

ISSN 2586-9043

ศึกษาศาสตร์สาร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2563

CMU
Journal of Education

<http://journal.edu.cmu.ac.th>

Editor Talk

บทบรรณาธิการ

สวัสดีท่านผู้อ่านวารสาร ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ปีที่ 4 (มกราคม-เมษายน 2563) ซึ่งเป็นฉบับแรกของปี พุทธศักราช 2563 และที่สำคัญเป็นฉบับแรกของวารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่อยู่ในช่วงการจัดคุณภาพให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 โดย TCI ซึ่งวารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นี้ ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI ตั้งแต่นั้นจนถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 อย่างไรก็ตามขณะนี้ผู้ที่สนใจจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เสนอบทความวิชาการและบทความวิจัย เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้จัดทำได้จัดทำวารสารได้กำหนดจำนวนของบทความที่ตีพิมพ์ในวารเพิ่มขึ้นเป็นฉบับละ 7 เรื่อง โดยได้จัดทำในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และรูปเล่มโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดพื้นที่ซึ่งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่อันเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศึกษาศาสตร/ครุศาสตรในยุคสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างกว้างขวางและมีมาตรฐานในระดับชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบทความส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยทางด้านการศึกษาเพื่อพิจารณาในการตีพิมพ์ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนี้คณะผู้จัดทำวารสารยังสมนาคุณสำหรับผู้เขียนบทความในวารสารโดยการส่งฉบับรูปเล่มไปยังผู้เขียนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ อีกเช่นเคย ตลอดระยะเวลาในการจัดทำวารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รวม 4 ปี ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำวารสารทุกคนที่สามารถนำพาวารสารไปสู่ระบบ ThaiJo ได้อย่างสมบูรณ์แบบ กองบรรณาธิการคาดหวังว่าในอนาคต วารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต้องพัฒนาทั้งด้านระบบต่าง ๆ ของวารสารและการคัดเลือกบทความเพื่อส่งผลให้พิจารณาในการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่ดียิ่งขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับสาระต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษาของประเทศชาติสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กริธา แก้วคง

บรรณาธิการวารสาร

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กริธา แก้วคง

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลพร ชนสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นที อัครภรณ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ หาญวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนทรี คนเที่ยง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดา จำรัส	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจนสมุทร แสงพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิเทพ ปิตุภูมิภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณัท โสวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษรี เฟ่งเล้งดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดาญจน์ ทิพย์เกษตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.นันท์นภัส แสงฮอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.นัฐจิรา บุศย์ดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.พรทิพย์ โรจน์ศิริพิศาล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ลฎาภา ลดาชาติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุนีย์ เงินยวง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ชินวัฒน์ ไข่เกตุ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วชิรศรณ์ แสงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุนันชัย ออนตะไคร้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วชิรศรณ์ แสงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อมสิน จตุพร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.กุลธิดา นุกุลธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนิน วรรณเกตุศิริ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ รัตนโรจนานุกูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.สริตา เจือศรีกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร สีแล	สถาบันการพลศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลือชา ลดาชาติ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ ดร.ธารรัตน์ มาลัยเถาว์	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ ดร.วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ ดร.โชคศิลป์ ธนเฮือง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระ วุฒิพรหม	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สีบุตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ศักดิ์ดา น้อยนาง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
รองศาสตราจารย์ ดร.จิระวรรณ เกษสิงห์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ฝ้ายคำตา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ ชัยยานะ	โรงเรียนวัดโนทัย พายัพ
อาจารย์ ดร.จิรัฐกาล พงศ์ภาคเอียร	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ พุกเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วรชัยยุทธ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร.แสงกฤษ กลั่นบุศย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พะวงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดา รักกะเปา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงหา ประสิทธิ์พงษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.ไชยพงษ์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร วัจนะ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย	มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ บุญแรง
อาจารย์ ดร.สุพัตรา สกกุลศรีประเสริฐ
อาจารย์สาโรช สอาดเอี่ยม
อาจารย์ ดร. เยาวทิwa นามคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ บุญแรง
อาจารย์ ดร.สุพัตรา สกกุลศรีประเสริฐ
อาจารย์ ดร.อมสิน จตุพร
รองศาสตราจารย์ ดร.จีระวรรณ เกษสิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนิน วรรณเกตุศิริ
อาจารย์ ดร.วชิรศรณ์ แสงสุวรรณ
อาจารย์ ดร.กุลธิดา นกุลธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง
อาจารย์ ดร.ธารรัตน์ มาลัยแก้ว
อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

CMU Journal of Education

คณะผู้จัดทำ

นางชัชวารี หมอยา
นางสาวพรชิต เสนะสุทธิพันธุ์
นางสาว อรพรรณ ปั่นกัน
นางสาว วณิชยา สุขอัสตะ
นายสมบูรณ์ หมื่นศรีธิ
นายอานนท์ ชันติ
นายธันวาร์กซ์ สุวคนธ์

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์ หน่วยบริหารงานวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 239 ถ.ห้วยแก้ว ต.สุเทพ
อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ 053-941219, 053-941213
อีเมล cmujournaledu@gmail.com

กำหนดออก - ช่วงเวลาตีพิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม

สารบัญ | Content

เรื่อง

หน้า

การศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ‘TWINCLE Program’
เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ
ประเทศญี่ปุ่น

Study the Activities Model of the Student Mobility ‘TWINCLE Program’
for Promoting Global Citizenship and Internationalization for Japanese
Students of Chiba University, Japan

เพ็ชรี รูปะวิเชตร และ พลอยไพลิน รูปะวิเชตร1

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็น
ทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

The experienced the learning organization integrated with
learning activities in Order to Develop team working process skills
and raising achievement of the Students in Social and Quality Life Development
course of Students at Rajamangala University of
Technology Isan Sakon Nakhon Campus

ทรงยุทธ ตั้งวัน.....16

การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนแบบจำลอง
สถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนแบบเดิมของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก

โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: กรณีศึกษาการช่วยคลอดทำกัน

The Effectiveness Comparison of Simulation Learning with Traditional Learning of Clinic
Medical Students in Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital: A Case Study Breech
Delivery

พิชญา สิริสุขุม อรัญ ศีลาวรรณ และ เบญจมาศ มั่นอยู่.....28

การศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ‘TWINCLE Program’ เพื่อสร้าง
ความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น
Study the Activities Model of the Student Mobility ‘TWINCLE Program’
for Promoting Global Citizenship and Internationalization for Japanese
Students of Chiba University, Japan

เพ็ชรี ระบุวิเชตร^{1*} และพลอยไพลิน ระบุวิเชตร²
Phetcharee Rupavijetra^{1*} and Ploypailin Rupavijetra²

^{1*} ภาควิชาอาชีวศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, phetcharee@rocketmail.com
(Department of Vocational Education and Wellness Promotion, the Faculty of Education, Chiang Mai University)
² กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, phetcharee2@rocketmail.com
(Foreign Affairs Division Office of the Permanent Secretary for Interior, Ministry of Interior)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. รูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program 2. ผลการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงที่ยินดีให้ข้อมูล คือ คณาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่ดำเนินโครงการ 4 คน อาจารย์ชาวต่างประเทศที่ร่วมโครงการ 10 คน นักศึกษาและนักเรียนชาวญี่ปุ่น นักศึกษาชาวต่างชาติที่ร่วมโครงการ 30 คน รวม 44 คน ระยะเวลาที่ศึกษา 3 ปี (ค.ศ. 2017-2019) เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการศึกษาพบ 1). รูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติให้กับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชิบะ เป็นโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาชื่อว่า Twin college envoys (TWINCLE) ได้รับงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ ฯ และของมหาวิทยาลัยชิบะ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012-2019 มีรูปแบบ 4 กิจกรรม คือ 1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนของนักศึกษาชาวญี่ปุ่นไปเรียนรู้อย่างมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกในอาเซียน 12 แห่งและนักศึกษาชาวต่างชาติที่สังกัดมหาวิทยาลัยสมาชิกในโครงการไปเรียนรู้ที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 1-3 สัปดาห์ 2. การประชุมสัมมนาอาจารย์ที่เป็นสมาชิกในโครงการที่ประเทศญี่ปุ่นทุกปี 3. กิจกรรมการนำเสนอผลงานเชิงวิจัยของนักศึกษา/นักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายด้วยภาษาอังกฤษ 4. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ปัญหาของโลกและการใช้ภาษาอังกฤษให้นักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายของโครงการ 2). ผลการดำเนินโครงการ พบว่าโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติ ส่งผลให้ ในปี 2019 มหาวิทยาลัยชิบะได้รับงบประมาณจากรัฐบาลให้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายใต้ชื่อ Sakura Program กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่ร่วมโครงการเพราะได้สื่อสารภาษาอังกฤษและทำงานร่วมกับชาวต่างชาติที่เป็นสมาชิก ส่วนข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณร่วมด้วย การประยุกต์รูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในโครงการพัฒนานักศึกษาด้านความเป็นนานาชาติหรืออื่น ๆ

คำสำคัญ : รูปแบบกิจกรรม โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา พลเมืองโลก ความเป็นนานาชาติ

ABSTRACT

The Purposes of this research were to study activities model of the 'TWINCLE Program' and results of the program management that promoting global citizenship and internationalization for Japanese students of Chiba University, Japan. 44 Samples for studying were selected by purposive, composed of 4 professors who were running the program, 10 membered professors, 10 Japanese students, 10 foreign students and 10 pupils participated in the activities of the program. The duration of data collected were 3 years (2017-2019). Research tools were document research, interview, focus group and participatory observation. Data were analyzed by content analysis. The results found that: 1. Activities Model of the TWINCLE Program that promoting global citizenship and internationalization for Japanese students of Chiba University, Japan called Twin college envoys or TWINCLE Program, this program could gain budget supported by the Ministry of Education, Culture, Science and Technology and Chiba University since 2012-2019. This program aimed to establish student mobility program with 12 university partners in ASEAN and Japan for 1-3 weeks. Model composed of 4 Activities were 1. student exchange, 2. the annual conference in Chiba during February or March for 2-3 days in order to meeting among program members, 3. the presenting session of students and pupils 4. the activity session for supporting pupils to respond to global problem by using English for communication. 2. The results of TWINCLE program management were success, due to Chiba University could gain the budget from the government in 2019, and samples were satisfied with the activities because they had learnt to be global citizen and internationalization by using English for communication and work collaboration with foreign members of the program. For suggestion, should use quantitative research and apply the model of activities for student development project.

KEYWORDS : Activities Model, Student mobility Program, Global Citizenship, Internationalization

**Corresponding author, E-mail: phetcharee@rocketmail.com โทร. 05394 4258*

Received: 18 May 2019 / Revised: 1 November 2019 / Accepted: 14 April 2020/ Published online: 30 April 2020

บทนำ

เพราะโลกมนุษย์มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย อันเป็นผลมาจากการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการแพทย์ การพยาบาล การศึกษา การต่างประเทศ การค้า การประกอบ ธุรกิจ โดยเฉพาะการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งซึ่งมีความรวดเร็วและราคาถูก ทันท่วงทีเหตุการณ์ เป็นที่ประจักษ์ว่าองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดในแถบประเทศตะวันตก มีการถ่ายทอด บันทึกลง ด้วยภาษาอังกฤษที่ถือเป็นภาษาสากลมายาวนาน สิ่งเหล่านี้ ได้ส่งผลให้ทุกประเทศต้องแข่งขันกันในการสร้างพลเมืองของตนให้เป็นผู้ที่รู้เท่าทันโลกและประเทศอื่น ๆ ซึ่ง Bloom (2004:69) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของความเป็นโลกไร้พรมแดน หรือโลกาภิวัตน์และการศึกษาว่า เด็กและเยาวชนมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการจะต้องได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะสำหรับการใช้ในการจัดการกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นนอกเหนือใน ประเทศของตนเอง และสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม ความเป็นนานาชาติ การอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น และความปลอดภัยในระดับนานาชาติ ดังนั้น ทุกประเทศต่างมีนโยบายการสร้างพลเมืองของประเทศตนเองเพื่อให้เป็นพลเมือง โลกและสามารถทำงานร่วมกับประเทศต่าง ๆ ได้ซึ่งเป็นนโยบายที่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการหากระบวนการ วิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตนเอง เช่น การเปิดการค้าเสรี ให้ต่างชาติมาลงทุน การส่งบุคลากรไปศึกษา หาความรู้ต่างประเทศ การเปิดหลักสูตรนานาชาติ การทำโครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา ฯลฯ

ประเด็นเรื่องความเป็นโลกาภิวัตน์และความเป็นนานาชาตินี้ มีนิยามความเป็นนานาชาติที่เป็นการดำเนินงาน เกี่ยวข้องกับต่างชาติ เช่น Tan (2005) ได้กล่าวว่า ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นการดำเนินงานที่ เชื่อมโยงกับต่างประเทศ หรือกิจกรรมการศึกษาที่ใช้ สื่อการสอน การจัดการเรียนการสอน การวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ และ รวมถึงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์หรือนักวิจัยกับสถาบันยังต่างประเทศ ส่วน Knight (2008:33) นักวิชาการที่มี ชื่อเสียงเรื่องนี้ ได้กล่าวไว้ว่าการที่สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกมุ่งปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยแบบสังคมโลกาภิวัตน์ และความเป็น นานาชาติเพื่อได้มาซึ่งชื่อเสียงการยอมรับระดับโลกหรือนานาชาติ เพื่อดึงดูดนักวิชาการ นักศึกษาที่เก่ง ๆ มาเรียนและมาทำ วิจัยด้วย และยังมีแรงผลักดันของสถานประกอบการที่เปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานที่ทำงาน มากยิ่งขึ้น องค์กร/สถานประกอบการย่อมต้องการแรงงาน นักศึกษาที่มีทักษะการทำงานที่สามารถทำงานในสภาพที่มีความ หลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้มากขึ้น ดังนั้นวิธีการพัฒนาความเป็นนานาชาติ ในส่วนของ บุคลากร นักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกนิยมทำกันคือ โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา การทำงาน ร่วมกันภายใต้โครงการความร่วมมือ นอกจากนี้ Hazri et al (2018:3-4) ได้แสดงผลการวิจัยความเป็นนานาชาติของตัวแทน มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย 2 แห่ง พบว่า แม้ว่าประเทศมาเลเซียจะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารประจำวันร่วมกับภาษา บาฮาซามาเลย์แต่ด้วยความเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศมาเลเซียก็ต้องหันกลับมาทบทวนศักยภาพในการสื่อสารด้วย ภาษาอังกฤษของคนรุ่นใหม่พบว่า ลดลงมาก และเพื่อต้องการให้ประเทศมาเลเซียเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาในภูมิภาคนี้ รัฐบาลจึงได้ผลักดันให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดำเนินการสร้างความเป็นนานาชาติ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะ เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติ แต่พบว่าหากแลกเปลี่ยนนักศึกษาระยะสั้น ๆ ที่ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมนั้นจะมีค่าใช้จ่ายสูงมาก โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัย ต้องหาเครือข่ายกันเองและนักศึกษาต้องออกค่าใช้จ่ายด้วย ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเงินสนับสนุนเพื่อการนี้ การแลกเปลี่ยน นักศึกษาเลยจะทำกันเป็นระยะ 1 ปีขึ้นไป ในระดับบัณฑิตศึกษาจะคุ้มค่าเชิงวิชาการมากกว่าและเน้นการสร้างเครือข่ายการ วิจัยร่วมกับคณาจารย์ในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียนมากกว่า

ประเทศไทยเองมีการกำหนดการสร้างความเป็นพลเมืองโลกนี้ไว้ในหลักสูตรระดับโรงเรียนดังปรากฏในหลักสูตร แกนกลาง พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง การสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองโลก (Global citizen) ไว้ในวิสัยทัศน์ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนที่เป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทย และเป็นพลโลก” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ) ส่วนระดับอุดมศึกษาของไทยก็ได้ระบุเป็นมาตรฐานการอุดมศึกษา และแนวทางสู่การปฏิบัติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ) ได้กำหนดว่า บัณฑิตไทยจะต้องเป็น บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ รอบรู้ด้านต่างๆ (Learner Person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Co- Creator) พลเมืองที่ เข้มแข็ง (Active Citizen) กล้าหาญทางจริยธรรม ทั้งในบทบาท ของพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Thai citizen และ Global citizen)

ส่วนประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าเป็นประเทศที่ถือว่าพัฒนาแล้ว มีการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตและ การค้ามาโดยตลอดตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ประเทศญี่ปุ่นด้วยความเป็นประเทศที่มีความชาตินิยมสูงและ ใช้เฉพาะภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารชีวิตประจำวัน แต่เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งประเทศสาธารณรัฐ ประชาชนจีนได้เปิดประเทศ และประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาด้านภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาและสร้าง ความร่วมมือกับนานาประเทศในรูปแบบของโครงการความร่วมมือด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้ คนญี่ปุ่นได้ศึกษาและเรียนรู้ประเทศต่าง ๆ ไปด้วย ดังที่ เพ็ชรี รูปะวิเชตร (2560:242) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมการทำงาน ของชาวญี่ปุ่นจะมีลักษณะที่เป็นการทำงานแบบกระบวนการทำงานที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม (Group working) เป็นทีมที่ เน้นคุณภาพ (focus on quality) เพื่อเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กรในภาพรวม ซึ่งการเรียนรู้และทำงานร่วมกับชาติต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 2015 รัฐบาลของญี่ปุ่นได้มีการประกาศเป็นนโยบายชัดเจน ในการทุ่มเทและการสนับสนุนให้การ อุดมศึกษาและสถาบันการศึกษาระดับโรงเรียนได้มีการสร้างพลเมืองญี่ปุ่นให้เป็นพลเมืองโลกและมีทักษะการสื่อสารด้วย ภาษาอังกฤษและการทำงานข้ามวัฒนธรรมได้ ด้วยการกำหนดกรอบการทำงานและแนวทางสำหรับการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ร่วมกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะเน้นมาที่ประเทศในประชาคมอาเซียนและอาเซียนบวกสาม ภายใต้สัญญาความร่วมมือกับ ประชาคมอาเซียน รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาทั้งระยะสั้น และยาวในประเทศญี่ปุ่น จากรายงานประจำปีของกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ กีฬาและเทคโนโลยี ปี ค.ศ. 2016 พบว่ามีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศญี่ปุ่นจำนวน 239,287 คน ขณะเดียวกันก็มีนักศึกษาญี่ปุ่นที่ไปเรียนยัง มหาวิทยาลัยต่างประเทศจำนวน 84,456 คน (Watanabe, 2019)

มหาวิทยาลัยชิบะ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของรัฐ ที่ได้พัฒนาความเป็นนานาชาติ เหมือนเช่นมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มีการเปิดหลักสูตรนานาชาติ การทำวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ การให้ทุนนักศึกษาชาวต่างประเทศ ฯลฯ เพื่อตอบสนองรัฐบาลที่ต้องการสร้างประชาชาติญี่ปุ่นให้เป็นพลเมืองโลก ด้วยมหาวิทยาลัยชิบะได้รับการมอบหมายจาก กระทรวงศึกษาธิการ ฯ ให้เป็น หนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยกย่องให้มุ่งเป็น มหาวิทยาลัยสุดยอดระดับโลก (Super Global University) ในปี ค.ศ. 2012 ดังนั้นเพื่อตอบสนองภารกิจดังกล่าวนี้ มหาวิทยาลัยชิบะโดยการนำของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. จุน โนมูระ (Professor Medical Dr. Jun Nomura) จากคณะแพทยศาสตร์ ได้รับมอบหมายจาก Professor Dr. Takeshi Tokuhisa อธิการบดีมหาวิทยาลัยชิบะที่มีวิสัยทัศน์ ว่า Go Higher ให้เขียนโครงการเพื่อรับการ สนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ฯ ที่จะช่วยสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษา ท่านจึงได้คิดและ เขียนโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน คือโครงการ Twin college envoys (TWINCLE PROGRAM) โดยมีระยะเวลาดำเนินโครงการ 5 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 และสิ้นสุดโครงการเมื่อปี ค.ศ. 2016 แต่มหาวิทยาลัย ชิบะได้เห็นประโยชน์และคุณค่าที่ควรดำเนินการต่อจึงได้สนับสนุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยต่อและดำเนินการต่อมาถึงปี ค.ศ. 2019

ผู้วิจัยในฐานะได้รับการเชิญให้เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมเป็นสมาชิกในโครงการ ฯ ในลำดับที่ 11 และเป็นมหาวิทยาลัยลำดับที่ 5 ที่เป็นตัวแทนจากประเทศไทย (ซึ่งประกอบไปด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี) เมื่อปี ค.ศ. 2016 และได้ร่วมกิจกรรม ของโครงการทั้ง 3 ปี ค.ศ. 2017 – 2019 รวมทั้งได้รับโอกาสให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวน 4 คนได้ไป

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการนี้ด้วย และผู้วิจัยยังได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนให้กับนักศึกษา นักเรียน คณาจารย์ ครูชาวญี่ปุ่น และชาวไทย ที่ประเทศไทยอีกด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่นและศึกษาผลของการดำเนินโครงการเพื่อสิ่งที่ค้นพบจะเป็นแนวทางการสนับสนุนการทำงานร่วมกันในฐานะเป็นสมาชิกเครือข่ายในโครงการนี้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา เรื่องการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กิจกรรมการพัฒนา นักศึกษา/นักเรียน โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต อย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดำเนินของโครงการ โดยใช้เวลาในการวิจัย 3 ปี ระหว่างปี ค.ศ 2017 -2019

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกแบบเจาะจง ที่ยินดีให้ความร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วย หัวหน้าโครงการและ คณาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่ร่วมในโครงการ 4 คน อาจารย์ชาวต่างประเทศที่ร่วมโครงการ 10 คน นักศึกษาชาวญี่ปุ่น 10 คน นักศึกษาชาวต่างชาติที่ร่วมโครงการ 10 คน นักเรียนชาวญี่ปุ่นที่ร่วมโครงการ 10 คน รวม 44 คน ผู้วิจัยมีการดำเนินวิจัยที่มีการคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างด้วยการแจ้งล่วงหน้าว่าจะเก็บข้อมูลเพื่อการเขียนงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการฯ และผลการดำเนินโครงการฯ มีการนำเสนอผลการวิจัยด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาและมีรูปภาพประกอบบางกิจกรรม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่นพบว่า กิจกรรมที่ดำเนินในโครงการ TWINCLE Program มี 4 กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การแลกเปลี่ยนนักศึกษา (Student Mobility)

1.1 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา กรณีนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

พบว่ามหาวิทยาลัยชิบะได้ให้โอกาสแก่นักศึกษาชาวญี่ปุ่นจากคณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่สนใจร่วมโครงการ เพื่อไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังมหาวิทยาลัย ที่เป็นสมาชิกใน โครงการ เป็นเวลา 1-3 สัปดาห์ โดยมหาวิทยาลัยชิบะได้เปิดรับสมัครนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกเป็นวิชากลุ่มวิทยาศาสตร์ มีทักษะภาษาอังกฤษพอสื่อสารได้ ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์คัดเลือก โดยมหาวิทยาลัยชิบะมีค่าใช้จ่ายเรื่องตั๋วเครื่องบิน ที่พักให้นักศึกษาไป

แลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกที่เป็นประเทศในประชาคมอาเซียนประมาณเดือนมีนาคม และสิงหาคม ของแต่ละปี โดยมีเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนนี้เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการสอนหนังสือวิชาวิทยาศาสตร์แก่นักเรียนชาวต่างชาติในโรงเรียนที่ยินดีเป็นเครือข่ายของโครงการ และเผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น ขณะเดียวกันนักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิตของประเทศนั้น ๆ ไปด้วยจากมหาวิทยาลัยเจ้าภาพที่รับนักศึกษาจะจัดโปรแกรมให้ หรือหากเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็จะมีโอกาสทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ ในห้องแล็บที่เป็นวิชาเอกอีกด้วย โดยในระหว่างการแลกเปลี่ยนนักศึกษา คณาจารย์ชาวญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชิบะในโครงการจะเดินทางไปเยือนติดตามนักศึกษายังต่างประเทศด้วย ในระหว่างนี้ก็จะมีการประชุมพบปะสนทนาหรือทำกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับคณาจารย์ชาวต่างชาติที่ช่วยดูแลนักศึกษายังต่างประเทศ ซึ่งจะใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ด้วยการส่งอีเมล การสนทนาแบบเผชิญหน้า การเดินทางของคณาจารย์ในโครงการนี้ อาจเป็นการเดินทางในช่วงแรกด้วยการพานักศึกษาไปหรืออาจมอบหมายให้นักศึกษาเดินทางไปเอง (โดยทางมหาวิทยาลัยเจ้าภาพที่จะรับนักศึกษา ก็จะรับรองนักศึกษาตามตารางที่ได้วางแผนร่วมกัน) หรือมีการเดินทางไปประเทศในช่วงกลางหรือท้ายตารางแล้วแต่ความสะดวกและเหมาะสม

1.2 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา กรณีนักศึกษาชาวต่างชาติ

พบว่า มหาวิทยาลัยชิบะจัดสรรงบประมาณในโครงการนี้สำหรับนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก โดยให้มหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก คัดเลือกนักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโทที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านมนุษย สังคม ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ มีความสนใจจะร่วมโครงการ โดยจัดสรรให้มหาวิทยาลัยละ 1-2 คนแล้วแต่ทางมหาวิทยาลัยชิบะจะให้สัดส่วนมา นักศึกษาชาวต่างชาติที่สังกัดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกในโครงการจะได้ไปแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยชิบะเป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดย ตารางการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย การฝึกงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งนักศึกษาต่างชาติจะได้ไปเยี่ยมโรงเรียนและต่อมาจะเตรียมเนื้อหาผ่านการสรุปเนื้อหาในรูปของโปสเตอร์เพื่อไปทดลองสอนนักเรียนชาวญี่ปุ่นในวิชาวิทยาศาสตร์ที่ตนเองเรียนอยู่ การทดลองในห้องแล็บที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอกของนักศึกษาและการเรียนรู้วัฒนธรรมของญี่ปุ่น เช่น ประเพณีการชงชา ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน การดนตรีแบบญี่ปุ่น การทำกิจกรรมร่วมกับนักศึกษาญี่ปุ่นและนักศึกษาต่างชาติที่ได้รับทุนนี้ และนักศึกษาทำโครงการวิจัยหรือโครงการนำเสนอเรื่องราวที่สนใจเกี่ยวกับประเทศของตนเพื่อนำเสนอในรูปโปสเตอร์เมื่อมีการประชุมคณาจารย์สมาชิกในโครงการประมาณเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคมทุกปีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการแลกเปลี่ยนนักศึกษาส่วนของนักศึกษาต่างชาติที่สังกัดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก จะมีการวางแผนล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือน เพื่อให้การประสานงาน การจัดกิจกรรมได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

2. การประชุมสัมมนาประจำปีของคณาจารย์ที่เป็นสมาชิกในโครงการฯ

พบว่า การประชุมสัมมนาประจำปีของคณาจารย์ที่เป็นสมาชิกในโครงการฯ ทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ โดยจะมีการจัดงานนี้ยังมหาวิทยาลัยชิบะเป็นประจำทุกปี โดยจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์หรือเดือนมีนาคม เป็นเวลา 2 วันเต็ม ๆ โดยทางมหาวิทยาลัยชิบะสนับสนุนตัวเครื่องบินไปกลับ ที่พักมหาวิทยาลัยละ 2-3 คน ต่อมางบประมาณได้ลดลง จึงเหลือการสนับสนุนเฉพาะค่าตัวเครื่องบิน ส่วนที่พักให้มหาวิทยาลัยสมาชิกจัดหางบประมาณเอง การประชุมสัมมนาประจำปีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพบปะสมาชิกในโครงการ ยืนยันความร่วมมือกัน และในสาระของหนังสือเชิญ ทางมหาวิทยาลัยชิบะจะขอร่วมกิจกรรมที่จัดครบทั้งสองวัน รายละเอียดของตารางการประชุมสัมมนาจะกำหนดให้เข้าวันแรกจะเป็นพิธีเปิดงาน หัวข้อโครงการ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. จุน โนมูระกล่าวทักทายต้อนรับ โดยอธิการบดีมหาวิทยาลัยชิบะกล่าวเปิดงาน และมีการกล่าวแสดงความยินดีในความสำเร็จของโครงการจากตัวแทนที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการ ฯ ของประเทศญี่ปุ่น หลังจากนั้นจะเป็นการแนะนำคณาจารย์ จากมหาวิทยาลัยสมาชิกของโครงการ

ในปี ค.ศ. 2018 จะมีการเพิ่มช่วงของการนำเสนอของคณาจารย์ในประเด็นการจัดการเรียนการสอน ในคณะศึกษาศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัยแบ่งเป็นแต่ละประเทศ และช่วงบ่ายก็จะมีแลกเปลี่ยนกับกลุ่มวิจัยที่สนใจ เช่น ด้านโรงเรียน ด้านนวัตกรรม ด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีอาจารย์ในมหาวิทยาลัยชิบะเป็นแกนนำกิจกรรม และในปี

ค.ศ. 2018 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิบะได้จัดตั้งศูนย์วิจัย ชื่อ Asia and ASEAN Center for Education Research ขึ้นเพื่อขยายภารกิจด้านการทำงานนอกจากการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อพัฒนาอาจารย์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายของโครงการ TWINCLE Program ในด้านการวิจัย ด้วยการทำวิจัยร่วมกันของคณาจารย์ในโครงการ คือ การวิจัยเปรียบเทียบหลักสูตร นักศึกษาครู (Comparative Teacher Education Curriculum in ASEAN and Japan) โดยมีการมีรองศาสตราจารย์ ดร. Koji Tsuji เป็นหัวหน้าทีม คณาจารย์ในแต่ละมหาวิทยาลัยก็ทำวิจัยในส่วนของประเทศตนเอง และมีการนำเสนอผลด้วย ปากเปล่าและรูปเล่มในการประชุมประจำปี ค.ศ. 2019 การวิจัยพบว่า การประชุมประจำปีที่เกิดขึ้นนอกจากทำให้คณาจารย์ที่เป็นสมาชิกในโครงการได้มาพบปะ ประชุมหารือการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในปีที่ผ่านมาและวางแผนสำหรับปีถัดไปแล้ว ยังเป็นเวทีในการพัฒนาอาจารย์ในด้าน การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ได้ประสบการณ์การทำงานกับชาวต่างประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน และประเทศญี่ปุ่น ได้พัฒนาทักษะการทำงานข้ามวัฒนธรรม ได้สร้างเครือข่ายย่อย ๆ ตามสนใจ และได้พัฒนาผลงานด้านวิชาการ และการวิจัยอีกด้วย ครูชาวญี่ปุ่นที่มาดูแลนักเรียนในโรงเรียนที่ร่วมกิจกรรมของโครงการ กล่าวว่า “ดีใจมากที่ได้รับการเชิญจากมหาวิทยาลัยชิบะให้พานักเรียนที่สนใจมาร่วมโครงการนี้ พวกครูก็ได้พัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษไปด้วย ต้องเตรียมภาษาที่จะสื่อสารกับนักศึกษาชาวต่างประเทศที่ไปสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียน ก็เหนื่อยหน่อย แต่ต้องทำ”

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมการประชุมสัมมนาประจำปี ค.ศ.2017 พบว่าจะมีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกร่วมงานจำนวนมาก มหาวิทยาลัยละ 5 คน แต่ช่วงที่นักศึกษา นักเรียนนำเสนอผลงานและกิจกรรมร่วมกับพัฒนานักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายของโครงการ พบว่า คณาจารย์บางมหาวิทยาลัย ไม่ได้ร่วมกิจกรรม และสังเกตพบว่าในปีถัดไป มหาวิทยาลัยสมาชิกประเทศนั้น ๆ ไม่ได้มาร่วมงาน เพราะผู้จัดการโครงการไม่เชิญมาร่วมงานและเปลี่ยนเป็นบุคคลใหม่มาแทน และหรือลดจำนวนลง ซึ่งในการติดต่อจากหัวหน้าโครงการ หรือ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบประสานงานของโครงการ จะย้ำในอีเมลว่าขอส่งอาจารย์ที่จะเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยที่สามารถร่วมงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยชิบะจัดได้ครบตามตารางเสมอ

ภาพ 1-2 แสดงกิจกรรมการประชุมสัมมนาสมาชิกในโครงการและการนำเสนอผลงานวิจัยร่วมของคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยสมาชิกที่ร่วมโครงการ

3. กิจกรรมการนำเสนอผลงานนักศึกษาและนักเรียนที่ร่วมโครงการ

พบว่า นักศึกษาและนักเรียน จะดำเนินการนำเสนอผลงาน ในวันที่สองของการประชุมสัมมนาประจำปีที่เกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยชิบะนี้ โดยช่วงเช้าหลังพิธีเปิดงาน จะเป็นการแนะนำตัวและผลงานของนักศึกษาและนักเรียนในโรงเรียนในโครงการ ประมาณ 70-80 คน โดยให้นักศึกษาและนักเรียนได้ขึ้นไปบนเวทีของห้องประชุมใหญ่ แนะนำตัวและผลงานของตนเป็นภาษาอังกฤษภายในเวลาเพียง 1 นาที ส่วนคณาจารย์ที่มาร่วมประชุมสัมมนาประจำปีจะต้องร่วมกิจกรรมด้วยการนั่งรับฟังการนำเสนอด้วย รวมทั้งคณาจารย์แต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินโครงงานของนักศึกษา และนักเรียน คนละ 4-5 โครงการ โดยจะมีการจัดทำแฟ้มสำหรับการประเมินโครงการของนักศึกษา นักเรียน มอบให้

คณาจารย์ทุกคน ซึ่งเอกสารเหล่านั้นจะมีการจัดเตรียมล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ หลังจากให้นักศึกษา นักเรียนได้นำเสนอบนเวทีครบแล้ว ก็จะเป็นช่วงพักราว 10 นาที แล้วนักศึกษา นักเรียนต้องไปประจำบู๊ทที่ติดโปสเตอร์ผลงานของตน ตามเวลาที่กำหนดไว้ในตาราง ลักษณะการนำเสนอผลงานจะเป็นการนำเสนอปากเปล่าด้วยภาษาอังกฤษให้คณาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้มาประเมินผลงาน และผู้ที่สนใจทั่วไปที่ได้มาชมผลงานและซักถาม ด้านผลงานของนักศึกษา พบว่า นักเรียนทำผลงานที่เน้นไปด้านวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ แต่มีผลงานที่เป็นด้านมนุษยและสังคมศาสตร์อยู่ด้วย เช่น ในปี ค.ศ. 2019 มีผลงานของนักศึกษา นักเรียนจำนวน 80 เรื่อง จะมีผลงานด้านมนุษยและสังคมศาสตร์จำนวน 17 เรื่อง ซึ่งในปีนี้ ผู้ดำเนินโครงการได้จัดทำหนังสือรวบรวมผลงานของนักศึกษา นักเรียนแบบรวมเล่มชื่อว่า International Research Session for Next Generation, 2019.02.17 การนำเสนอผลงานนักศึกษาและนักเรียนที่ร่วมโครงการนี้ ทางโครงการจะให้นักศึกษาและนักเรียนได้นำเสนอด้วยภาษาอังกฤษเท่านั้น อาจารย์ผู้ประเมินจะต้องช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานแบบนานาชาติ การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ และให้กำลังใจ ซักถาม เสนอแนะให้กับนักศึกษาและนักเรียนอย่างกัลยาณมิตร และให้คะแนนในรูปแบบฟอร์มที่จัดเตรียมไว้ให้ โดยในแบบฟอร์มจะมีการให้เลือกโครงการที่น่าสนใจ และมีการนำเสนอได้ดี ลำดับที่ 1-3 ไปด้วย กิจกรรมนี้จะสิ้นสุดก่อนเวลารับประทานอาหาร ประมาณเวลา 12.00- 12.30 (หลังจากนั้นจะเป็นกิจกรรมร่วมพัฒนา นักเรียนในเครือข่ายโครงการ)

ในปี ค.ศ. 2018 ทางผู้ดำเนินโครงการได้เพิ่มโรงเรียนเครือข่ายของโครงการเป็นโรงเรียนพิเศษ คือ Chiba Prefectural School for the visually impaired และ Chiba Prefectural Inba special needs School, Sakura Branch School ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ก็ได้รับการสนับสนุนให้นักศึกษาต่างชาติได้มีประสบการณ์ในการมาสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนแห่งนี้ และมีตัวแทนนักเรียนที่มีภาวะสายตาสั้นลงที่มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนที่ประเทศนิวซีแลนด์ก็มานำเสนอประสบการณ์ต่างประเทศในงานนี้ด้วย เวลาประมาณ 17.00 น. จะเป็นช่วงของพิธีปิดโครงการประจำปีนั้น ๆ ผู้ร่วมโครงการทุกคนจะกลับเข้าไปห้องประชุมใหญ่ เพื่อร่วมพิธีปิด ที่มีการประกาศรางวัลของนักศึกษา นักเรียนที่ได้รับการประเมินและให้คะแนนประมาณ 20 รางวัล การกล่าวชื่นชมยินดี และขอบคุณสมาชิกทุกคนที่มีส่วนร่วมในโครงการ และมีการบันทึกภาพหมู่ในห้องประชุม ในปี ค.ศ. 2018 ทางผู้ดำเนินโครงการ ของมหาวิทยาลัยชิบะได้เตรียมเกียรติบัตรแสดงความชื่นชมและขอบคุณคณาจารย์ชาวต่างประเทศทุกคนที่เข้าร่วมงาน

การวิจัยพบว่า ในปี ค.ศ. 2019 ได้มีกิจกรรมเพิ่มในช่วงของพิธีปิด คือ การจัดให้มีการประเมินโครงการจากตัวแทนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่เป็นสมาชิกได้ขึ้นไปนำเสนอผลการร่วมงานและประเมินผล การจัดงานในปีนี้ และยังเป็นการให้กำลังใจแก่นักศึกษาและนักเรียนที่ร่วมโครงการ คณาจารย์ที่ได้รับเชิญได้แก่ Professor Dr. Rita May P. Tagalog จากมหาวิทยาลัย University of San Carlos Cebu City ประเทศฟิลิปปินส์ Dr. Dyah Rahmawati Hizbaron จากมหาวิทยาลัย Universitas Gadjah Mada, Yogyakarta ประเทศอินโดนีเซีย และ Associate Prof. Dr. Phetcharee Rupavijetra จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเทศไทย

ภาพ 3-4 แสดงกิจกรรมการนำเสนอผลงานของนักศึกษาและนักเรียนชาวญี่ปุ่นที่ร่วมกิจกรรมโครงการ

กิจกรรมการนำเสนอผลงานของนักศึกษา นักเรียนนี้ ทำให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกที่ดี ดีใจ ประทับใจและพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในโครงการนี้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของนักศึกษา อาจารย์ ครู ดังต่อไปนี้

นักเรียนชายสายตาลางเลือนได้ไปแลกเปลี่ยนที่ประเทศอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 2018 กล่าวว่า “ผมได้ไปเรียนรู้ที่โรงเรียนในประเทศอินโดนีเซีย ประทับใจมาก ชอบ การนำเสนออันนี้เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ไปทำที่ต่างประเทศ”

อาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่ร่วมโครงการกล่าวว่า “ในฐานะผู้ดำเนินโครงการ รู้สึกดีใจมาก ๆ ที่นักศึกษาได้มีทักษะการนำเสนอของตนเองด้วยภาษาอังกฤษอย่างมั่นใจ หรือพยายามเต็มที่ ของแต่ละคน”

ครูผู้หนึ่งที่พานักเรียนผู้มีความต้องการพิเศษ ด้านสายตา ที่ได้มาร่วมงานการนำเสนอผลงานนักศึกษา นักเรียนในปี ค.ศ. 2019 เป็นปีแรก ได้กล่าวว่า “พวกเราครู นักเรียนรู้สึกดีใจมากที่ปีที่แล้วและปีนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้ให้อาสาสมัครนักเรียนของเราได้ร่วมกิจกรรมโครงการ TWINCLE Program และขอบคุณที่สนใจและรับฟังการนำเสนอของนักเรียนโรงเรียนเรา และได้ช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนด้วย...”

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า ในระหว่างที่เป็นตอนการนำเสนอผลงานของนักศึกษาและนักเรียนในโรงเรียนเครือข่าย จะพบว่า ในห้องที่มีการตั้งโปสเตอร์นี้ จะมีโต๊ะและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยชิบะ ยืนประจำที่บูทเพื่อแสดงรายละเอียดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาต่าง ๆ ที่เป็นวิทยาศาสตร์ ผลงานการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้นักเรียน ครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่มาร่วมงานได้เห็น เกิดความสนใจอยากเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยชิบะ และพร้อมให้ข้อมูล เมื่อนักเรียนสนใจมาสอบถาม และยังได้ให้นักเรียนได้ลงชื่อว่าสนใจเรียนหรืออยากได้ข้อมูลเพิ่มเติม

4. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดปัญหาโลกและการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่าย

กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดปัญหาโลกและการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายในโครงการ จะเริ่มในตอนบ่ายของวันที่สองของการประชุมสัมมนาประจำปี ทางมหาวิทยาลัยชิบะยังได้ดำเนินกิจกรรมย่อยเพื่อให้คณาจารย์ชาวต่างประเทศที่ร่วมงานได้ร่วมพัฒนาทักษะการคิดปัญหาโลกและการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายในโครงการอีกด้วย ซึ่งหัวหน้าโครงการฯ ได้ให้ข้อมูลว่ากิจกรรมนี้มีการวางแผนและประสานงานมาอย่างดี แต่ละปีจะมีนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายและครูมาร่วมงานมากกว่า 60 คนทุกปี กิจกรรมนี้เป็นโอกาสอันดียิ่งที่คณาจารย์ชาวต่างประเทศที่เป็นสมาชิกและมาร่วมการประชุมสัมมนาจะได้ร่วมกันช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและการคิดวิเคราะห์ปัญหาโลก ให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายมาร่วมงานของโครงการ ขณะเดียวกันคณาจารย์ชาวต่างประเทศเองก็ได้ศึกษาเรียนรู้สภาพของนักเรียนที่สังกัดกลุ่มที่รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมไปด้วย

กิจกรรมนี้เริ่มตั้งแต่ช่วง 12.00-17.00 น. หลังกิจกรรมการนำเสนอและประเมินผลงานของนักศึกษา นักเรียนแล้วทางผู้จัดการโครงการได้มอบหมายให้คณาจารย์ชาวต่างประเทศที่มาร่วมประชุมได้ทำงานแบบแยกกลุ่มประเทศตามห้องและกลุ่มต่าง ๆ รายละเอียดของกลุ่ม ห้อง จะเขียนแจ้งไว้ ไว้ในป้ายชื่อที่ห้อยคอที่มอบให้ตั้งแต่วันแรกของการประชุมสัมมนา แต่ละกลุ่มจะมีการวางข้าวกล่องอาหารกลางวันแบบญี่ปุ่น น้ำชาขวดแก่ทุกคน เพื่อให้นั่งรับประทานอาหารร่วมกันในกลุ่ม ๆ ละ 6-9 คน เมื่อสมาชิกในกลุ่มมาพร้อมแล้ว อาจารย์ประจำกลุ่มจำนวน 2 คนที่แยกต่างประเทศกันก็จะเริ่มสนทนากับนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยและฝึกการสนทนาด้วยภาษาอังกฤษ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ให้เริ่มกิจกรรมในกลุ่ม คือ การคิดวิเคราะห์ปัญหาโลก กิจกรรมนี้ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันทำงานกลุ่ม เพื่อคิดวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นปัญหาของโลก คือ เรื่อง ภาวะโลกร้อน (Global warming) และในปลายสุดคือ เรื่อง ปัญหาขยะพลาสติกขนาดเล็ก (Micro plastics waste) อุปกรณ์การทำกิจกรรมประกอบไปด้วย กระดาษแข็งสำหรับวาดรูป สีเมจิก กระดาษโน้ตแพด กระดาษปรู๊ฟใหญ่ จะถูกเตรียมไว้ให้แต่ละกลุ่ม คณาจารย์ในกลุ่มจะต้องทำหน้าที่ เป็นผู้ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ (Facilitator) การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นของนักเรียน ต่อประเด็นที่ได้รับมอบหมาย ทีละขั้นตอน ตั้งแต่ความหมาย ความสำคัญ สาเหตุของปัญหา การแก้ไขปัญหา การป้องกันปัญหาระดับบ้าน โรงเรียน ชุมชน ประเทศ กิจกรรมนี้จะเริ่มจากให้นักเรียนได้วาดภาพสิ่งที่ตนเองเข้าใจก่อนในเรื่อง ภาวะโลกร้อน หรือปัญหาขยะพลาสติกขนาดเล็ก แล้วเล่าให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มรับฟังด้วย

ภาษาอังกฤษ หลังจากนั้น คณาจารย์ประจำกลุ่มให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถอดคำสำคัญออกมาจากภาพนั้น ๆ ตามลำดับสาเหตุการป้องกันและการแก้ไขปัญหาทำได้อย่างไรบ้าง จนนำไปสู่การสรุปผลของแต่ละกลุ่ม เพื่อออกไปนำเสนอหน้าห้องเรียนเพื่อให้ทุกคนในห้องได้รับฟังการนำเสนอ ระหว่างการนำเสนอจะไม่มีคำถามหรือให้คะแนน แต่จะรับฟัง และปรบมือให้กำลังใจ

จากการสังเกตพบว่า นักเรียนที่มาจากโรงเรียนเครือข่ายในโครงการ จะมีทั้งหญิงและชาย ต่างโรงเรียนกัน โรงเรียนละ 2-3 คน หรือบางโรงเรียนมากัน 4-5 คน แต่สังเกตเห็นว่า มีนักเรียนบางคน หลังรับประทานอาหารกลางวันจะขอตัวกลับ ไม่ร่วมกิจกรรมลำดับถัดไป ส่วนการทำกิจกรรมกลุ่มพบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนหญิงมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษยังไม่คล่องหรือไม่แสดงออกมา มีบางคนเท่านั้นที่เคยไปแลกเปลี่ยนต่างประเทศมาแล้ว ก็จะล้าพูด ดังนั้น อาจารย์ชาวต่างประเทศที่ประจำกลุ่มจะต้องกระตุ้นการสนทนาด้วยการใช้คำศัพท์ง่าย ๆ และสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร สนุกสนาน ส่วนนักเรียนชายจะพยายามให้ความร่วมมือ สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม พบว่าในระหว่างการทำกิจกรรมนี้ บางครั้งนักเรียนจะพูดถามกันเองเป็นภาษาญี่ปุ่น ทำให้อาจารย์ประจำกลุ่มต้องพยายามเตือนนักเรียนให้สื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ เป็นคำศัพท์ที่ง่าย ๆ และบางคำหายากเกินไป อาจารย์ก็จะเปิดมือถือไปเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องแต่เป็นภาษาอังกฤษและเชิญชวนให้นักเรียนได้เปิดดูตามด้วย เพื่อฝึกการอ่านและปรับความเข้าใจในประเด็นให้ถูกต้อง หรือเชิญชวนให้นักเรียนได้ลุกขึ้นยืนระหว่างทำกิจกรรมเพื่อให้ผ่อนคลาย และเชิญชวนให้นักเรียนได้จัดที่นั่งใหม่ ให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียนรู้ปรับตัวไปด้วย จากข้อมูลการสนทนากลุ่มและการสังเกตพบว่า นักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายของมหาวิทยาลัยชิบะ จะได้รับการสอนเรื่อง ปัญหาที่เกี่ยวกับโลก เช่น ภาวะโลกร้อน ภาวะการทำลายสิ่งแวดล้อม ปัญหการใช้พลาสติกขนาดเล็ก ความเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ การทำลายล้างเผ่าพันธุ์ เพื่อให้นักเรียนชาวญี่ปุ่นได้คำนึงถึงเรื่องเกี่ยวกับโลก ที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ทุกคน และมีความตระหนักในการร่วมกันดูแลและสร้างสันติภาพให้แก่โลก ผ่านกระบวนการวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาที่เรียกว่า วิชาการศึกษาเพื่อสันติภาพ (Peace education)

นักเรียนหญิงจากโรงเรียนในเครือข่ายของโครงการ กล่าวว่า “ครูที่โรงเรียนแนะนำให้ร่วมโครงการนี้ ก็ดีใจมาก ชอบวิชาภาษาอังกฤษ อยากไปเรียนต่างประเทศ จะไปแน่ ๆ ”

นักเรียนชายจากโรงเรียนในเครือข่ายของโครงการ กล่าวว่า “ชอบเรียนวิทยาศาสตร์ อยากมาเรียนที่มหาวิทยาลัยชิบะ ที่มีชื่อเสียง ดีใจได้มาร่วมโครงการนี้ ใช่ว่าภาษาอังกฤษสำคัญมาก คนญี่ปุ่นพูดไม่เก่งใช่ไหม ผมจะเรียนรู้ให้มาก ๆ เรื่องปัญหาของโลก พวกเรานักเรียนจะได้เรียนในโรงเรียนที่แทรกอยู่ในวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น ปัญหาภาวะโลกร้อน มาแล้ว ”

ภาพ 5-6 แสดง การทำกิจกรรมคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเครือข่ายในโครงการ TWINCLE เรื่อง ปัญหาโลกร้อน Global warming ด้วยการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการระดมสมอง โดยมีคณาจารย์ ชาวต่างประเทศทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) (รูปที่ 5 กิจกรรมปี ค.ศ. 2017 ส่วนรูปที่ 6 ปี ค.ศ. 2018)

ภาพ 7-8 แสดงภาพโครงการทำกิจกรรม International cultural for student forum ของนักศึกษา นักเรียน คณาจารย์ ครูจากมหาวิทยาลัยชิบะกับนักศึกษาในสาขารัฐกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 22 เดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2018

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น

พบว่า ผลการดำเนินโครงการนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้คือ การสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาติให้กับนักศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้ดำเนินโครงการและผู้มีส่วนร่วมในโครงการทุกคน การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา คณาจารย์ชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ พบว่ามีความพึงพอใจและประทับใจในกิจกรรมทุกอย่างที่โครงการดำเนินการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 - 2019 จากการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวญี่ปุ่น พบว่า การมาร่วมโครงการกระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีกับการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ทำให้ตั้งใจที่จะเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยเฉพาะทักษะการพูด การฟัง จะต้องมีการสร้างความมั่นใจและกล้าพูดให้มากขึ้น เมื่อเรียนจบระดับปริญญาตรี วางแผนจะเรียนต่อและหาโอกาสมาร่วมโครงการแลกเปลี่ยนอีก ชอบอาหาร ชอบสถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียนที่ได้ไปแลกเปลี่ยน

ส่วนนักศึกษาชาวไทย พบว่า การได้มาร่วมโครงการแลกเปลี่ยนที่มหาวิทยาลัยชิบะ ทำให้ได้สื่อสารภาษาอังกฤษทุกวัน ได้เห็นการเรียนการสอนของประเทศญี่ปุ่น ได้เข้าใจ ที่ตรงต่อเวลา อ่านหนังสือค้นคว้าตลอดเวลา และวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น การชงชา การรับประทานอาหาร การเก็บข้อมูลในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณาจารย์ที่ดำเนินโครงการและคณาจารย์ชาวต่างประเทศ พบว่า โครงการนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และคณาจารย์เองได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน มีการสร้างความสัมพันธ์ทั้งด้านวิชาการ และส่วนตัวเป็นเสมือนเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายที่ร่วมกิจกรรม พบว่า มีความพึงพอใจและตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรม การนำเสนอและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดปัญหาโลกและการใช้ภาษาอังกฤษ แต่พบว่า มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ยังมีความเขินอาย และหลายๆ คนยังสื่อสารภาษาอังกฤษไม่คล่องหรือไม่มั่นใจ หรือไม่เข้าใจ ทำให้คณาจารย์ชาวต่างประเทศที่ประจำแต่ละกลุ่มจะต้องพยายามหาวิธีกระตุ้นและช่วยเหลือในเรื่องคำศัพท์ ประโยคการพูดที่ถูกต้องให้โดยไม่สร้างความรู้สึกละอายให้นักเรียนรู้สึกอายหรือเสียหน้า

จากการวิเคราะห์เอกสารการวิจัยและประเมินผลโครงการของหัวหน้าโครงการและครูในโรงเรียนเครือข่าย Nomura et al (2017) ที่ดำเนินการประเมินผลโครงการตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013-2016 เป็นภาษาญี่ปุ่น พบว่า นักศึกษา และนักเรียนที่ร่วมโครงการทั้งชาวญี่ปุ่นและจากประเทศในประชาคมอาเซียนมีความสนใจในกิจกรรมที่โครงการ TWINCLE Program และมีความประทับใจเป็นอย่างยิ่งหลังการร่วมกิจกรรมในโครงการ (The results suggest that ASEAN and Japanese students were interested in each activity in the TWINCLE Program and had good impressions after participating in the program) จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวญี่ปุ่น นักเรียนและครูจากโรงเรียนติดตามมาร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน ที่มาทำกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในส่วนที่สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้วางตาราง เป็นเวลา 10 วัน พบว่านักศึกษาและคณาจารย์มีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียน

ภาษาอังกฤษ การสอนในโรงเรียนเครือข่าย คือ โรงเรียนกาวิละ เชียงใหม่ การศึกษาวัฒนธรรมไทย การทำอาหารไทย มวยไทย และในปี ค.ศ. 2017-2018 ที่ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมออกมาจากที่สถาบันภาษา ฯ ได้จัด คือ กิจกรรมการ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนักศึกษาในภาควิชาชีวศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพะ โดยมีการนำเสนอเรื่องของประเทศญี่ปุ่น ด้วยตัวแทนของนักศึกษาชาวญี่ปุ่น และสลับด้วยการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเชียงใหม่ด้วยตัวแทนของนักศึกษาไทย จำนวน 4 คน ด้วยภาษาอังกฤษ แล้วเป็นกิจกรรมการพักระดาดของญี่ปุ่น ที่นักศึกษา นักเรียนญี่ปุ่น สอนนักศึกษาไทยทำ โดยขอให้ สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ และนักศึกษาตัวแทนชาวญี่ปุ่นเดินร่าแบบสโตร์ญี่ปุ่น แล้วจบการดำเนินกิจกรรมด้วยการเต้น ประกอบเพลงป๊อปร่วมกันทั้งหมด จากข้อมูลการสังเกตและสนทนากลุ่ม พบว่า นักศึกษา นักเรียน ครู อาจารย์มีความพึงพอใจ ประทับใจ แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตพบว่า ยังมีนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมทั้งนักศึกษาญี่ปุ่นและนักศึกษาไทยไม่มีส่วนร่วมมากในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในส่วนของการนำเสนอและการทำกิจกรรมร่วมกัน แต่ยังคงมีการสื่อสารกันด้วย ภาษาของตนเอง ซึ่งคณาจารย์ ผู้จัดจะต้องคอยเตือนให้สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

ดังคำกล่าวของ อาจารย์ ยูชิ โอดะ ว่า “ขอบคุณมากๆ ที่จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมให้กับนักศึกษา นักเรียน ที่มาจากโครงการแลกเปลี่ยนที่เชียงใหม่ ปีหน้าขอร่วมจัดกิจกรรมให้พวกเราอีกนะ”

นักศึกษาชาวญี่ปุ่น กล่าวว่า “ดีใจมากที่ได้นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่รับ ฟัง อย่างน้อยก็ต้องพูดภาษาอังกฤษ แต่ก็สนุกดี ชอบกิจกรรมทุกวันนี้ วันนี้ก็ชอบ”

นักศึกษาไทยที่ร่วมกิจกรรม กล่าวว่า “ได้ยินอาจารย์เล่า เกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ชิบะ อยากไปมาก แต่ไม่มีโอกาสได้รับการคัดเลือกไป แต่อาจารย์ก็หาโอกาสดี ๆ มาถึงมช. ให้พวกเรา ได้ร่วมกิจกรรมเสริมที่ ภาควิชา ฯ ขอบคุณมากครับ”

นักเรียนชาวญี่ปุ่นที่ร่วมกิจกรรม กล่าวว่า “รู้สึกดีที่ได้มาร่วมกิจกรรม แม้ว่าจะไม่เก่งทักษะภาษาอังกฤษ แต่จะ กลับไปเรียนภาษาอังกฤษให้มากขึ้น และอยากเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยชิบะ”

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นอภิปราย ดังต่อไปนี้

การดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น เกิดขึ้นเพราะประสบสถานการณ์ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในโลกนี้ที่เผชิญกับความท้าทายด้านโลกาภิวัตน์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสื่อสาร ด้วยภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาหลัก จึงได้มีการคิด การดำเนินโครงการต่าง ๆ และโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program นี้เพื่อพัฒนาประชาชนของชาติให้มีคุณลักษณะที่เป็นพลเมืองโลกและมีความเป็นนานาชาติ ที่มุ่งมั่นมีศักยภาพใน การแข่งขันระดับสากล และการสร้างความตระหนักและรับผิดชอบให้กับนักศึกษาที่เป็นเยาวชนต่อปัญหาของสังคมโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ Knight (2008) ที่เป็นนักวิชาการที่บุกเบิกเรื่องการสร้างความเป็นนานาชาติที่ชี้ให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอุดมศึกษาต้องเร่งพัฒนาความเป็นนานาชาติให้เกิดขึ้น เพื่อการแข่งขันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (2004) ที่ได้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของความเป็นโลกไร้พรมแดน และการศึกษาว่า เยาวชนคนรุ่นใหม่ นั้น จะต้องได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะที่จะใช้ในการจัดการกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นนอกเหนือในประเทศ ของตนเอง และสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม ความเป็นนานาชาติ การอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น และความ ปลอดภัยในระดับนานาชาติ

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program ที่มหาวิทยาลัยชิบะได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก กระทรวงศึกษาธิการฯ ที่นอกจากจะได้พัฒนาความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แล้ว ยังมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายที่เป็นโรงเรียนในจังหวัดชิบะ และมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ทำให้ผลประโยชน์นี้ยังเกิด ขึ้นกับคณาจารย์ (ทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติและยังเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและครูในโรงเรียนเครือข่ายของมหาวิทยาลัย

ชิบะที่ร่วมโครงการอีกด้วย นับเป็นการทำโครงการที่ผ่านกระบวนการคิด การวิเคราะห์ที่ละเอียดและเป็นระบบที่เน้นคุณภาพและความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ สะท้อนการทำงานของชาวญี่ปุ่น ที่สอดคล้องกับ เพ็ชรี รูปวิเชตร (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมการทำงานของชาวญี่ปุ่นจะมีกระบวนการทำงานเป็นระบบและมีการทำงานแบบกลุ่มหรือเป็นทีมที่เน้นเรื่องคุณภาพ และมุ่งการทำงานเพื่อเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กรในภาพรวม

จากผลการศึกษาการดำเนินโครงการที่พบว่า ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะนักศึกษาเข้าร่วมทั้งคณาจารย์ ชาวญี่ปุ่น ชาวต่างชาติ รวมทั้ง นักเรียนและครูชาวญี่ปุ่นในโรงเรียนเครือข่ายของมหาวิทยาลัยชิบะที่ร่วมโครงการ ได้รับประโยชน์จากประสบการณ์ตรงด้านความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติผ่านโครงการนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการ สอดคล้องกับ Henson et al. (1990) ที่ชี้ให้เห็นนิยามของความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ ในส่วนของกิจกรรม สื่อการสอน การเรียนการสอน การวิจัยและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์หรือนักวิจัย งานวิจัยเพื่อประเมินโครงการ TWINCLE Program ของ Nomura et al (2017) ที่ดำเนินการประเมินผลโครงการตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013-2016 เป็นภาษาญี่ปุ่น พบว่า นักศึกษาและนักเรียนที่ร่วมโครงการทั้งชาวญี่ปุ่นและนักศึกษาชาวต่างประเทศในประชาคมอาเซียนที่ร่วมโครงการ มีความพึงพอใจและสนใจในกิจกรรมที่โครงการ TWINCLE Program จัดให้ ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ได้ทำงานได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับชาวต่างชาติในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program ของมหาวิทยาลัยชิบะ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลญี่ปุ่นผ่านกระทรวงศึกษาธิการ ฯ เป็นการแลกเปลี่ยนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เป็นระยะสั้น ๆ เน้นการพัฒนาการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง เป็นการเปิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงด้านการเรียน การทำงานกับชาวต่างประเทศให้กับนักศึกษา ก่อน และหลังเสร็จสิ้นการร่วมโครงการ นักศึกษา นักเรียน คณาจารย์ได้มีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะภาษาอังกฤษและมีความสนใจในประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ Hazri et al (2018) ที่ศึกษาตัวแทน 2 มหาวิทยาลัยของประเทศมาเลเซียที่มุ่งเน้นความเป็นนานาชาติ พบว่า ด้วยปกติในชีวิตประจำวันประชาชนในประเทศมาเลเซียมีการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่แล้ว การแลกเปลี่ยนนักศึกษาแบบระยะสั้น ๆ ในระดับปริญญาตรี รัฐบาลไม่ได้สนับสนุนแหล่งทุนให้ และมหาวิทยาลัยจะไม่นิยมนำเงินมาดำเนินการและสาเหตุอีกประการคือนักศึกษาเองไม่มีงบประมาณการเดินทางของตนเอง แต่มหาวิทยาลัยจะเน้นการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในระยะยาว เช่น 1 ปี ขึ้นไปสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหรือการสร้างเครือข่ายวิชาการระดับอาจารย์ นักวิชาการมากกว่า

สรุปผลการวิจัย/การสังเคราะห์ความรู้

รูปแบบกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา TWINCLE Program เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยชิบะ มี 4 กิจกรรมที่สัมพันธ์กัน คือ 1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาชาวญี่ปุ่นไปยังมหาวิทยาลัยในประเทศที่เป็นสมาชิกกลุ่มประชาคมอาเซียน และนักศึกษาชาวต่างชาติของประเทศสมาชิกไปเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยชิบะเป็นเวลา 1-3 สัปดาห์โดยมหาวิทยาลัยชิบะสนับสนุนงบประมาณส่วนใหญ่ด้านที่พักและการเดินทาง 2. การประชุมสัมมนาประจำปีของคณาจารย์ที่เป็นสมาชิกในโครงการที่มหาวิทยาลัยชิบะเพื่อร่วมกันประเมินผลงานของนักศึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น 3. กิจกรรมการนำเสนอผลงานของนักศึกษาและนักเรียนที่ร่วมโครงการด้วยการสื่อสารภาษาอังกฤษ 4. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกและการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายในโครงการ

ผลการดำเนินโครงการ ฯ พบว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ การสร้างความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นนานาชาติ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาและนักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้ร่วมกิจกรรมในโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณาจารย์ผู้ดำเนินโครงการ คณาจารย์ชาวต่างประเทศ นักศึกษาและครู นักเรียนในเครือข่ายที่ร่วมโครงการมีการสื่อสารด้วย

ภาษาอังกฤษ มีการทำงาน การเรียนรู้ร่วมกับชาวต่างชาติ แม้ว่านักเรียนหลาย ๆ คนอาจยังไม่กล้าหรือมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ต้องพัฒนาอีก แต่การร่วมกิจกรรมของโครงการก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษและการทำงานกับชาวต่างชาติ ส่วนผลงานของนักศึกษาและนักเรียนส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองโลกที่สนใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นสาระสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองโลกในปัจจุบันที่ต้องใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การศึกษารูปแบบกิจกรรมของการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกและนานาชาตินี้ ควรดำเนินการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน คือ เพิ่มการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับจากกลุ่มตัวอย่างด้วยจะทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน
2. ผลของการศึกษารูปแบบกิจกรรมของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการพัฒนานักศึกษาของสถาบันการศึกษาของแต่ละสถาบัน/ประเทศได้ ในกิจกรรมที่เป็นการนำเสนอผลงานของนักศึกษาที่เป็นเชิงการวิจัย
3. การดำเนินโครงการพัฒนานักศึกษาด้วยกิจกรรมการนำเสนอผลงานเชิงวิจัย สถาบันอุดมศึกษาที่จัดสามารถประยุกต์วิธีการที่นำเอาโรงเรียนในเครือข่ายมาร่วมกิจกรรมด้วย เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยในคราวเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ Professor Dr. Yuichi Ishida, Professor Yuichi Oda และ Professor Yoko Ito ที่ได้รู้จักกันและเชิญให้หัวหน้าโครงการผู้วิจัยเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการลำดับที่ 11 โดยได้ร่วมโครงการในปี ค.ศ. 2017 เป็นต้นมา และท่านทั้งสามยังนำนักศึกษา นักเรียน และครูมาร่วมกิจกรรม International Student Forum ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกปี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ Professor Dr. Jun Nonura หัวหน้าโครงการฯ ที่ให้การสนับสนุนแก่คณาจารย์ และนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น และจัดเลี้ยงรับรองที่บ้านส่วนตัวอย่างอบอุ่น ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนและมอบงบประมาณค่าเดินทางเป็นบางส่วน เพื่อให้หัวหน้าผู้วิจัยได้เดินทางไปร่วมประชุมครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3-4 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ช่วยแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขการเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องและกองบรรณาธิการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เพ็ชร ฐปะวิเชตร. (2560). *การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมลพับลิชชิง.
- สำนักงานการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คุณลักษณะของบัณฑิตไทย*. เข้าถึงจาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=50496&Key=news_Teerakiat.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551*. เข้าถึงจาก www.academic.obec.go.th/newsdetail.php?id.
- Bloom, D. (2004). *'Globalization and Education: An Economic Perspective'*. *Globalization: Culture and Education in the new millennium*. (edited). Suarez-Orozco., M. and Quin-Hilliard., D., London: The Ross Institute.

- Hazri, J., Wan, C.D. and Ooi, PL. (2018). 'Institutional Policies and Initiatives for Internationalization: The Case of Two Malaysian Universities. *Higher Education in Southeast Asia and Beyond (HESB)*, 4, 3-4.
- Knight, J. (2008). *Internationalisation of Higher Education in the 21 st century: Concepts, Rational, Strategies and Issues. (Cited in) Globalization and Internatinalisation of Higher Education in Malaysia.* (edited by Kaur, S., Sirat, Morshidi and Azman, N.). Pinang: Perpustakaan Negara Malaysia.
- Nomura, J., Fujita, T., Oshima, R., and Yamato, M. (2018). Development and Evaluation of an ASEAN Student Acceptance Program in the Globalization Era. *Journal of Science Education in Japan*, 42(2), 112-119.
- Tan, I. (2005). *Internationalization higher education.*
Retrieved from http://eprints.usm.my/34211/1/BULLETIN_5_PART_2pdf.
- Watanabe, M. (2019, February 16). Chiba University's Global Program. In Takeshi Tokuhisa (Chair), *Presenting on Globalization of Science Education Origination from Asia.* Organized by the Faculty of Education, Chiba University.

ประวัติผู้เขียนบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ชรี รุปะวิเชตร์
จบปริญญาตรี การสอนภาษาอังกฤษ - ธุรกิจ เกียรตินิยมอันดับ 1
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนปริญญาโท สาขาการศึกษานอกระบบ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปริญญาเอก ด้าน Business Education from QUT, ประเทศ Australia
ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำสาขาธุรกิจศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษาและ
การส่งเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นางสาว พลอยไพลิน รุปะวิเชตร์
ปริญญาตรี รัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง เกียรตินิยม
อันดับ 1 เจริญทอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555
ปริญญาโท 2 สาขา คือ
1. International Development จาก University of Dublin ประเทศ
Ireland โดยได้รับทุนจาก Erasmus Europe, 2017
2. สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2562 ปัจจุบันเป็นนักวิเทศสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะ
กระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

The experienced the learning organization integrated with learning activities
in Order to Develop team working process skills and raising achievement of
the Students in Social and Quality Life Development course of Students at
Rajamangala University of Technology Isan Sakon Nakhon Campus

ทรงยุทธ ต้นวัน^{1*}

Songyuth Tonwan^{1*}

¹คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร , songyuthtonwan@hotmail.com
(Rajamangala University of Technology Isan Sakon Nakhon Campus)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบ บูรณาการโดยใช้กิจกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

2. จากการตรวจสอบประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ การทำงานเป็นทีม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the experienced learning organization integrated with learning activities in order to develop team working process skills and raising achievement of the students in Social and Quality Life Development course of students at Rajamangala University of Technology Isan Sakon Nakhon Campus.

The target samples are 62 students at Rajamangala University of technology Isan Sakon Nakhon Campus who are registered in Social and Quality Life Development course on the second semester in academic year 2017. The instruments for gathering the data are team working skills assessment form and learning achievement test. Data are statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation and descriptive analyzing.

The results found that.

1. Teamwork behavior and academic achievement of students after learning of management to integrated experience for using activities develop skills in teamwork and with higher learning achievement with statistically significant 0.01

2. Due to the monitoring of the effectiveness of experienced learning organization with by activities, can be implementing in order to develop team working process and raising achievement of the students.

KEYWORDS: The experienced learning organization integrated with learning activities, Teamwork , Learning Achievement

**Corresponding author, E-mail: songyuthtonwan@hotmail.com*

Received: 17 June 2019 / Revised: 1 November 2019 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ลักษณะของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการทำงานร่วมกันในทุกระดับและทุกองค์กรหากบุคคลไม่สามารถทำงานร่วมกันอาจจะเกิดปัญหาและอุปสรรคต่อความเป็นอยู่และความเจริญก้าวหน้าของสถาบันและของประเทศ การทำงานร่วมกันเป็นทีม ให้ผลงานที่ดีกว่าการทำงานเดี่ยว เนื่องจากการรวมตัวกันเป็นทีมนั้นมีพลังมากกว่าการนำพลังของแต่ละบุคคลมารวมกัน เนื่องจากส่วนรวมไม่ได้หมายถึงผลรวมของส่วนย่อย แต่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย การที่บุคคลมีโอกาสมารวมกลุ่มกันทำงานเป็นทีมช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้จากผู้อื่นเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มเจริญงอกงามไปด้วย และผู้จ้างงานต้องการผู้มีความเข้าใจเรื่องกลุ่มและทักษะที่จำเป็นเพื่อความสำเร็จของการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมซึ่งการทำงานเป็นทีมสิ่งจำเป็นในการพัฒนาทักษะต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ทำงานจริงสมาชิกกลุ่มสามารถกระตุ้นและสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ทิศนา แคมมณี. 2545: 11-12)

การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ต้องสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกศตวรรษที่ 21 และการเตรียมเด็กไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ความตระหนักนี้เห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยการนำข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตาม ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมาประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ โดยกำหนดให้การพัฒนาผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนและมาตราที่ 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา สถานศึกษามีหน้าที่ในการเตรียมเด็ก ให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ไม่ใช่มิหน้าที่เพียงแต่การถ่ายทอดความรู้เท่านั้น และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การเรียนรู้จากการกระทำ ซึ่งได้กลายมาเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้การรวมกลุ่มเพื่อการทำงาน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและฝึกทักษะการทำงานร่วมกันให้แก่ผู้เรียน (ทิตินา แหมมณี. 2545 : 4) ดังนั้น การที่สามารถให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเช่น การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานการรู้จักบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่ม การเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีและเกิดทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติจริงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการเน้นย้ำการจัดการเรียนรู้โดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข

จากสภาพการเรียนการสอนของผู้เรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังติดภาพลักษณ์การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่มีจุดหมาย ถ้าอาจารย์มอบหมายงานให้รับผิดชอบ อาจารย์ต้องมีบทบาทในการทำงานของผู้เรียน ผู้เรียนรอรับคำสั่งอาจารย์ต้องทำตาม เมื่อถึงกำหนดส่งงาน งานมักไม่ได้มาตรฐานเพราะเร่งรีบทำให้เสร็จไม่ได้วางแผนการทำงานจึงทำให้ทำงานไม่ทัน ถ้าผู้เรียนต้องทำงานกลุ่มส่วนใหญ่มักต่างคนต่างทำ หรือจะแบ่งงานกันไปทำแล้วนำมารวบรวมหรือประกอบเข้าด้วยกันทำให้การเรียนรู้ร่วมกันขาดหายไปจากกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือเป็นทีม บางคนก็รอคอยผลงานจากเพื่อนในกลุ่ม ไม่กระตือรือร้นหรือทู่หมัดกับงานการวางแผนการทำงานมักจะเป็นหัวหน้า กลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีส่วนร่วมไม่มีความภาคภูมิใจในผลงานสังเกตได้จากการไม่สนใจในคะแนนที่ได้ การที่ผู้เรียนไม่ทราบผลที่จะตามมา ในการไม่ทราบจุดหมายในการเรียนทำให้ไม่ใส่ใจกับการเรียนรู้ หรือเพิ่มพูนทักษะ ขาดการคิด วิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ทำให้ไม่ผ่านหรือผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำในการประเมินข้อจำกัดของการจัดการศึกษา คือ การนำหลักสูตรไปใช้ ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด ไม่สามารถสร้าง

วิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิตไม่สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2544: 1, 21) จากสภาพปัญหาเรื่องผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและขาดทักษะกระบวนการทำงานที่ดีซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตในอนาคตของผู้เรียน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอน และผู้วิจัยมุ่งหวังให้การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อผู้ที่นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิดด้วยตนเองทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการทำกิจกรรม ขั้นทบทวนการทำกิจกรรม ขั้นวิเคราะห์ผลของการทำกิจกรรม และขั้นสรุปบทเรียนจากการทำกิจกรรม โดยในขั้นการทำกิจกรรมจะใช้การเล่น เกม สถานการณ์ปัญหา และงานที่กำหนด เป็นสื่อในการทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมและเกิดการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานเป็นทีม

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติได้คิดด้วยตนเองจากประเด็นความรู้ในบทเรียนสู่การปฏิบัติสถานการณ์จริง ในลักษณะกิจกรรม หรือ โครงการต่างๆ

กิจกรรม หมายถึง สถานการณ์ปัญหา เกม หรืองานที่กำหนด ที่ใช้เป็นสื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

ทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงกระบวนการทำงานเป็นทีม ดังนี้ 1) ความสามารถในการทำความเข้าใจเป้าหมายและการวางแผนการทำงานร่วมกันของทีม 2) ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ 3) ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับทีม และ 4) ความสามารถในการประเมินผลการทำงานร่วมกันของทีม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินผลงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดตามแบบประเมินคุณภาพผลงาน การสร้างผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาได้
2. การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้
3. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม และลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. นำเครื่องมือในการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้
5. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วคัดเลือกแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
6. นำแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 00-012-001 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 62 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างแนวคิดและเจตคติของตนเอง ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน และแบบทดสอบ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มศึกษาใบความรู้ ทำกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 3 แผน ใช้เวลาในการสอนแต่ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 9 ชั่วโมงซึ่งผู้วิจัยกำหนดการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนที่ 1 เรื่องปรัชญาในการดำรงชีวิต	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนที่ 2 เรื่องหลักธรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิต	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนที่ 3 เรื่องการสร้างแนวคิดและเจตคติของตนเอง	จำนวน 3 ชั่วโมง

1.2 ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน 3) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) บันทึกผลหลังการสอน/ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่การเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ชี้นำสอน

ระยะที่ 1 ขั้นประสบการณ์ตรง

- ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ตามจำนวนกลุ่ม
- ให้นักศึกษาเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 ขั้นอภิปราย/สะท้อนแนวคิด

- นำเสนอประสบการณ์

ระยะที่ 3 ขั้นสร้างความคิดรวบยอด

ระยะที่ 4 ขั้นทดลอง/ประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปผลการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ขั้นการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ฉบับ คือ 1) แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม
2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม จำนวนข้อคำถาม 30 ข้อ ซึ่งได้มาจากการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินที่ได้มาแปลผลค่าระดับคะแนน เป็น 5 ระดับ ได้แก่ 4.50-5.00 หมายถึง ดีมาก 3.51-4.50 หมายถึง ดี 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง พอใช้ 1.00-1.50 หมายถึง พอใช้ ตามลำดับ

2.แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเติมคำ (Completion test) จำนวน 25 ข้อคำถาม ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรมการตรวจให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows Version 11 และนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยนำไปประเมินประสิทธิภาพของการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) ผลการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม และ 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม

1.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม และวิเคราะห์คะแนนจากการประเมินคุณภาพผลงาน โดยดำเนินการดังนี้

1.1.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมของสมาชิกทีม ประเมินโดยสมาชิกทีมและประเมินโดยผู้สอน ในแต่ละระยะของการทดลอง โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

1.1.2 ศึกษาพัฒนาการทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม หลังการทดลองในแต่ละระยะ รวม 4 ระยะ จากแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม จากการประเมินตนเองของนักศึกษา ประเมินสมาชิกทีมโดยผู้เรียนและประเมินโดยผู้สอน

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และจากการให้ข้อมูลย้อนกลับของสมาชิกทีม และการแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ ของนักศึกษา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม ผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในการเกิดทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม แล้วสรุปผลการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม

2.1 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม ดังนี้

2.1.1 การประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

โดยใช้กิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม เกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม ในกิจกรรมการเรียนรู้ระยะที่ 4 สูงกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ถือว่าการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม

2.1.2 การประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

โดยใช้กิจกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกณฑ์ คือ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากคุณภาพของผลงานสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ถือว่าการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำผลการทดลองที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละด้าน ถ้าผ่านเกณฑ์ถือว่าการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิผล

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	สมาชิกทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ของทีมอย่างชัดเจน	4.17	0.64	ดี
2	วัตถุประสงค์ของทีมถูกสร้างขึ้นโดยทุกคนมีส่วนร่วม	4.17	0.71	ดี
3	ทุกคนในทีมเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.33	0.68	ดี
4	ทุกคนตั้งค่ามาตรฐานผลของการปฏิบัติงานได้สูง	4.10	0.67	ดี
5	มีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และผลการทำงานร่วมกัน	4.00	0.89	ดี
6	สมาชิกทุกคนในทีมมีความร่วมมือร่วมใจกัน	4.24	0.67	ดี
7	สมาชิกมีความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน	4.53	0.72	ดี
8	ทุกคนในทีมสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวคิดอย่างอิสระ	4.50	0.72	ดี
9	การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนมีความสำคัญ	4.44	0.82	ดี
10	สมาชิกทุกคนทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี	4.47	0.67	ดี
11	ทีมงานมีการแบ่งงานกันทำอย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.80	ดี
12	ทีมงานทุกคนใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่	4.19	0.74	ดี

(ต่อ) ตาราง 1 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
13	สมาชิกรู้และเข้าใจจุดแข็งของสมาชิกภายในทีม	4.06	0.74	ดี
14	สมาชิกในกลุ่มสนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาทักษะความสามารถใหม่	4.03	0.72	ดี
15	สมาชิกทุกคนมีการพบปะกันอย่างดี และมีประสิทธิภาพ	3.94	0.67	ดี
16	สมาชิกในทีมสื่อสารที่เข้าใจง่ายกับผู้อื่นได้	4.26	0.57	ดี
17	สมาชิกทุกคนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของทีม	4.20	0.70	ดี
18	ทุกคนยอมรับว่าความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสำคัญเช่นเดียวกับการคิดของตนเอง	4.06	0.72	ดี
19	ทุกคนมีความสามารถและสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้	4.27	0.73	ดี
20	สมาชิกทุกคนมีความตั้งใจที่จะทำงานของทีมอย่างดีที่สุด	3.85	0.70	ดี
21	สมาชิกแต่ละคนแสดงการยอมรับผิดชอบเกี่ยวกับทีม	4.16	0.71	ดี
22	สมาชิกทำงานตามแนวทางการทำงานของตนให้สำเร็จผล	4.10	0.72	ดี
23	สมาชิกทุกคนมีความชัดเจนในคุณค่าของการทำงานเป็นทีม	4.27	0.73	ดี
24	สมาชิกทุกคนมีการแสดงออกถึงการมีกำลังใจและความตั้งใจในการทำงานร่วมกันอย่างแรงกล้า	4.15	0.74	ดี
25	ผู้นำมีความสามารถในการนำทีมสูง	4.39	0.52	ดี
26	ผู้นำสามารถรักษาความเป็นสมาชิกของทีมได้ดี	4.35	0.66	ดี
27	ผู้นำสามารถเผชิญกับปัญหาได้	4.08	0.71	ดี
28	ผู้นำมีการให้รางวัลแก่สมาชิก	4.15	0.65	ดี
29	ผู้นำชื่นชมกับความสามารถของสมาชิก	4.44	0.64	ดี
30	ผู้นำมีความสามารถในการโน้มน้าว สมาชิกในการตัดสินใจ	3.58	0.90	ดี
รวม		4.20	0.71	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.20 ถ้าวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.58 – 4.53

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	20	11.97	0.77	38.53	.00
หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	20	18.16	1.31		

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 11.97 คะแนน หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเป็น 18.16 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ถ้าวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.58 – 4.53 ซึ่งสอดคล้องกับสุนันทา เทียมคำ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโปรแกรมภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทในการทำงาน ด้านกระบวนการทำงานเป็นทีม และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีม และเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโปรแกรมภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานภาพการพักอาศัย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาชายและหญิงมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) นักศึกษาที่มีสถานภาพการพักอาศัยต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 11.97 คะแนน หลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเป็น 18.16 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของชลลดา ดิยะวิสุทธิ์ศรี (2555) ได้ศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช ระหว่างก่อนและหลังได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม สามารถนำไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยอาจารย์ต้องเตรียมตัวในการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และในบางรายวิชา อาจารย์อาจเกิดความกังวลกับเนื้อหาสาระที่มีจำนวนมากต้องใช้เวลาในการสอน เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม ต้องให้เวลานักศึกษาได้คิด ทบทวน วิเคราะห์ และสรุปผลการเรียนรู้ ดังนั้นการจะสอนเนื้อหาจำนวนมาก อาจารย์จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญ ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังคลุมเครือ สับสน นำมาใช้ในการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่เป็นเรื่องทั่วไปนักศึกษาสามารถศึกษาทำความเข้าใจเองได้

2. อาจารย์ที่จะนำการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมไปใช้ ควรหาเครือข่ายความร่วมมือกับอาจารย์ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม เพื่อจะได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในผลที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและนำไปใช้ได้จริงกับสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ และเสนอแนะปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่อบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ตลอดจนขอระลึกถึงพระคุณครู และอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้วิชาการให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณคณาจารย์โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร และขอให้ เป็นอันสงฆ์สลดบันดาลให้ผู้มีพระคุณทุกท่านมีแต่ความสุข ความเจริญตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2544). เอกสารการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ชลลดา ดิยะวิสุทธิ์ศรี. (2555). การพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรบัณฑิต). ภาควิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช.
- ทิตนา ขมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: นิชนแอตเวอร์ไทซ์ กรุ๊ป.
- สุนันทา เทียมคำ. (2551). พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนา (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). สาขาวิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2551-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.

การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนแบบจำลอง
สถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนแบบเดิมของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก
โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: กรณีศึกษาการช่วยคลอดท่าก้น
The Effectiveness Comparison of Simulation Learning with Traditional
Learning of Clinic Medical Students in Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital:
A Case Study Breech Delivery

พิชญา สิริสุขุม^{1*} อรัญ ศิลาวรรณ¹ และ เบนจามาส มั่นอยู่²
Phitchaya Sirisukhum^{1*} Aran Silawan¹ and Benjamas Manyoo²

¹ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, biomilo@hotmail.com

(Faculty of Medicine, Naresuan University)

² โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, research.taksin@hotmail.com

(Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนรู้ระหว่างการจำลองสถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนแบบเดิมของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก กรณีศึกษาการช่วยคลอดท่าก้น เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตแพทย์ชั้นคลินิก 28 คน โดยเข้าประเมินประสิทธิผลก่อนการเรียนรู้ จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่ม 1 เข้ารับการเรียนแบบเดิม กลุ่ม 2 เข้ารับการเรียนการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง จากนั้นทั้ง 2 กลุ่ม เข้าประเมินประสิทธิผลหลังการเรียนรู้และทำแบบประเมินความคิดเห็น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินก่อนการทดสอบและแบบประเมินหลังการทดสอบที่ออกแบบโดยผู้วิจัย และแบบสำรวจความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปอร์เซ็นไทล์ และทดสอบสถิติด้วยสถิติ t-test วิเคราะห์ผลและแผนภูมิวิสัย ผลการวิจัยพบว่า คะแนนมัธยฐาน (เปอร์เซ็นไทล์ที่ 25;75) หลังการเรียนรู้ในกลุ่มการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง 79.50 (76;86.5) มากกว่ากลุ่มการเรียนแบบเดิม 77 (68;81.75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.03 และหลังการเรียนรู้ นิสิตแพทย์ทุกคนให้ความคิดเห็นว่า การจำลองสถานการณ์เสมือนจริงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและอาจารย์แพทย์ควรสนับสนุนให้มีการเรียนรู้แบบการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการเรียนรู้ การเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง การเรียนการสอนแบบเดิม

ABSTRACT

The purpose of research was to study effectiveness of simulation based learning compare with traditional learning in clinic medical students. The research was quasi experimental research. The sample was 28 clinical medical students and effectiveness evaluation before learning (Pre-test) in breech delivery topic. Then, setting the sample into two groups include; group 1 studying with traditional learning and group 2 studying with simulation based learning. Finally, the two groups make effectiveness evaluation of learning (Post-test) and feedback questionnaire. Research instruments were Pre-test and Post-test form

designed by the researcher and survey form of medical students' opinions on teaching and learning pattern. The analyze data by calculating average, median, S.D. and percentile. Statistical testing by t-test at Wilcoxon and Man Whitney. The results showed that the median score (percentile 25;75) after learning in the simulation based learning group at 79.50 (76;86.5) was significantly higher than the traditional learning group at 77 (68;81.75). The result of significant difference (0.03). After the learning, simulation based learning had medical students understanding on clinical skills, confidence and satisfaction at the highest level. Therefore, administrators and instruction should support learning in simulation based.

KEYWORDS: Learning effectiveness, Simulation Teaching, Traditional Teaching

**Corresponding author, E-mail: biomilo@hotmail.com โทร. 0-5554-1632*

Received: 27 September 2019 / Revised: 26 November 2019 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

“การเรียนการสอนด้านการแพทย์” เป็นการเรียนรู้ที่ต้องทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและลักษณะของอวัยวะในร่างกายอย่างถูกต้อง ในอดีตมักใช้การเรียนรู้จากคนจริง เช่น เพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้ป่วยจริงหรือเรียนรู้จากศพของผู้เสียชีวิตที่บริจาคให้ อย่างไรก็ตามในบางสถานการณ์ ย่อมไม่สามารถเรียนรู้จากของจริงได้เสมอไป จึงเป็นเหตุผลของการพัฒนาหุ่นจำลองเลียนแบบเสมือนจริงขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน (วิภาดา คุณาวิกติกุล, 2548) โดย “หุ่นจำลอง” คือ สื่อวัตถุสามมิติประเภทหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบของจริง เพื่อช่วยสนับสนุนความคิดและจินตนาการจากลักษณะที่เป็นนามธรรม (Abstract) ให้เกิดภาพหรือรูปลักษณะอื่นที่มองเห็นเป็นลักษณะรูปธรรม (Concrete) ดังนั้น หุ่นจำลองจึงได้รับความนิยมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Nongyao Kasatpibal, Piyawan Sawasdisingha & JoAnne Whitney, 2016) ในขณะที่ “การเรียนรู้โดยใช้การจำลองสถานการณ์เสมือนจริงเป็นฐาน” (Simulation Based Learning: SBL) ก็นับเป็นหนึ่งในวิธีการสอนที่สอดคล้องกับการใช้หุ่นจำลองเป็นอย่างดี ซึ่งการมีสถานการณ์จำลองจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ วิเคราะห์และฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด (Janet Landeen & Pamela Jeffries, 2008)

นอกจากนี้ การศึกษาโดยใช้การจำลองสถานการณ์เสมือนจริงร่วมกับหุ่นจำลองนั้น ยังจัดได้ว่าเป็นการใช้ประสบการณ์เรียนรู้อันดับสอง รองจากการเรียนรู้จริง ตามทฤษฎีประสบการณ์ของ Edgar Dale (1969) โดยประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง คือ (1) ไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงกับผู้ป่วยโดยตรง เนื่องจากได้ประสบการณ์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยหรือเป็นภาวะวิกฤต (2) สามารถพัฒนาทักษะทางคลินิกที่ต้องการของผู้เรียน ได้เร็วขึ้นเนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทำซ้ำได้มากตามความต้องการ (3) ผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์จากการจำลองเหมือนกัน ทำให้การจัดการเรียนรู้มีมาตรฐานมากขึ้น ให้การรับรองได้ว่าผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์ที่เหมือนกัน (4) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้การสะท้อนความคิดของผู้เรียนและทีมผู้สอนและได้ข้อมูลย้อนกลับจากข้อมูลที่บันทึกด้วยวีดิทัศน์ (5) ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจปฏิบัติต่อผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และ (6) ช่วยฝึกการปรับตัวของผู้เรียนก่อนเผชิญกับสถานการณ์จริงในเรื่องความเครียดและความกลัว อีกทั้ง ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับหุ่นจำลองและการจำลองสถานการณ์เสมือนจริงในบริบทโรงเรียนแพทย์หลายผลงาน ที่อธิบายว่าบริบทดังกล่าวช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาแพทย์มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเรียนการสอนแบบเดิม รวมถึงทำให้ผู้เรียนมีความ

มั่นใจในตนเอง (Self-confidence) และมีความพึงพอใจในระดับดีมาก (ประภาพร ต่อโชติ และคณะ, 2558) จากการนำหุ่นจำลองและการจำลองสถานการณ์เสมือนจริงมาใช้ประกอบการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โรงเรียนผลิตแพทย์ในสังกัดของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรและสำนักงานบริหารโครงการผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้การจำลองสถานการณ์เสมือนจริงเป็นฐานในการศึกษา จึงได้ก่อตั้ง “ศูนย์ฝึกอบรมทักษะและหัตถการทางคลินิกผู้ช่วยจำลองตากสินมหาราช” (Taksinmaharaj Simulation Center for Education and Training: TakSET) เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2561 โดยมุ่งหวังให้นิสิตแพทย์ได้ฝึกฝนทักษะและหัตถการทางคลินิกพร้อมกับหุ่นจำลองในสถานการณ์เสมือนจริง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สำหรับการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกอบรมฯ TakSET ที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีการประเมินประสิทธิผลของการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ ดังนั้น จึงเกิดเป็นคำถามสำคัญสำหรับผู้วิจัยว่า ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนแบบเดิมมีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยเลือกใช้การฝึกปฏิบัติหัตถการทางสูติศาสตร์-นรีเวชกรรม หัวข้อพิเศษรูปแบบการคลอดท่าก้น (Breech Delivery) เป็นกรณีศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่ง “การคลอดท่าก้น” เป็นหัตถการที่พบบ่อยมากขึ้นในหญิงตั้งครรภ์ในปัจจุบันและหากแพทย์ไม่มีความเชี่ยวชาญย่อมเกิดความเสี่ยงและอาจมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ กล่าวคือ การคลอดท่าก้นที่ผิดวิธีจะก่อให้เกิดเป็นอันตรายต่อชีวิตของแม่และเด็กในครรภ์ได้ (Mary Hannah & et al, 2000) โดยผลการวิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริมการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ นิสิตแพทย์ ในขณะเดียวกัน ยังขยายพื้นที่การเรียนรู้ทางแพทยศาสตรศึกษาและศึกษาศาสตร์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนแบบการจำลองสถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนแบบเดิมของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนการสอนแบบเดิม คือ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนอาศัยการบรรยายเป็นองค์ประกอบหลักในหัวข้อการช่วยคลอดท่าก้น โดยมีสื่อการเรียนการสอนประกอบที่ด้วย โปรแกรม Microsoft PowerPoint โปรเจคเตอร์และการเรียนการสอนไม่มีการสอดแทรกการจำลองสถานการณ์เสมือนจริงและ E-learning ในรายวิชา
2. การเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง คือ วิธีการสอนที่ใช้สถานการณ์จำลองในห้อง Simulation ในหัวข้อการช่วยคลอดท่าก้น เป็นองค์ประกอบหลัก ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนลงไปปฏิบัติตาม Role Play ที่ถูกกำหนดขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษา เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) โดยคณะผู้วิจัยได้รับอนุญาตในการทำวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หมายเลขโครงการ 1/2562 ซึ่งกรณีศึกษาการช่วยคลอดท่าก้น เป็นการบรรยายในหัวข้อพิเศษ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในรายวิชาและไม่มีผลต่อคะแนนหรือเกรดของนิสิตแพทย์แต่อย่างใด โดยนิสิตแพทย์ที่ร่วมวิจัยจะลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยทุกคน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 – 6 ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จำนวน 28 คน ที่ผ่านการเรียนการสอนรายวิชาสุขภาพและโรคของสตรี 1, 2 และ 3 และเคยผ่านการหมุนเวียนศึกษาและปฏิบัติงานตามคลินิกผู้ป่วยนอก ห้องคลอดและหอผู้ป่วยในแผนกสูติ – นรีเวชกรรม ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

เครื่องมือวิจัย

1. แบบประเมินก่อนการทดสอบ (Pre-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 28 คน ซึ่งออกแบบโดยอาจารย์ ผู้ควบคุมรายวิชาและผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยอาจารย์ทางด้านสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2. แบบประเมินหลังการทดสอบ (Post-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 28 คน ซึ่งออกแบบโดยอาจารย์ ผู้ควบคุมรายวิชาและผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยอาจารย์ทางด้านสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC มากกว่า 0.5

3. แบบสำรวจความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการเรียนการสอน สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 28 คน ซึ่งออกแบบโดยอาจารย์ผู้ควบคุมรายวิชาและผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยอาจารย์ทางด้านสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC มากกว่า 0.5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นิสิตแพทย์ชั้นคลินิกปี 5 – 6 ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ฝึกปฏิบัติหัตถการทางสูติศาสตร์-นรีเวชกรรม หัวข้อพิเศษในรูปแบบการคลอดท่าก้น (Breech Delivery) เข้ารับการประเมินประสิทธิภาพก่อนการเรียนรู้ ตามหลักเกณฑ์ประเมินแบบ Objected Structured Clinical Examination (OSCE) จากนั้นแบ่งผู้เข้าร่วมวิจัยเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่ม 1 เข้ารับการเรียนการสอนแบบเดิม กลุ่ม 2 เข้ารับการเรียนการสอนแบบการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง จากนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม เข้ารับการประเมินประสิทธิภาพหลังการเรียนรู้ ตามหลักการของ OSCE

2. นิสิตแพทย์ชั้นคลินิกปี 5 – 6 ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทั้งสองกลุ่ม ทำแบบประเมินความคิดเห็น ทั้งด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความพึงพอใจและความมั่นใจ

3. ขึ้นสรุปผล ภายหลังการทดสอบในสถานการณ์จำลองเสมือนจริงและการเรียนการสอนแบบเดิม ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิกและแบบสอบถามความคิดเห็น พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย คะแนนตาม Checklist ก่อนและหลังการทดสอบในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้สถิติทดสอบที (Paired t-Test) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติวิลคอกซ์และแมนนิตนีย์

ผลการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นนิสิตแพทย์ของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จำนวนทั้งหมด 30 ราย โดยมี 2 รายที่ไม่ผ่านการเรียนในรายวิชาสุขภาพและโรคของสตรี 1,2 และ 3 ทำให้เหลือนิสิตแพทย์จำนวน 28 ราย แบ่งเป็นนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 50) และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 50) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิม 14 ราย (ร้อยละ 50) และกลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง 14 ราย (ร้อยละ 50) ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมการศึกษา เป็นเพศหญิง 12 ราย

(ร้อยละ 42.8) และเพศชาย 16 ราย (ร้อยละ 57.2) มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาสุขภาพและโรคของสตรี 1, 2 และ 3 ตั้งแต่เกรด A ถึง C+

จากการวิจัยพบว่าคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิกในกลุ่มการเรียนรู้แบบเดิม ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ได้แก่ ด้านการเตรียมผู้ป่วยและอุปกรณ์ การช่วยคลอดไหล่ การช่วยคลอดศีรษะ และคะแนนรวม แต่ในด้านการช่วยคลอดระดับขา การดูแลทารกหลังคลอดไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนเวลาที่ใช้ในการทดสอบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) ดังตารางที่ 1

คะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิกในกลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง พบว่าหลังการเรียนรู้มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้านของทักษะและความสามารถทางคลินิก ได้แก่ ด้านการเตรียมผู้ป่วยและอุปกรณ์ ($p < 0.001$) การช่วยคลอดระดับขา ($p = 0.003$) การช่วยคลอดไหล่ ($p = 0.002$) การช่วยคลอดศีรษะ ($p = 0.001$) การดูแลทารกหลังคลอด ($p = 0.007$) ส่วนคะแนนรวม ($p < 0.001$) ส่วนเวลาที่ใช้ในการทดสอบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

ทั้งนี้พบว่า การเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง ช่วยปรับปรุงคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิกในด้านการช่วยคลอดระดับขา และการดูแลทารกหลังคลอดให้ดีขึ้น โดยแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิม ซึ่งจะทำให้เกิดความปลอดภัยต่อมารดาและทารกหลังผู้เรียนได้ผ่านการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง ในขั้นตอนการให้การดาออกแรงเบ่งจนส่วนกันและขาคลอดออกมาเองโดยไม่ออกแรงดึง หากขาไม่คลอดออกมาให้ช่วยคลอดโดย Pinnard maneuver โดยใช้มือทาบบนกระดูกต้นขาทารกและดันบริเวณ Popliteal fossa ให้สะโพกขาออกและการนำทารกวางบนหน้าอกแม่ ใช้ลูกยางแดงดูดน้ำมูกในจมูกและปาก ตัดสายสะดือและเช็ดตัว ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิก

รายการ	กลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง (n = 14)			กลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิม (n = 14)		
	ก่อนเรียนรู้	หลังเรียนรู้	p-value	ก่อนเรียนรู้	หลังเรียนรู้	p-value
1. การเตรียมผู้ป่วยและอุปกรณ์	10.64±4.34	17.57±2.10	<0.001*	9.93±4.03	18.14±1.03	<0.001*
2. การช่วยคลอดระดับขา	7.86±3.23	11.43±2.34	0.003*	7.86±3.23	10.00±2.78	0.082*
3. การช่วยคลอดไหล่	5(0;15)	25(20;30)	0.002**	5(0;15)	25(20;30)	<0.001**
4. การช่วยคลอดศีรษะ	5(1.5;12.25)	25.5(23.75;28)	0.001**	5(0.5;12.75)	23.5(21;26)	<0.001**
5. การดูแลทารกหลังคลอด	3(0;5)	5(5;5)	0.007**	3.93±1.49	4.71±0.726	0.102*
6. คะแนนรวม	34.86±15.91	84.50±8.29	<0.001*	37.50±14.65	75.5±9.51	<0.001*
7. เวลาที่ใช้ในการทดสอบ	4.42±0.47	3.64±0.45	<0.001*	4.48±0.52	3.73±0.42	0.001*

mean ± SD

median (25;75 percentile)

* pair t-test

** Wilcoxon Signed Ranks Test

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิกก่อนและหลังการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มของกลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงและกลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิมมีค่ามัธยฐาน (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25;75) เท่ากับ 33 (23.75;50.75) และ 37.5 (25;51.75) ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความแตกต่างกัน แต่คะแนนด้านทักษะและความสามารถ

ทางคลินิกหลังการเรียนรู้ของกลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงและกลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิมมีค่ามัธยฐาน (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25;75) เท่ากับ 79.5 (76;86.50) และ 77 (68;81.75) ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.03 ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านทักษะและความสามารถทางคลินิก

คะแนนด้านทักษะและ ความสามารถทางคลินิก	กลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลอง สถานการณ์เสมือนจริง (n = 14)	กลุ่มการเรียนการสอน แบบเดิม (n = 14)	P-value*
ก่อนการเรียนรู้	33 (23.75;50.75)	37.50 (25;51.75)	0.55
หลังการเรียนรู้	79.50 (76;86.50)	77 (68;81.75)	0.03

median (25;75 percentile)

* Mann Whitney U-test

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง มีความเห็นว่าการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง จะช่วยด้านความรู้ ความเข้าใจที่นำไปประยุกต์ในปฏิบัติงานจริง สามารถพัฒนาทักษะทางคลินิกได้เร็วขึ้นและถูกต้อง ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการทำหัตถการ และรู้สึกพึงพอใจภาพรวมต่อการสอน มากกว่ากลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิม ดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน	กลุ่มการเรียนการสอนแบบจำลอง สถานการณ์เสมือนจริง (n = 14)		กลุ่มการเรียนการสอน แบบเดิม (n = 14)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความรู้ ความเข้าใจ	14	100	9	64.3
ด้านทักษะการทำหัตถการ	14	100	8	57
ด้านความมั่นใจในการทำหัตถการ	14	100	7	50
พึงพอใจภาพรวมต่อการเรียนการสอน	14	100	8	57

สรุปผลการวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนรู้ของการเรียนการสอนแบบเดิมกับการเรียนการสอนแบบจำลองเหตุการณ์เสมือนจริง พบว่าการเรียนการสอนแบบจำลองฯ สามารถช่วยให้ นิสิตแพทย์มีประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนยังเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก อีกเช่นกัน ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงทางการแพทย์ ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดสถานการณ์จำลองขึ้น จะส่งเสริมให้นิสิตแพทย์เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้ โดยนิสิตแพทย์จะมีโอกาสฝึกปฏิบัติการและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด อันจะนำไปสู่การตัดสินใจปฏิบัติต่อผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อไปในอนาคต

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สำหรับการเรียนการสอนสาขาแพทยศาสตร์ ที่มีลักษณะของความเป็นวิชาชีพและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ การเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงจึงเป็นทางเลือกที่ดี สำหรับการพัฒนานิสิตแพทย์ให้มีความพร้อมต่อการรักษาผู้ป่วย ซึ่งการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงนั้น เป็นการเรียนการสอนที่อาศัยองค์ประกอบของสถานการณ์จำลองและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นให้มีลักษณะเหมือนจริง เพื่อให้ นิสิตแพทย์ได้ฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ ตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ดังนั้น หากเมื่อเปรียบเทียบการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนแบบเดิมซึ่งเน้นการบรรยายโดยอาจารย์แพทย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว จึงส่งผลให้ประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pamela Jeffries & John Clochesy (2012) และ Janet Landeen & Pamela Jeffries (2008) ที่อธิบายว่าการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เมื่อผู้เรียนลงไปปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ จะส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน เฉกเช่นเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

อีกทั้ง จากผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงานของ Nitin Joseph และคณะ (2015) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์ในศูนย์ฝึกทักษะทางหัตถการจำลอง จะส่งผลให้นิสิตแพทย์ได้รับประสบการณ์เสมือนจริง อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ รวมทั้ง ช่วยให้นิสิตแพทย์สามารถปรับตัวก่อนที่จะเผชิญกับสถานการณ์จริงในเรื่องความเครียดและความกลัวต่อการรักษาผู้ป่วย ในขณะเดียวกัน ผลงานของ Marie-Aude Piot และคณะ (2018) ยังอธิบายว่าในการเรียนการสอนทางสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ศูนย์ฝึกปฏิบัติการหัตถการจำลองทางคลินิก หรือ ห้อง Simulation คือ อุปกรณ์ทางการศึกษาหลักที่สนับสนุนให้นิสิตแพทย์เข้าใจบริบทและคุณลักษณะการทำงานของความเป็นแพทย์มากขึ้น โดยนิสิตแพทย์ที่เคยฝึกปฏิบัติในห้อง Simulation จะมีแนวโน้มอัตราความมั่นใจในการรักษาผู้ป่วยมากกว่านิสิตแพทย์กลุ่มอื่น ๆ รวมไปถึง ผลงานของ Bharath Chakravarthy และคณะ (2011) ได้อธิบายว่า กระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนไปของการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้ส่งเสริมให้ ห้อง Simulation มีบทบาทมากขึ้นในระบบการศึกษาของโรงเรียนแพทย์ทั่วโลก ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ที่มีประสิทธิผลในแง่ของการเตรียมความพร้อมให้แก่ นิสิตแพทย์ก่อนการทดสอบและช่วยลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานจริงในหอผู้ป่วย เป็นต้น

นอกจากนี้ จากลักษณะจุดเน้นของการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงที่อาศัยบทบาทสมมติของ นิสิตและอาจารย์แพทย์ในสถานการณ์จำลอง ผ่านการฝึกปฏิบัติหัตถการทางคลินิกร่วมกับหุ่นจำลองและเครื่องมือทางการแพทย์นั้น ยังสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ นิสิตแพทย์ได้ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมจิตต์ สินธูชัย และ กันยารัตน์ อุบลวรรณ (2560) ที่นำเสนอว่าการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ จะมีความใกล้เคียงกับการทำงานมากที่สุด โดยที่อาจารย์แพทย์สามารถสะท้อนแนวคิดและให้คำแนะนำได้ตลอดระยะเวลา จึงทำให้นิสิตแพทย์มีความมั่นใจและพึงพอใจ รวมทั้งยังสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์ในยุคปัจจุบัน กล่าวคือ ตามแนวคิดของ VARK นิสิตแพทย์จะมีความชื่นชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติหรือเคลื่อนไหวมากกว่าการบรรยายในชั้นเรียนแบบปกติ (สมฤทัย ขำสาคร, อรุณยุพา ชันติยะ, กรวิทย์ อัครบัณฑิตสกุล และ ชัยกิจ อุดแน่น, 2562) (ทรงพรรณ จินาพงศ์, สุริยา จันทนกุล และ อานนท์ คงสุนทรกิจกุล, 2561) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย ผู้บริหารและอาจารย์แพทย์ควรสนับสนุนให้เพิ่มการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงที่ศูนย์ฝึกอบรมฯ TakSET ในรายวิชาชั้นคลินิก ตามหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต เพื่อให้นิสิตแพทย์เกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจปฏิบัติต่อผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย รวมไปถึงเป็นการ

เตรียมความพร้อมให้แก่บัณฑิตแพทย์ในการทดสอบประเมินและรับรองความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม
ขั้นตอนที่ 3 (NL 3) ในอนาคต

2. ผู้บริหารควรผลักดันนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมให้อาจารย์แพทย์ทุกสาขาวิชาเข้าใจถึงประโยชน์และมีความสนใจที่จะสอนนิสิตแพทย์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงเป็นฐาน

3. นอกเหนือจากการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงของนิสิตแพทย์ในศูนย์ฝึกอบรมฯ TakSET ผู้บริหารและอาจารย์แพทย์ควรขยายผลการฝึกปฏิบัติทางหัตถการทางคลินิกในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังกลุ่มบุคลากรสหวิชาชีพของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อาทิ พยาบาลวิชาชีพ เจ้าหน้าที่เวชกิจฉุกเฉิน นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนสาขาการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, การเรียนรู้การเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน เป็นต้น ดังนั้น จึงควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนรู้ระหว่างการเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริงกับการเรียนการสอนรูปแบบอื่น ๆ

2. การเรียนการสอนแบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง นอกเหนือจากการฝึกปฏิบัติในการคลอดทำกันซึ่งเป็น การฝึกปฏิบัติหัตถการทางสูติศาสตร์-นรีเวชกรรมของงานวิจัยนี้ ยังมีการฝึกปฏิบัติหัตถการทางคลินิกและสาขาวิชาอีกหลายกรณี เช่น ภาวะ Early post-partum hemorrhage ทางสูติ – นรีเวชกรรม, ภาวะ AF ทางอายุรศาสตร์ และภาวะ ATLS ทางเวชศาสตร์ฉุกเฉิน เป็นต้น ที่สามารถนำมาฝึกปฏิบัติและศึกษาประสิทธิผลของการเรียนรู้ได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.กิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด, คุณนิตยา ปริญาปรีวัฒน์, คุณกรรณา ศรีปวนใจ และ คุณขวัญจิตร สังข์ทอง ผู้ให้แนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและแนะแนวการใช้โปรแกรมทางสถิติทำให้งานวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ทรงธรรมศน์ จินาพงศ์, สุริยา จันทนกุล และ อานนท์ คงสุนทรกิจกุล. (2561). สีลาการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 2(2), 23-33.

ประภาพร ต่อโชติ และคณะ. (2558). ประสิทธิภาพของหุ่นจำลองทางการแพทย์เพื่อการฝึกกำหนดตำแหน่งอิเล็กโทรดในการใช้คลื่นไฟฟ้าหัวใจแบบ 12 สิตมาตรฐานต่อความรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลหญิง. *วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 27(1), 11-21.

วิภาดา คุณาวิกตกุล. (2548). *การเรียนการสอนแบบจำลอง*. เชียงใหม่: โชตนา.

สมจิตต์ สินธุชัย และกันยารัตน์ อุบลวรรณ. (2560). การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง: การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18(1), 29-38.

สมฤทัย ข้าสาร, อรุณยุพา ชันติยะ, กรวิทย์ อัครบัณฑิตสกุล และ ชัยกิจ อุดแน่น. (2562). สีลาการเรียนรู้ของของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ที่รายวิชาสุขภาพและโรคของสตรี 1-2 หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต (แพทย์แนวใหม่ 5 ปี) มหาวิทยาลัยนเรศวร. *เสียงรายเวชสาร*, 10(2), 31-41.

Chakravarthy, B. et al. (2011). Simulation in medical school education review for emergency medicine. *Western Journal of Emergency Medicine*, 12(4), 461-466.

- Dale, E. (1969). *Audio-visual methods in teaching*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Jeffries, P.R., and J.M. Clochesy (2012) Clinical simulations: An experiential, student-centred pedagogical approach. In D.M. Billings and J.A. Halstead (eds) *Teaching in nursing: A guide for faculty*. (4th ed.) (pp. 352-68). St Louis MO: Saunders Elsevier.
- Joseph, N. et al. (2015). Perception of simulation-based learning among medical students in south India. *Annals of Medical and Health Sciences Research*, 5(4), 247-52.
- Hannah, M. et al. (2000). Planned caesarean section versus planned vaginal birth for breech presentation at term: A randomised multicentre trial. *Lancet*, 356(9,239), 1,375-1,383.
- Kasatpibal, N., Sawasdisingha, P. and Whitney, J. (2016). Innovation of educational wound models for nursing student. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 6(9), 101-109.
- Landeen, J. and Jeffries, P. (2008). Simulation. *Journal of Nursing Educator*, 47(11), 487-488.
- Piot, M.A. et al. (2018). Effectiveness of simulation in psychiatry for initial and continuing training of healthcare professionals: protocol for a systematic review. *BMJ Open Journals*, 8(7), 1-7.

ประวัติผู้เขียนบทความ

นางสาวพิชญา สิริสุขุม
ตำแหน่ง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
การศึกษา เภสัชศาสตรบัณฑิต – มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายอรุณ คีลาวรรณ
ตำแหน่ง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
การศึกษา สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ แพทย์หญิงเบญจมาส มั่นอยู่
ตำแหน่ง นายแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
การศึกษา แพทยศาสตรบัณฑิต – มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญฯ สาขาสูติศาสตร์ – นรีเวชวิทยา

ความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย High School Students' Scientific Epistemic Beliefs

วิชุนกร นามมุงคุณ^{1*} ไชยพงษ์ เรืองสุวรรณ² และ Fang-Ying Yang³

Wisanukorn Nammungkun^{1*}, Chaiyapong Ruangsuan² and Fang-Ying Yang³

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, wisanugorn@kkumail.com

(Faculty of Education, Khon Kaen University)

² คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, chaiyapong@kku.ac.th.

(Faculty of Science, Khon Kaen University)

³ Graduate Institute of Science Education, National Taiwan Normal University, Taiwan, fangyang@ntnu.edu.tw

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 291 คน จากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความเชื่อด้วยความรู้วิทยาศาสตร์ที่พัฒนาโดย Conley และคณะ (2004) จำนวน 26 ข้อ ซึ่งมีสี่มิติ ได้แก่ แหล่งความรู้ ความแน่นอนของความรู้ พัฒนาการของความรู้ และการอ้างเหตุผล ใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบกับสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้โดยใช้การทดสอบ T ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเชื่อในมิติการอ้างเหตุผลในระดับเชิงซ้อนมากกว่ามิติอื่น ๆ และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในสามมิติได้แก่ แหล่งความรู้ ความแน่นอนของความรู้ และการอ้างเหตุผล ในมิติพัฒนาการของความรู้พบว่านักเรียนชายมีความเชื่อเชิงซ้อนสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.05$)

คำสำคัญ: ความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

This study was to explore students' epistemic beliefs in learning science. There were 291 Thai high school students participated. The average age of the participant was 17 years old. They were from different school areas over Northeastern regional of Thailand. The Scientific Epistemological Beliefs (SEBs) Questionnaire by Conley et.al. (2004) was used for probing the participants' epistemic beliefs in science. The Descriptive statistics were used to analyze by considering to mean and standard deviation. To analyze the gender difference, the t-test analysis was conducted. The result shown that the scores of dimensions of 'justification' and 'development' were high. That is, most of students held complex beliefs, but 'source' and 'certainty' dimensions have still high scores. It maybe due to having the students' simple beliefs in science. However, boys tend to have beliefs the science knowledge is uncertainty more than girls in statically ($p=.05$)

KEYWORDS: Scientific Epistemic Beliefs, High school students.

**Corresponding Author, E-mail: wisanugorn@kkumail.com*

Received: 17 June 2019 / Revised: 11 December 2019 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ความเชื่อด้วยความรู้ (Epistemic beliefs) มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Ryan, 1984) มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางการเรียน (Hofer, 2000) ยุทธศาสตร์และทัศนคติต่อการเรียนรู้ (Edmonson & Novak, 1993) และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Tsai, 2000) แนวคิดและการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเรียนวิทยาศาสตร์ (Tsai, Liang & Lin, 2011) ความสามารถในการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ (Nussbaum, Sinatra & Poliquin, 2008) ตลอดจนการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ (Hotulainen, & Telivuo, 2014) นอกจากนี้ Duschl (2008) ได้สังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และจัดออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ (1) ศึกษาแนวคิดและกระบวนการสร้างแนวคิดวิทยาศาสตร์ “นักเรียนเรียนรู้อะไร” (2) ศึกษากรอบความรู้และที่มาของความรู้ “นักเรียนมีเกณฑ์ที่นับสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นความรู้” และ (3) กระบวนการเชิงสังคม “นักเรียนสื่อสารและแสดงแนวคิด หลักฐานและคำอธิบาย” นอกจากนี้กรอบการประเมินโครงการความร่วมมือนานาชาติหรือ PISA ซึ่งมุ่งประเมินการรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ในฐานะเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ครอบคลุมสามด้านซึ่งมิได้ให้ความสำคัญกับความรู้ในเนื้อหา (Content knowledge) แต่ยังมีความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural knowledge) และความรู้ด้วยความรู้ (Epistemic knowledge) นั่นคือ ความเชื่อของผู้เรียนมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ในมิติอื่น ยกตัวอย่างในการศึกษาของ Nussbaum et al., (2008) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้วยความรู้กับบทบาทการโต้แย้งในการเรียนวิทยาศาสตร์ในนักศึกษาพบความเชื่อด้วยความรู้ของนักศึกษามีความเชื่อมโยงกับบทบาทการโต้แย้งในชั้นเรียน โดยนักศึกษาที่มีความเชื่อแบบสัมพัทธ์ (relativist) มีปฏิสัมพันธ์และโต้แย้งได้มากกว่านักเรียนที่มีความเชื่อแบบพหุลักษณ์ (multiplist) ดังนั้น การตรวจสอบความเชื่อด้วยความรู้ของนักเรียนจึงมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจมุมมอง ความเชื่อของนักเรียนต่อความรู้และการเรียนรู้ ซึ่งสัมพันธ์กับมิติการเรียนรู้อื่น นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะกับนักเรียนพื้นฐานความเชื่อของนักเรียนแต่ละคน

มีการวิจัยในต่างประเทศจำนวนมากเกี่ยวกับความเชื่อด้วยความรู้ และยังชี้ว่าความเชื่อเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบทของนักเรียนแต่ละสังคม Yang (2016) ศึกษาความเชื่อในบริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ตุรกี และไต้หวัน พบว่าในสังคมที่มีรากเหง้าวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน คือ ไต้หวันและตุรกี ผู้เรียนจะค่อนข้างเชื่อความรู้ที่ผ่านผู้มีอำนาจ ในขณะที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ชนชาติที่สั้นกว่า นักเรียนจะมีความโดดเด่นในด้านความเชื่อเชิงซ้อนในความรู้ (Complex beliefs) เมื่อพิจารณาในบริบทสังคมไทยยังขาดแคลนการวิจัยด้านนี้ มีเพียงการวิจัยของ Takoyashi, Piti, and Brian (2012) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้วยความรู้กับประสบการณ์การเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย แต่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแทบไม่พบการศึกษาประเด็นความเชื่อกับปัจจัยด้านการเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะการเรียนวิทยาศาสตร์ บทความนี้จึงเป็นการเสนอผลการศึกษาความเชื่อด้วยความรู้ในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความเชื่อด้วยความรู้

ญาณวิทยา (Epistemology) เป็นสาขาหนึ่งในวิชาปรัชญา (philosophy) ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และการได้มาซึ่งความรู้ บ่อเกิดของความรู้ และรวมถึงมนุษย์มีวิธีการเข้าถึงความรู้เหล่านั้นได้อย่างไร ในขณะที่การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความ เชื่อข้องในสาขาจิตวิทยา (Psychology) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อธรรมชาติของความรู้และการได้มาซึ่งความรู้ (nature of knowledge and nature of knowing belief)

ภายหลัง William Perry, Jr. (1968) ในฐานะหัวหน้าทีมวิจัยทำการศึกษาเก็บข้อมูลระยะยาวของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดตลอดการเรียนสี่ปี พบว่านักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อว่างค ความรู้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และจะถูกสอนจากผู้มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เมื่อพวกเขาได้เรียนในชั้นปีที่สูงขึ้น ความเชื่อจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปในทิศทางที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เริ่มมองเห็นว่าความรู้นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้หากมีหลักฐาน เชิงประจักษ์และสามารถให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือกว่าเดิม (Schommer, 2004) ซึ่ง Perry จึงสร้างข้อโต้แย้งว่าในเบื้องต้น นักศึกษาจะมีความเชื่อซึ่งถูกเรียกว่านักคิดแบบคู่ (dualistic thinker) ความรู้จะต้องได้รับมาจากผู้รู้เท่านั้น ในแง่นี้จึงมี ความรู้ที่ถูกและผิดที่สามารถแบ่งแยกได้อย่างเด็ดขาด หลังจากที่ได้เรียนรู้จนถึงปีการศึกษาสุดท้าย พวกเขาจะมีความเชื่อ อีกแบบหนึ่ง ซึ่ง Perry เรียกว่านักคิดแบบสัมพัทธ์มุ่งมั่น (committed relativistic thinker) มองว่าความรู้ไม่ได้มี ลักษณะสมบูรณ์แต่สัมพัทธ์อย่างแยกไม่ออกจากผู้เรียน ประสบการณ์และโลกทัศน์ของผู้สร้างความรู้มีผลต่อความรู้ที่ถูก สร้างขึ้น อย่างไรก็ตามพัฒนาการความเชื่อตามทฤษฎีของ Perry เป็นกลไกที่สอดคล้องกับแบบแผนพัฒนาการตามทฤษฎี ของ Piaget ซึ่ง Perry ได้หยิบยืมวิธีการอธิบายของ Piaget เกี่ยวกับภาวะเสียสมดุลทาง (Cognitive disequilibrium) มาใช้กับทฤษฎีของเขาเอง กล่าวคือบุคคลจะเปลี่ยนแปลงความเชื่อของตนเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกและ ตอบสนองต่อประสบการณ์ในลักษณะของการปรับประสานเข้ากับโครงสร้างทางความเชื่อเดิมที่มีอยู่ Perry (1970) กำหนดความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความรู้และการรู้ออกเป็น 9 ตำแหน่ง ใน 4 กลุ่ม ได้แก่ ทวินิยม (Dualism), พหุนิยม (Multiplicity), สัมพัทธนิยม (Relativism) และสัมพัทธนิยมเชิงวิพากษ์ (Commitment within relativism) นอกจากนี้ Kuhn (1991) เสนอขั้นพัฒนาการความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ (Epistemic understanding) ซึ่ง สอดคล้องกับโมเดลของ Perry (1970) เริ่มจากความเชื่อสัมบูรณ์นิยม (Absolutist) ความรู้คือการค้นพบจากโลกภายนอก ความรู้เป็นภววิสัย (objectivity) พหุนิยม (Multiplist) ความรู้نب่เป็นเพียงความคิดเห็น เริ่มมองเห็นว่าความรู้เป็นอัตวิสัย (subjectivity) และวิพากษ์นิยม (Evaluativist) แม้ว่าบุคคลจะรับรู้สิ่งเดียวกัน แต่ย่อมมีความเข้าใจต่อสิ่งนั้นแตกต่างกัน ไปตามประสบการณ์ ตามความเชื่อแบบพหุนิยม แต่ประเมินค่านิยมเรียกร้องไปอีกว่าการเรียนรู้คือการประเมิน (Judgement) ความคิดเห็นเหล่านั้นด้วยหลักฐานและการให้เหตุผล

การเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้วยความรู้ของบุคคลตามทฤษฎีของ Perry จึงเป็นการกลไกเชิงพัฒนาการ (Developmental) หลังจากข้อเสนอของ Perry ได้ตีแผ่ในวงวิชาการโดยเฉพาะสาขาจิตวิทยาการศึกษา มีนักวิชาการ สนใจศึกษามากขึ้นเป็นลำดับ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ศึกษาในแง่ของพัฒนาการ (Development) (Perry, 1970; Belenky, 1986; Baxter Magolda, 1992; King and Kitchener, 1994; Kuhn, 1991) และกลุ่มที่ศึกษา ในแง่ของมิติ (Dimension) (Shommer, 1990; Hofer and Pintrich, 1997)

ตาราง 1 โมเดลเชิงพัฒนาการ (Dimension) ของความเชื่อด้วยความรู้ในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ (Hoffer, 1997)

<i>Perry (Intellectual and ethical development)</i>	<i>Belenky et al. (Women's way of knowing)</i>	<i>Baxter Magolda (Epistemological reflection)</i>	<i>King and Kitchener (Reflective judgment)</i>	<i>Kuhn (Argumentative reasoning)</i>
ทวินิยม (Dualism)	นิ่งเงียบ (Silence)	การรู้แบบสัมบูรณ์ (absolute knowing)	การคิดก่อนการสะท้อนกลับ (Pre-reflective thinking)	แนวสัมบูรณ์นิยม (Absolutists)
พหุนิยม (Multiplicity)	ความรู้รับมา (Received knowledge)	การรู้แบบเฉพาะกาล (Transitional knowing)	การคิดถึงการสะท้อนกลับ (Quasi-reflective thinking)	แนวพหุนิยม (Multiplists)
สัมพัทธนิยม (Relativism)	ความรู้อัตนัย (Subjective knowledge)	การรู้แบบอิสระ (Independent knowing)	การคิดเชิงสะท้อนกลับ (Reflective thinking)	แนววิพากษ์นิยม (Evaluativists)
สัมพัทธนิยมเชิงคุณค่า Commitment within relativism	ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural knowledge) - การรู้แบบเชื่อมโยง (Connected knowing) - การรู้แบบแยกส่วน (Separate knowing) Constructed knowledge	การรู้แบบมีบริบท (Contextual knowing)		

ต่อมาเมื่อมีการศึกษาความเชื่อว่าจะด้วยความรู้มากขึ้น แผ่ขยายออกไปในวงการศึกษากว้างขวาง ทำให้มีนักวิจัยส่วนหนึ่งเสนอแนวทางการศึกษาความเชื่อว่าจะด้วยความรู้ในมุมมองมิติ (Dimension) แนวทางแรก Schommer (1990) มีแนวคิดที่ว่า ความเชื่อของบุคคลต่อความรู้และที่มาของความรู้ มีความเป็นระบบมากกว่าเป็นความเชื่อที่เป็นอิสระจากไม่มีเลย (less) จนถึงมีมาก (more) ซึ่ง Schommer ได้เสนอระบบความเชื่อ 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้เชิงเดียว (Simple Knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดจากการสะสมข้อความรู้และข้อเท็จจริงที่ไม่ต้องตั้งข้อสงสัย ความรู้ที่แน่นอน (Certainty knowledge) เป็นความรู้ที่สมบูรณ์ไม่เปลี่ยนแปลง ผู้มีอำนาจรอบรู้ (Omniscient authority) เป็นผู้ที่มีอำนาจเข้าถึงความรู้ได้มากที่สุด การเรียนรู้ได้ฉับไว (Quick Learning) การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหรือไม่เกิดการเรียนรู้เลย และความสามารถโดยธรรมชาติ (Innate ability) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะเข้าถึงความรู้ที่ผ่านแปรแล้ว หลังจากนั้นเกิดแนวทางที่สอง Hofer and Pintrich (1997) เสนอว่าควรแบ่งมิติความเชื่อออกเป็นสองประเภท ได้แก่ หนึ่ง ธรรมชาติของความรู้ (Nature of Knowledge) ประกอบด้วยสองมิติ คือ ความแน่นอนของความรู้ (Certainty of knowledge) ความรู้มีความแน่นอนไม่ผันแปรหรือมีพัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่อง และความเรียบง่ายของความรู้ (Simplicity of knowledge) ความรู้มีความสมบูรณ์หรือสัมพัทธ์ สอง ธรรมชาติของการรู้หรือการได้มาซึ่งความรู้ (Nature of knowing) ประกอบด้วย แหล่งที่มาของความรู้ (Source of knowing) ความรู้มาจากผู้ชำนาญความรู้หรือสามารถถูกทำลายได้ และมติการประเมินความรู้ (Justification of knowing) ความรู้สามารถเรียนรู้เอาได้ด้วยกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์

การวิจัยที่ทบทวนข้างต้นนั้นเป็นการเสนอให้เห็นความเป็นมาของการศึกษาความเชื่อว่าจะด้วยความรู้แบบทั่วไป (General domain) ในด้านของการวิจัยด้านการสอนวิทยาศาสตร์ การศึกษาของ Conley, Pintrich, Vekiri, and Harrison (2004) ถือเป็นการบุกเบิกความเชื่อว่าจะด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ได้พัฒนารอบและแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ในแบบจำเพาะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Specific domain) ซึ่งพัฒนาต่อเนื่องจากกรอบของ Pintrich สองด้าน ได้แก่ ธรรมชาติของการรู้ ประกอบด้วย มิติแหล่งที่มาของการรู้ (Source of knowing) ความรู้วิทยาศาสตร์มาจากผู้มีอำนาจหรือผู้เชี่ยวชาญ มิติการอ้างเหตุผล (Justification of knowing) ความรู้วิทยาศาสตร์มาจากการให้เหตุผลและประเมินจากหลักฐาน และธรรมชาติของความรู้ ประกอบด้วย มิติความแน่นอนของความรู้ (Certainty of knowledge) ความรู้วิทยาศาสตร์มีค่าถูกที่ถูกต้องเพียงหนึ่งคำตอบ พัฒนาการของความรู้ (Development of knowledge) ความรู้วิทยาศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้กรอบในงานวิจัยของ Conley et al. (2004) เพื่อสำรวจความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ของนักเรียนจำเพาะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ความเชื่อในการศึกษานี้ไม่ได้หมายถึงความเชื่อในทางศาสนาหรือสิ่งลึกลับ หากแต่เป็นความเชื่อของบุคคลต่อธรรมชาติของความรู้ และการได้มาซึ่งความรู้ โดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อจึงอาจเทียบได้กับกรอบความคิด (Mindset) ซึ่งย่อมมีอิทธิพลต่อท่าที การแสดงออก หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นการทำความเข้าใจความเชื่อว่าจะด้วยความรู้มีประโยชน์ทั้งสำหรับนักเรียนและครูผู้สอน นักเรียนจะได้ทำความเข้าใจและตรวจสอบกรอบความคิด ความเชื่อของตนเอง เพราะโดยปกติแล้วแม้ว่ามนุษย์มักทำอะไรไปภายใต้อิทธิพลของความเชื่อก็ตาม แต่มิติทางความเชื่อกลับไม่ค่อยได้รับการตระหนักถึง ยกตัวอย่าง เช่น เด็กชาย ก. เป็นนักเรียนคนหนึ่งซึ่งตั้งใจเรียน ทุกครั้งที่ครูบรรยายและเขียนเนื้อหาวิชาบนกระดาน เขาจะตั้งใจฟังและจดตามอย่างขะมักเขม้น แต่ในภายหลังครูมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการสอน มีการให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาซึ่งต้องใช้ความคิดการอภิปราย และการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเอง สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะนี้ เด็กชาย ก. กลับรู้สึกว่านี่ไม่ใช่การเรียน มีแนวคิดมากมายเกิดขึ้นทั้งจากการค้นคว้าและการเสนอของเพื่อนๆ ในชั้น แต่ครูกลับไม่ได้บอกว่าแบบใดที่ถูกต้อง จะเห็นว่าแนวทางการสอนอย่างหลังสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัยมากกว่า การตรวจสอบความเชื่อของ

นักเรียนจึงเป็นวิธีหนึ่งในการสะท้อนเพื่อปรับเปลี่ยนความเชื่อนั้นให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัยซึ่งจะช่วยให้
นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ยิ่งไปกว่านั้นความเชื่อว่าด้วยความรู้ของนักเรียนเป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่จะช่วย
ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและปรับเปลี่ยนความเชื่อดังที่กล่าวไปแล้วนั้นด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจความเชื่อว่าด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างวิจัย

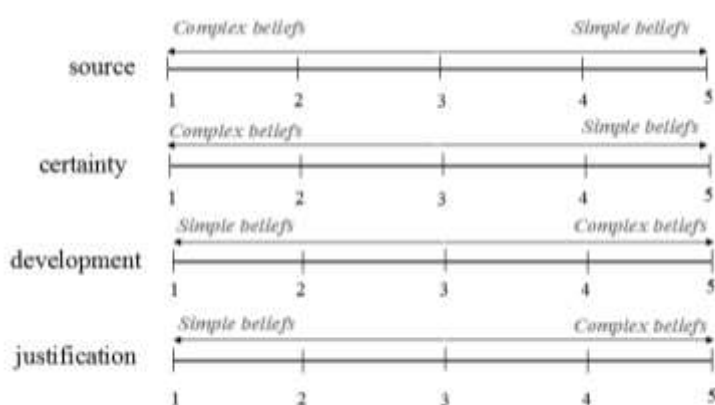
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 291 คน เพศหญิงจำนวน 223 คน
และเพศชายจำนวน 68 คน มีอายุเฉลี่ย 17 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ใน
โรงเรียนขนาดกลางถึงขนาดใหญ่พิเศษ โดยกำหนดพื้นที่เก็บข้อมูลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เนื่องจาก
เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่และสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัย

ในการศึกษานี้ใช้แบบสำรวจ Scientific Epistemological Beliefs questionnaire ของ Conley et al.
(2004) มาดัดแปลงแบบลิเคิร์ทสเกล 5 ระดับ เพื่อวัดความเชื่อว่าด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ตามกรอบว่าความรู้
วิทยาศาสตร์มาจากสิ่งภายนอก มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง หรือมีธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงได้ เพียงแต่คงทนอยู่ช่วง
ระยะหนึ่ง ความรู้วิทยาศาสตร์เกิดจากการลงมือปฏิบัติและใช้ความคิดไตร่ตรองตามเหตุผล ซึ่งแสดงรายละเอียดตาม
ตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย โดยการทดลองและวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability)
โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งสะท้อนความคงเส้นคงวา
ของข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 26 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 มิติ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มิติแหล่งความรู้ มิติความแน่นอนของ
ความรู้ มิติการพัฒนาของความรู้ และมิติการอ้างเหตุผล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.76, 0.65, 0.76 และ 0.84
ตามลำดับ ซึ่งถือว่ายอมรับและสามารถใช้เครื่องมือนี้ในการศึกษาวิจัยได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนใช้สถิติเชิงพรรณนาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบ
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับความเชื่อ
เกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ โดยใช้การทดสอบ T-test, Independent T-test

ภาพ 1 แนวโน้มความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างความเชื่อเชิงซ้อนและความเชื่อเชิงเดี่ยวในแต่ละมิติ

ในการแปรผลข้อมูลนั้น หากค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับมิติแหล่งความรู้ (Source) และ (Certainty) สูง แปรผลได้ว่าความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์โน้มไปแบบเชิงเดี่ยว (Simple beliefs) เชื่อในสิ่งที่ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ บอกเท่านั้นว่าสิ่งใดเป็นความรู้ สิ่งใดถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว และความรู้ทางวิทยาศาสตร์มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาหรือปัจจัยอื่นใด ในขณะที่หากค่าเฉลี่ยคะแนนสำหรับมิติพัฒนาการของความรู้ (Development) และ การอ้างเหตุผล (Justification) ต่ำ แสดงว่ามีความเชื่อด้วยความรู้โน้มไปแบบเชิงซ้อนซ้อน (Complex beliefs) กล่าวคือ มีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้นภายในความความคิดด้วยเหตุผล หลักฐาน และความรู้ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ (Yang, Chang, Chen & Chen, 2016)

ตาราง 2 มิติของความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และการรู้ และตัวอย่างข้อความ (Peer, & Atputhasamy, 2005)

ชื่อมิติ	คำอธิบาย	ตัวอย่างข้อความ
แหล่งความรู้ (Source of knowing)	เชื่อว่าความรู้มีได้เกิดขึ้นภายในตัวผู้รู้ แต่ผู้รู้เป็นผู้รับความรู้มาจากสิ่งภายนอก ผู้มีอำนาจผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิทยาศาสตร์	ทุกคนจะต้องเชื่อในสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์กล่าว
ความแน่นอนของความรู้ (Certainty of knowledge)	เชื่อว่าความรู้มีเพียงสองด้าน ถูกและผิดเท่านั้น	ทุก ๆ คำถามในวิทยาศาสตร์จะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว
การพัฒนาของความรู้ (Development of knowledge)	เชื่อว่าความรู้ได้มีเพียงสองด้าน ผู้รู้สร้างความรู้ขึ้นบนพื้นฐานประสบการณ์ของตน และความรู้มีการเปลี่ยนแปลงได้	ในปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์มีแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์บางอย่างในธรรมชาติ แตกต่างไปจากอดีต
การอ้างเหตุผล (Justification of knowing)	เชื่อว่าความรู้คือการลงมือปฏิบัติและผู้รู้ใช้ความคิดไตร่ตรอง ให้เหตุผล พร้อมกับสร้างความเข้าใจขึ้นมาได้	แนวคิด ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกิดจากความใคร่รู้ และมนุษย์ใช้ความคิดเพื่อทำความเข้าใจว่าธรรมชาติมีกลไกการทำงานอย่างไร

ผลการวิจัย

ความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และการรู้ทางวิทยาศาสตร์

การวิจัยนี้สำรวจความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 291 คน ใช้แบบสอบถาม SEBs ของ Conley et al. (2004) โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ พบว่า นักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเชื่อเกี่ยวกับความรู้สูงสุดและต่ำสุดในมิติ การอ้างเหตุผล และพัฒนาการของความรู้ ความแน่นอนของความรู้ และแหล่งความรู้ ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง ที่ 3

ตาราง 3 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียน

มิติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
แหล่งความรู้	291	3.09	0.67
ความแน่นอนของความรู้	291	3.20	0.67
พัฒนาการของความรู้	291	3.97	0.59
การอ้างเหตุผล	291	4.24	0.58

ผลการวิจัยชี้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงในมิติการอ้างเหตุผลและพัฒนาการของความรู้ หรือมีความเชื่อเชิงซ้อน (Complex beliefs) เชื่อว่าความรู้ได้มาด้วยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจากหลักฐานการทดลอง (experimentation) และหรือการสังเกต (Observation) และเชื่อว่าความรู้วิทยาศาสตร์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลง ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นสิ่งที่ใช้อธิบาย ทำนายปรากฏการณ์ธรรมชาติได้เพียงช่วงเวลาจำเพาะเท่านั้น หากมีคำอธิบายอื่นที่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือมากกว่าเดิม ชุมชนวิทยาศาสตร์มักจะยอมรับคำอธิบาย หรือความรู้ใหม่นั้น

เพศกับความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และการรู้ทางวิทยาศาสตร์

หากพิจารณาความแตกต่างกันระหว่างบุคคล ซึ่งในบทความนี้ผู้วิจัยสนใจเปรียบเทียบลักษณะทางชีวภาพของนักเรียน เพื่อสำรวจว่าเพศแตกต่างกันส่งผลต่อความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือไม่ ผลการวิเคราะห์ค่าที่ระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับความรู้วิทยาศาสตร์ทั้งสี่มิติและเพศ ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่ ได้แก่ แหล่งความรู้ ความแน่นอนของความรู้ และการอ้างเหตุผล ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในมิติพัฒนาการของความรู้พบความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.05$) จากแนวโน้มของข้อมูลชี้ให้เห็นว่านักเรียนชายมีความเชื่อในด้านความเชื่อเชิงซ้อนเกี่ยวกับพัฒนาการของความรู้มากกว่าเพศหญิง ซึ่งค่าเฉลี่ยแยกตามเพศแสดงดังตาราง ที่ 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ทั้งสี่มิติ แยกตามเพศ

	แหล่งความรู้		ความแน่นอนของความรู้		พัฒนาการของความรู้		การอ้างเหตุผล	
	Mean	F	Mean	F	Mean	F	Mean	F
ชาย	3.22		3.30		4.13		4.27	
หญิง	3.06	1.12	3.17	0.38	3.92	0.03*	4.23	2.74

$p < .05$

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่มีความเชื่อแบบเชิงซ้อน (Complex beliefs) ในมิติการอ้างเหตุผล (ค่าเฉลี่ย = 4.24) กล่าวคือนักเรียนมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลผ่านกระบวนการให้เหตุผลบนประจักษ์พยาน ผลการศึกษาชี้ว่านักเรียนมีแนวโน้มจะเชื่อว่าความรู้วิทยาศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะหยุดนิ่ง (ค่าเฉลี่ย = 3.97) Conley et al. (2004) ชี้ว่าในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ ที่นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติการทดลองและเน้นการทำกิจกรรม (Hands-on) มีแนวโน้มมีความเชื่อที่ซับซ้อนในมิติการอ้างเหตุผลความรู้ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ไม่ได้เปรียบเทียบความเชื่อด้วยความรู้ระหว่างนักเรียนในชั้นเรียนดั้งเดิม (traditional instruction) และชั้นเรียนที่เน้นการสืบเสาะ (inquiry instruction) นอกจากนี้ผลการศึกษาชี้สะท้อนว่านักเรียนยังมีความเชื่อแบบเชิงเดี่ยวในมิติแหล่งความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.09) และความแน่นอนของความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.20)

Tsai (2000) ชี้ว่านักเรียนที่มีความเชื่อเชิงซ้อนมีแนวโน้มที่จะมองว่าการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหัวใจของการเรียน (constructivist-oriented learning) แทนที่จะคิดว่าการเรียนรู้เป็นเพียงการรับความรู้มาจากภายนอก (empiricist-oriented learning) อาทิ ครู ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รู้ภายนอก ดังนั้น การศึกษาความเชื่อด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนจึงมีความสำคัญในแง่ของการตรวจสอบย้อนทวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ได้แก่ การสร้างความเข้าใจในแนวคิดวิทยาศาสตร์ (Sandoval, 2003) การสร้างข้อโต้แย้ง (argument) และการโต้แย้ง (argumentation) (Kuhn, 1991; Lucia Mason and Fabio Scirica, 2006) ความเข้าใจผ่านการอ่านเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ (Yang, Change, Chen and Chen, 2015) การให้เหตุผลและการใช้หลักฐาน (Yang, 2005)

นอกจากนี้ นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีความเชื่อด้วยความรู้วิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสามมิติ ได้แก่ แหล่งความรู้ ความแน่นอนของความรู้ และการอ้างเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Conley et al (2004) และ Peer and Atputhasmy (2005) แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้กลับเสนอข้อค้นพบบางประการที่แตกต่างไป พบว่าบริบทนักเรียนไทยในมิติพัฒนาการของความรู้ นักเรียนชายมีความซับซ้อนกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องและถูกสนับสนุนโดยการศึกษาของ Ozkal, Tekkaya, Sngur and Cakirohlu (2011) สสำรวจความเชื่อในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (นักเรียนเกรด 8 ผู้วิจัยเทียบอายุในระบบการศึกษาไทย) พบว่านักเรียนชายมองว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้สูงกว่านักเรียนหญิง Yang (2016) กล่าวอ้างว่าความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และที่มาของความรู้ของนักเรียนเกี่ยวข้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมด้วย ในบริบทชั้นเรียนของไทย เรามักพบว่าเมื่อนักเรียนได้รับภารกิจการเรียนรู้ (Task) นักเรียนชายมักจะมีความยืดหยุ่นในการใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาและทำการกิจ พยายามหาวิธีทางเลือกเพื่อจัดการกับภารกิจได้ เพราะความเชื่อเกี่ยวกับความรู้และการรู้ของนักเรียนก่อตัวขึ้นมาจากการใช้ชีวิต ประสบการณ์ที่พวกเขาได้เผชิญ การศึกษาที่ได้รับ และมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่นักเรียนเป็นอยู่ (Chan, 2007)

การนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอน

ความเชื่อที่ว่าด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเกิดและได้รับผลกระทบจากประสบการณ์ โดยเฉพาะประสบการณ์ทางการศึกษา ในการเรียนวิทยาศาสตร์มีการศึกษา Tsai (1999) เสนอว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญและพัฒนาให้นักเรียนพัฒนาความเชื่อที่ว่าด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากความเชื่อเชิงเดี่ยวสู่ความเชื่อเชิงซ้อนหรือมุมมองต่อการเรียนรู้แบบ constructivist มากขึ้น ได้แก่ แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (Science-Technology-Society : STS) เพราะผนวกแนวคิดการส่งเสริมธรรมชาติวิทยาศาสตร์ (Nature of Science : NOS) สองแนวทาง คือ การสอนตามแนวทางธรรมชาติวิทยาศาสตร์ โดยชัดแจ้ง (Explicit NOS) และการสอนตามแนวทางธรรมชาติวิทยาศาสตร์โดยนัย (Implicit NOS) การสืบเสาะหาความรู้เป็นการสอนธรรมชาติวิทยาศาสตร์แบบไม่ชัดแจ้ง มีความสำคัญระดับความเข้าใจแนวคิด (cognition) ในการพัฒนาความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์ (Scientific Conceptual Understanding) แต่การที่จะชี้ให้นักเรียนมองเห็นและตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้วิทยาศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในระดับความเข้าใจธรรมชาติและที่มาของความรู้ (Epistemic cognition) กล่าวคือการสอนธรรมชาติวิทยาศาสตร์แบบไม่ชัดแจ้งยังไม่เพียงพอที่เหนี่ยวนำให้นักเรียนเชื่อว่าความรู้วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งชั่วคราว และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ Abd-El-Khalick, Lederman (2000) การพัฒนามุมมองและความเชื่อเกี่ยวกับความรู้วิทยาศาสตร์จำเป็นต้องผสานทั้งแนวการสอนแบบไม่ชัดแจ้ง และการสอนแบบชัดแจ้งแนวทางหลังเป็นการบูรณาการประวัติศาสตร์และปรัชญาวิทยาศาสตร์ร่วมกับกิจกรรมการสอนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชาตรี ฝ้ายคำดา. (2551). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 11(1) ,33-45.
- Abd-El-Khalick, F., & Lederman, N. G. (2000). Improving science teachers' conceptions of nature of science: A critical review of the literature. *International Journal of Science Education*, 22(7), 665–701.
- Baxter Magolda, M. B. (1992). *Knowing and reasoning in college: Gender-related patterns in students' intellectual development*. San Francisco: Jossey Bass.
- Belenky, M., Clinchy, B., Goldberger, N. and Tarule, J. (1986). *Women's ways of knowing: The development of self, voice, and mind*. New York: Basic Books.
- Chan, K. . (2007). Hong Kong Teacher Education Students' Epistemological Beliefs and their relationships with conceptions of learning and learning strategies. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 16, 199-214.
- Conley, A. M., Pintrich, P. R., Vekiri, I., & Harrison, D. (2004). Changes in epistemological beliefs in elementary science students. *Contemporary Educational Psychology*, 29, 184-204.
- Duschl, R. (2008). Science education in 3 part harmony: Balancing conceptual, epistemic and social learning goals. *Review of Research in Education*, 32, 268-291.
- Hofer, B. K., & Pintrich, P. R. (1997). The development of epistemological theories: Beliefs about knowledge and knowing and their relation to learning. *Review of Educational Research*, 67(1), 88-140.
- Hotulainen, R & Telivuo , J. (2015). Epistemological Beliefs and Scientific Reasoning in Finnish Academic Upper Secondary Education. *Kasvatus & Aika*, 9(1) , 92-106.
- Kelly, G. J., McDonald, S., & Wickman, P.-O. (2012). *Science Learning and Epistemology*. In B. J. Fraser, K. G. Tobin & C. J. McRobbie (Eds.). *Second International Handbook of Science Education*, 1, 281-291. Dordrecht: Springer.
- King, P. M, & Kitchener, K. S. (1994). *Developing reflective judgment: Understanding and promoting intellectual growth and critical thinking in adolescents and adults*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Kudret Ozkal, Ceren Tekkaya, Semra Sungur, Jale Cakiroglu & Erdinc Cakiroglu. (2010). Elementary Students' Scientific Epistemological Beliefs in Relation to Socio-Economic Status and Gender. *Journal of Science Teacher Education*, 21(7), 873-885.
- Kuhn, D. (1991). The skills of argument. New York: Cambridge University Press.
- Edmondson, K. M. and Novak, J. D. (1993), The interplay of scientific epistemological views, learning strategies, and attitudes of college students. *Journal of Research in Science Teaching*, 30(6), 547-559.
- Nussbaum, E. Michael, Sinatra, Gale M. and Poliquin, Anne. (2008). Role of Epistemic Beliefs and Scientific Argumentation in Science Learning. *International Journal of Science Education*, 30(15), 1977-1999.
- Özkal, K., Tekkaya, C., Sungur, S., Çakiroğlu, J. & Çakiroğlu, E. (2011). Elementary students' scientific epistemological beliefs in relation to socio-economic status and gender. *Journal of Science Teacher Education*, 22(2), 115-127.
- Peer, J. and Atputhasamy, L. (2005). Students' epistemological beliefs about science: The impact of school science experience. *Journal of Science and Mathematics Education in Southeast Asia*, 28(2), 81-95.
- Perry, W.G. (1970). *Forms of intellectual and ethical development in the college years: A scheme*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Ryan, M. P. (1984). *Monitoring text comprehension: Individual differences in epistemological standards*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED233300.pdf>.
- Schommer, M. (1990). Effects of beliefs about the nature of knowledge on comprehension. *Journal of Educational Psychology*, 82, 498-504.
- Schommer, M. (1990). Beliefs about the nature of knowledge in epistemological standards. *Journal of Educational Psychology*, 76, 248-258.
- Schommer-Aikins, M. (2004). Explaining the epistemological belief system: Introducing the embedded systemic model and coordinated research approach. *Educational Psychologist*, 39, 19-29.
- Takayoshi, F., Piti, L., & Phillips, B. J. (2012). Thai University Students' Scientific Epistemic Beliefs: Relationships with Past Learning Experiences. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 187-196.
- Tsai, C.-C. (1999). The progression toward constructivist epistemological views of science: A case study of the STS instruction of Taiwanese high school female students. *International Journal of Science Education*, 21(11), 1201-1222.
- Tsai, C.-C. (2000). Relationships between student scientific epistemological beliefs and perceptions of constructivist learning environments. *Educational Research*, 42, 193-205.

- Tsai, C.-C., Ho, H.-N., Liang, J.-C., & Lin, H.-M. (2011). Scientific epistemic beliefs, conceptions of learning science, and self-efficacy of learning science among high school students. *Learning and Instruction*, 21, 757–769.
- Weinstock, M. (2006). Psychological research and the epistemological approach to argumentation. *Informal Logic*, 25(1), 3-20.
- Yang F-Y. (2016). *Learners' Epistemic Beliefs and Their Relations with Science Learning-Exploring the Cultural Differences*. In: Chiu MH. (Eds.) *Science Education Research and Practices in Taiwan*. Springer: Singapore.
- Yang, F. Y., Chang, C. C., Chen, L. L., & Chen, Y. C. (2016). Exploring learners' beliefs about science reading and scientific epistemic beliefs, and their relations with science text understanding. *International Journal of Science Education*, 38(10), 1591–1606.

บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21

The Teacher's Role and Creating a Positive Learning Environment in the 21st Century Classroom

พิมพาพิญ ทอังกิ่ง^{1*}
Pimpapan Thongking^{1*}

¹ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, pimpapan.t@gmail.com
(Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University)

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทครูและแนวทางการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น “ครู” ต้องปรับบทบาทมาเป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นพบด้วยตนเอง โดยใช้แนวทางการเรียนการสอนแบบ Teach Less, Learn More และยึดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรม การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ได้แก่ 1) บรรยากาศที่อบอุ่น (Warmth) 2) บรรยากาศที่เป็นอิสระ (Freedom) 3) บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) 4) บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ (Respect) 5) บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) และ 6) บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ: บทบาทครู บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

This article on “The teacher's role and creating a positive learning environment in the 21st century classroom” aims to analyze the teacher roles and strategies in creating a positive learning environment. The teachers need to change their roles and become “a coach” or “a facilitator” in order to provide autonomous learning and to support effective learning by the concept of “Teach Less, Learn More”, where the learners participate actively in realistic materials with practical support from the teachers. Furthermore, the classroom physical learning environment, such as teaching materials and characteristics of the classrooms, is considered in stimulating effective learning. The classroom psychological learning environment, e.g. warmth, freedom, challenge, respect, control, and success. These factors influence the learner in their development and achievement in which they are able to be effective learners.

KEYWORDS: Teacher's Role, Positive Environment Classroom, 21st Century

**Corresponding author, E-mail: pimpapan.t@gmail.com โทร. 084 041 5289*

Received: 27 November 2019 / Revised: 28 February 2020 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ประเทศไทยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้คนไทยในอนาคตมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล มีความรู้ ทักษะ และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งยังต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ มีการเปลี่ยนบทบาทครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561)

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น มีจุดเน้นเพื่อการสร้างคนให้มีปัญญาเพราะปัญญาของคนในชาติมีความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรใดๆ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ สร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถถ่ายโอนความรู้ นำความรู้ไปใช้ได้ ทั้งจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน เน้นการผสมผสานสาระการเรียนรู้หรือเน้นบูรณาการ ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ทั้งแหล่งความรู้ที่มีชีวิตและแหล่งความรู้ที่ไม่มีชีวิต สามารถพัฒนาปัญญาหลากหลายด้าน ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง อีกประการสำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือการเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูเป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 สิ่งสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนควรพึงปฏิบัติเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน อีกประการ คือ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก บรรยากาศที่ดีหรือบรรยากาศเชิงบวกจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกันบรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน และอาจมีอคติที่ไม่ดีต่อผู้สอน สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

กรอบความคิด: ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill) คือ ทักษะต่างๆที่ผู้เรียนหนึ่งคนควรจะต้องมีเพื่อใช้ชีวิตให้อยู่รอดเมื่อเกิดและเติบโตมาในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ 16 ทักษะ (World Economic Forum, 2016) ดังนี้

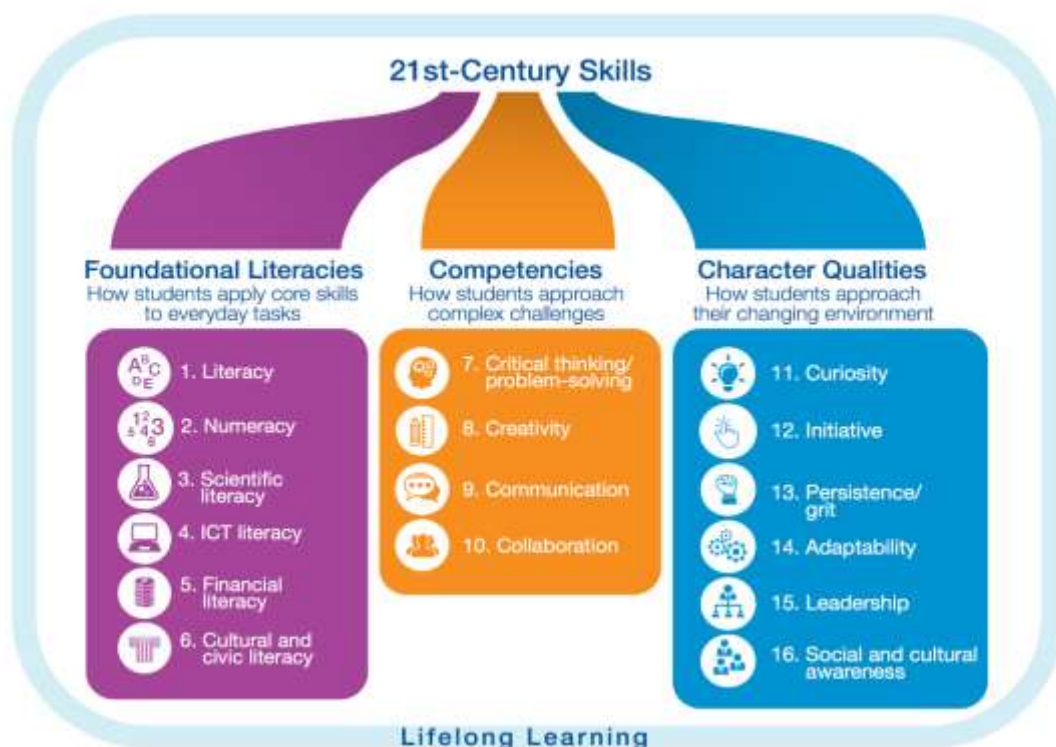
1. Foundational Literacies คือ กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ การใช้ภาษา (Literacy), การคำนวณ (Numeracy), การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy), การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy), การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) และการจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy)

2. Competencies คือ กลุ่มทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิต ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking), การสร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity), การสื่อสาร (Communication) และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration)

3. Character Qualities คือ กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity), การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative), ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit), ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability), ความเป็นผู้นำ (Leadership) และความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness)

โดย 6 ทักษะในกลุ่มที่ 1 นั้นคือ “ทักษะเฉพาะทางขั้นพื้นฐาน (Literacies)” ในบริบทต่างๆ ที่เจอได้ทั่วไปในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ส่วนอีก 10 ทักษะในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นเป็นกลุ่มทักษะที่เกี่ยวข้องกับ “ทักษะการเข้าสังคมและอารมณ์ (Social & Emotional Learning)” เมื่อผู้เรียนมีทักษะครบทั้ง 3 กลุ่ม 16 ทักษะ ทักษะเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่า “Lifelong Learning” หรือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ไม่ได้จบแค่ในห้องเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ ทุกบริบทชีวิตของผู้เรียน

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องใช้กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยกลยุทธ์การจัดชั้นเรียนอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งครูจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

รูปที่ 1 Students require 16 skills for the 21st century

ที่มา: World Economic Forum, 2016

แนวทางการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก

โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สอง ที่ผู้เรียนต้องใช้ชีวิตหลายชั่วโมงในแต่ละวัน ดังนั้นจึงควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายกับที่บ้านหรือดีกว่าที่บ้าน เพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรู้สึกอบอุ่นเมื่อมาอยู่ร่วมกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าอยากมาโรงเรียน มาแล้วมีความสุขสบายใจ อีกทั้งสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา บรรยากาศชั้นเรียนก็เช่นเดียวกัน นับว่ามีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตหรืออารมณ์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉง มีความสนใจในการเรียน ย่อมช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก อันเป็นบรรยากาศแห่งความสุขและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ จะต้องประกอบด้วย ความเข้าใจในตัวผู้เรียนและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกต้องอาศัยทั้งบรรยากาศทางกายภาพที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้ และบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน

สำหรับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558) ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical environment)

เป็นลักษณะของบรรยากาศที่เกิดจากการจัดอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่างๆทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกว่ามีภาระยุ่งยาก ทำให้ผู้เรียน

รักที่จะเรียนและเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว การสร้างบรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติที่ดีของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสม ได้แก่

1.1 ห้องเรียนมีสีสันน่าดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนที่ได้และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอนและการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

1.5 ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้มีความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนกลุ่ม วิธีบรรยาย วิธีการแสดงละคร เป็นต้น

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจ (Psychology environment)

เป็นบรรยากาศที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนต้องมีความสัมพันธ์กัน และมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน ปราศจากการติและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตวิทยามีดังนี้

2.1 บรรยากาศที่อบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าที่จะคิดลองทำสิ่งต่างๆ ไม่ว่าผลที่ได้นั้นจะเป็นไปตามที่คิดหรือไม่ก็ตาม การสร้างบรรยากาศดังกล่าวสามารถทำได้โดยครูทำหน้าที่ ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดความราบรื่นในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยอาจเข้าไปช่วยเป็นผู้ร่วมคิดในการทำปัญหาที่ยากให้ง่ายหรือลดความซับซ้อนลงแต่ยังคงให้เด็กได้ใช้ความสามารถของเขาในการเรียนรู้ โดยมีการสนับสนุนเสริมแรงและให้คำปรึกษาจากครู

2.2 บรรยากาศที่เป็นอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วยโดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด เช่น หากนักเรียนทำงานผิดพลาด ครูควรให้นักเรียนได้พยายามคิดถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้น และให้นักเรียนได้ลองหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอยู่เสมอ

2.3 บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น อยากแก้ปัญหา อยากแสวงหาคำตอบ ซึ่งบรรยากาศดังกล่าว เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมนั้นๆ ได้ และให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำหรือตอบสนอง รวมทั้งการยกตัวอย่างความสำเร็จหรือสิ่งที่ผู้เรียนเคยทำมาก่อน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถและเกิดความภูมิใจทำให้ไม่มีความกลัวที่จะทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป

2.4 บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนรู้สึกว่าคุณเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนรู้ได้ อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

2.5 บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตนเอง มีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียน และออกจากห้องเรียน

ตลอดจนการแต่งกาย ภาษาท่าทาง วาจาที่ใช้มีความสุภาพและเป็นผู้มีสัมมาคารวะ ให้ตระหนักเสมอว่าการที่ผู้สอนมีความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งดี แต่ต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความเกรงใจและประพฤติในทางเหมาะสม ทั้งกาย วาจา และใจด้วย

2.6 บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเรานิ่งถึงแต่ความล้มเหลวจะส่งผลทำให้ความคาดหวังต่ำซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

บรรยากาศชั้นเรียนเป็นสภาวะการณ์หรือสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวผู้เรียน บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากเรียนและเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ดี ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ เป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นบทบาทของครูในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

บทบาทครูในศตวรรษที่ 21

บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการเปลี่ยนไปของสังคมโลกและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ซึ่งพรุ่งนี้เข้าสู่การดำเนินชีวิตของมนุษย์เราในทุกด้าน การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “ครู” ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” ให้แก่ผู้เรียน และสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน คือ ต้องเปลี่ยนเป้าหมายจาก “ให้ความรู้” ไปสู่ “ให้ทักษะ” เปลี่ยนจาก “ครูเป็นหลัก” เป็น “ผู้เรียนเป็นหลัก” อีกทั้งสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2556) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. ไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่เป็น “ผู้เรียน” เรียนพร้อมกับศิษย์ กล่าวสารภาพว่าไม่รู้ เพื่อขอให้ศิษย์ค้น
 2. เรียนรู้พร้อมกับเพื่อนครู (PLC: Professional Learning Community) เรียนรู้จากการปฏิบัติ
- การทำหน้าที่ “ครูฝึก” การออกแบบการเรียนรู้ ฯลฯ
3. สร้างความรู้จักขึ้นใช้เอง เพื่อทำหน้าที่ “คุณอำนวย” และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูและเผยแพร่เป็นผลงานวิชาการ
 4. เรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก “เรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21”
 5. เป็นนักรุก ออกไปใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชน ในสถานประกอบการ ฯลฯ และในโลก
 6. จัดให้ศิษย์เรียนรู้จากชีวิตจริง, PBL (Project-Based Learning), เรียนรู้จากการปฏิบัติ, เรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจน

7. ส่งเสริมให้ศิษย์สร้างความรู้ขึ้นใช้เอง
8. ส่งเสริมให้ศิษย์เรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก
9. เป็นตัวอย่างและเสวนากับศิษย์ เรื่องความดี คุณธรรม จริยธรรม เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริง ชีวิตจริง

สำนักเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาว่าด้วยมาตรฐานความรู้ในการบริหารจัดการห้องเรียน ในการประกอบวิชาชีพครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีสมรรถนะในการบริหารจัดการห้องเรียนตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรฐานความรู้และสมรรถนะของครู ครูจะต้องมีความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน และมีความสามารถในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน สมรรถนะของครูในการบริหารจัดการห้องเรียนประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1. การมีภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของครูที่ปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียน

อันเป็นผลทำให้เกิดความกระตือรือร้นในตัวผู้เรียน การสร้างแรงจูงใจในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา ร่วมโพธิ์ (2553) พบว่าครูที่มีลักษณะเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จะทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เกิดความรู้สึกรู้ว่าตนมีความสำคัญและเรียนด้วยความสบายใจ 2. การจัดการในชั้นเรียน คือ มีความสามารถในการบริหารจัดการในชั้นเรียน สร้างระเบียบวินัยในชั้นเรียน กำกับดูแลชั้นเรียน และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 3. การสื่อสารอย่างมีคุณภาพ คือ ความสามารถในการสื่อสารของครูในชั้นเรียน โดยการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง 4. การประสานประโยชน์ คือ ครูผู้สอนจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ อันกำกับควบคุมดูแลให้ความช่วยเหลือ ควบคุมพฤติกรรม ชี้แนะแนวทาง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจ คอยช่วยเหลือและแก้ปัญหาของผู้เรียน รายงานผลการเรียน การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และ 5. การใช้นวัตกรรม คือ ครูผู้สอนมีความสามารถในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการในกระบวนการเรียนการสอน ผลิตรายงานที่ทันสมัย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการใช้บทเรียนสำเร็จรูป

อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ไม่ได้มุ่งเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งที่จะให้เกิดกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูจึงต้องทำหน้าที่ในการออกแบบกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Teach Less Learn More (TLLM) ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตของผู้เรียน โดยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและลดการเรียนแบบท่องจำลง ด้านของผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและจัดหารูปแบบวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนและมีทักษะการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้สอนต้องสอนให้น้อยลงหรือ Teach Less แต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นหรือ Learn More นั่นเอง ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น แม้บทบาทการสอนของผู้สอนจะน้อยลง แต่บทบาทที่เพิ่มมากขึ้น คือ ผู้สอนต้องมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และเตรียมคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (เวชฤทธิ์ อังกะภักขจร, 2554) สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีกำลังใจในการเรียนรู้ ไม่ใช่เน้นแต่เนื้อหาหรือความรู้ที่จะสอนเท่านั้น
2. สอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญมากกว่าการท่องจำ
3. สอนให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมรับการทดสอบของชีวิต
4. สอนให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาและสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง
6. เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้น
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง
9. ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ สร้างบรรยากาศ และจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
10. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในด้านความสนใจและความพร้อมต่อการเรียน
11. ควรใช้การประเมินผลที่หลากหลาย และเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อนำมาวิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของผู้เรียน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพเรศ ขาวฉ่ำ (2559) พบว่าบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less Learn More (TLLM) ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้สอนกลายเป็นผู้คอยชี้แนะและคอยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ความรู้ที่ได้มีความคงทน

จะเห็นได้ว่าบทบาทครูในศตวรรษที่ 21 เป็นบทบาทครูที่เปลี่ยนไปจากยุคก่อนโดยสิ้นเชิง ด้วยหลายสิ่งอย่างที่ทำให้ผันแปรและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เปรียบเช่นเดียวกับลักษณะนิสัยของมนุษย์ที่ย่อมเปลี่ยนแปลงตามกาลสมัย ครูยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ก็เช่นเดียวกันต้องรู้จักปรับตัว ปรับบทบาท ปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสรภาพทางความคิดและกล้าทำสิ่งที่คิดออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม อันมีครูเป็นผู้สนับสนุนอยู่เคียงข้างเสมอ

บทสรุป

ห้องเรียนหรือชั้นเรียน เปรียบเสมือนแหล่งของการเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความรู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน หากผู้สอนมีทักษะและใส่ใจในการจัดบรรยากาศชั้นเรียน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง นั้นหมายความว่า เมล็ดพันธุ์แห่งความรู้ในตัวผู้เรียนจะสามารถงอกเงยและเจริญเติบโตเข้มแข็งได้ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 นั้น “ครู” คือผู้มีบทบาทสำคัญ ครูต้องเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศชั้นเรียนและดำเนินการโดยยึดประโยชน์สูงสุดที่เกิดแก่ผู้เรียนเป็นที่ตั้ง ซึ่งบทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูเป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” ให้แก่ผู้เรียน และยึดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยแนะและช่วยออกแบบกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้สอนไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย 1. บรรยากาศที่อบอุ่น (Warmth) 2. บรรยากาศที่เป็นอิสระ (Freedom) 3. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) 4. บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ (Respect) 5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) และ 6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความสุขในชั้นเรียน และทำให้เกิดพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ การที่ผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กล่าวมานั้น ผู้เรียนต้องมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้ที่มีความสุขนั้นเกิดขึ้นได้ หากผู้เรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง ผู้สอนมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ผู้เรียนก็จะเกิดความรักในการเรียน รักในการค้นคว้าเพื่อค้นพบ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 34-43.
- ยุพเรศ ขาวฉ่ำ. (2559). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิภา ร่วมโพธิ์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เวชฤทธิ์ อังกะภักขจร. (2554). การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More (TLLM) สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 23(1), 1-11.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- World Economic Forum. (2016). *New vision for education: Fostering Social and Emotional Learning Through Technology*. Geneva: WEF.

ประวัติผู้เขียนบทความ

พิมพ์พญ ทองกิ่ง

วุฒิการศึกษาสูงสุด: ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร การสอน
และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง: อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มีความเชี่ยวชาญ: หลักสูตรและการสอน, การประถมศึกษา

ปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561

ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Factors for a decision in selecting to study further in a private vocational college of 1st year students in a vocational diploma level, academic year of 2018 in an area of Had Yai District, Songkhla Province

กมล ศรีสุวรรณ^{1*} จรินทร์ ธรรมรักษ์² และ รุฮานี หมินยะลา³

Kamon Srisuwan^{1*} Jarin Thummarak² and Ruhanee Munyala³

^{1,2,3} วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชย์การหาดใหญ่, KMS_2553@hotmail.com

(Hatyai Commercial Technological College)

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่มีผลในการเลือกศึกษาต่อและเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ลักษณะวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกมาจากกลุ่มประชากรทั้งหมดในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน จากวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชยกรรม จำนวน 120 คน และวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อานวยวิทย์ จำนวน 120 คน เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) วิเคราะห์ผลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.30 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.70 มีอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 97.50 ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาการบัญชี รองลงมาสาขาคอมพิวเตอร์ ธุรกิจ สาขาการตลาด สาขาภาษาต่างประเทศ สาขาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก และสาขาการโรงแรม ตามลำดับ เหตุผลในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในสถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดคือ ได้รับข้อมูลจากการแนะนำของสถานศึกษา และผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษา ด้านจุดเด่นของสถานศึกษา ด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา ด้านค่าเล่าเรียน ด้านเครื่องแบบการแต่งกายและด้านบริการต่าง ๆ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่วางไว้ โดยผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การบริหารการจัดการ และปรับกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้เรียนในการเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนต่อไป

คำสำคัญ : การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ส่วนประสมทางการตลาด

ABSTRACT

The study aimed to examine the fundamental information of the students which influencing the decision to pursue the higher education degree and to investigate the marketing mix affecting the students' determination to enroll in a private vocational college during the academic year of 2018 in an area of Hat Yai District, Songkhla Province. The study was survey research. A sample was selected using purposive sampling from an entire population of first-year vocational certificate students in Hat Yai District, Songkhla Province across every educational program in the commercial field. A sample of 240 cases was drawn from Udomsueksaphanitchayakan Technological College (120 students) and Hat Yai Amnuaywit Technological College (120 students). The instrument of the study was a questionnaire. The results of the study were analyzed using descriptive statistics comprising of percentage, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.).

The results from the study of students' fundamental information indicated that the majority of the questionnaire respondents were female (73.30%) and male (26.70%). Most of them aged between 15-19 years old (97.50%) and studying in the field of accountancy, computer, business, marketing, foreign languages, computer graphics, and hotel management, respectively. The most popular choice selected by the respondents as the main reason supporting their decision to enroll in a private vocational college was the information provided from the guidance sessions of the colleges. The results from the investigation of marketing mix affecting the students' determination to enroll in a private vocational college indicated that every factor has a high degree of influence which including the curriculum and quality of an institution, the reputation and location, the tuition fee, the uniform, and services, respectively. The results of the study were consistent with the hypothesis and could be applied as the approach in the development of management and strategic improvement to encourage the decision of students to enroll in the private vocational college.

KEYWORDS: A decision for selecting to study further, Private Vocational College, Marketing Mix Factors.

**Corresponding author, E - mail : KMS_2553@hotmail.com โทร 081 - 7383730*

Received: 13 November 2019/ Revised: 31 March 2020 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อกำหนดกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาตินี้ด้วย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตที่มีแนวโน้มต้องการกำลังแรงงานฝีมือจากอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 โดยให้มีความสอดคล้องกับแผน

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ทั้งนี้เพื่อสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศไทยให้มีศักยภาพมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) ปัจจุบันการศึกษาทางด้านสายอาชีพประเภทอาชีวศึกษา นับว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่น้อยกว่าการเรียนรู้สายสามัญ อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐที่มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีพมากขึ้น ทั้งด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ การรักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือการหาแนวทางเพิ่มสัดส่วนปริมาณผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีระบบโคเวตาการเรียนและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในเชิงรุกมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยและคณะผู้บริหารจากวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการหาดใหญ่ ซึ่งเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้เล็งเห็นถึงปัญหา แนวโน้มและทิศทางการเลือกเรียนต่อสายอาชีพและได้ให้ความสำคัญในการเลือกศึกษาถึงปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลหรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อเพื่อจะได้้นำผลการศึกษาดังกล่าวนี้นำไปวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการและปรับกลยุทธ์การแนะแนวการศึกษาต่อสายอาชีพและพัฒนาผู้เรียนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ที่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สมมติฐานการวิจัย

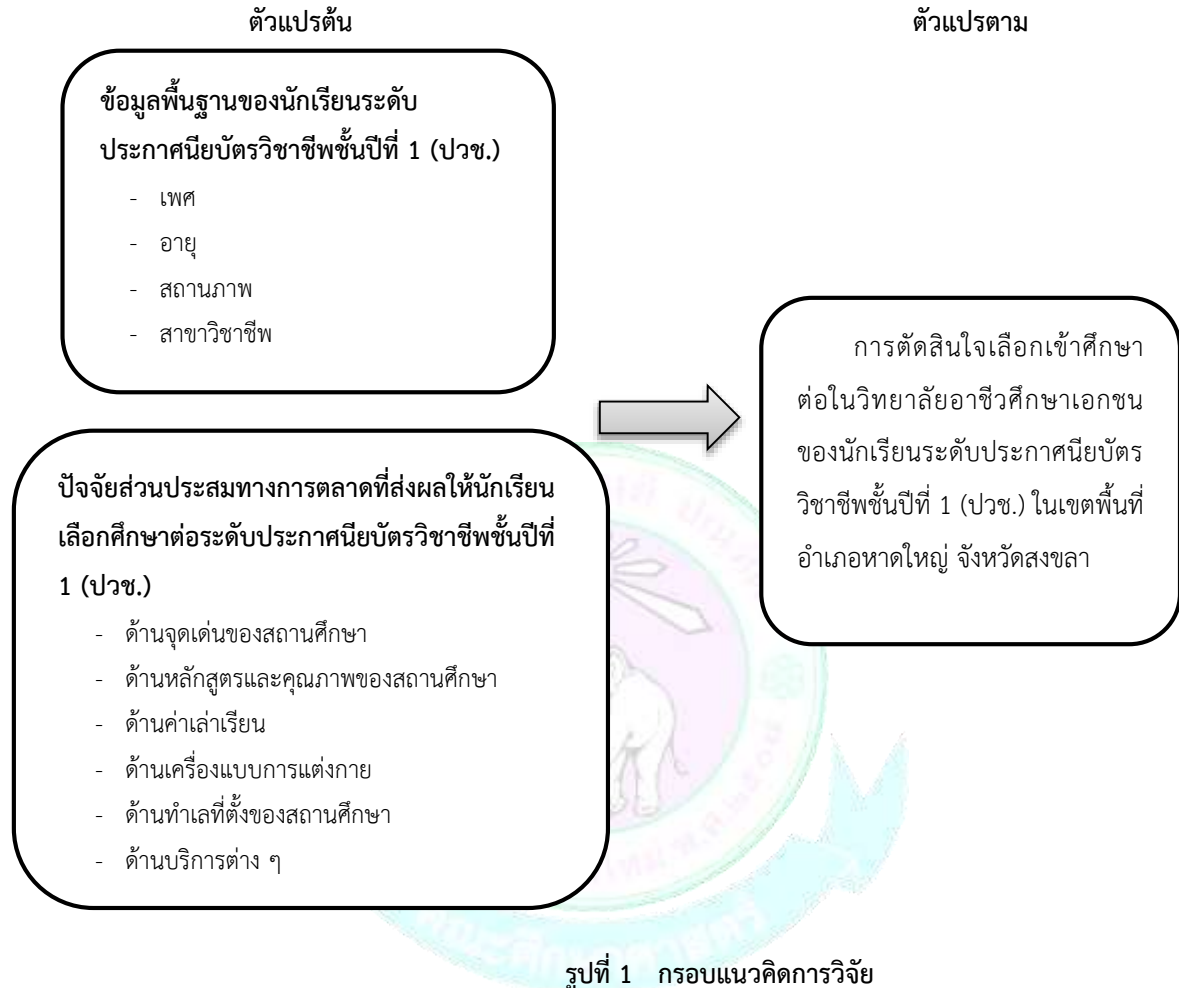
1. ข้อมูลพื้นฐานและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) เป็นไปตามแผนดำเนินการที่วางไว้และเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมาจากการแนะแนวของสถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเป็นส่วนใหญ่
2. ส่วนประสมทางการตลาดด้านจุดเด่นของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนอยู่ในระดับมากขึ้นไป
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ หมายถึง ความพร้อมของนักเรียนในระดับหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีความต้องการจะเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง วิทยาลัยด้านอาชีวศึกษาจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ เป็นวิทยาลัยภาคเอกชน สังกัดสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจ หมายถึง ข้อมูลด้านการตัดสินใจประกอบด้วย 6 ด้าน ของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หมายถึง ผู้เข้ารับการศึกษาก่อนหรือกำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมทุกสาขา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และสถานศึกษา มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

1. **ประชากร** ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2561 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชา จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัย ดังนี้

1. วิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อานวยวิทย
2. วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มประชากรทั้งหมด โดยเลือกศึกษาเฉพาะวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน เขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 240 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะ ดังนี้

- นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ จำนวน 120 คน

- นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อาชีววิทย จำนวน 120 คน

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ตัดสินใจเลือกเรียนต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทแบบเลือกตอบ (Close – Ended Questions) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1976) (Best & Kahn, 1993) จำนวน 6 ข้อ ดังตารางต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษางานวิจัยวิทยาลัย เพื่อดำเนินการตรวจสอบพิจารณาหาประสิทธิภาพของเนื้อหาข้อคำถามแล้วนำกลับมาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะตามลำดับ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูลจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำผลการพิจารณาไปวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง IOC (Index of Item Objective Congruence) (พิสนุ พองศรี, 2549) กำหนดการให้คะแนนในการพิจารณาและผลปรากฏ ดังนี้

- +1 เมื่อเห็นว่า ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่า ไม่ตรงกับเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้

ตาราง 1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ในข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	sum	sum(x)/n
1. เพศ	1	1	1	3	1
2. อายุ	1	1	0	2	0.66
3. สถานภาพ	1	1	1	3	1
4. สาขาวิชาชีพ	1	1	-1	1	0.33
5. เหตุผลตัดสินใจเรียน	1	1	1	3	1
				12	3.99
ค่า IOC = $3.99/5 = 0.79$ สรุป $\Rightarrow$ ข้อคำถามนำไปใช้ได้จริง					0.79

ตาราง 2 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ในข้อคำถามตอนที่ 2 จำนวน 6 ข้อ

ด้านที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	sum	sum(x)/n
1. จุดเด่นสถานศึกษา	1	1	1	3	1
2. หลักสูตรและคุณภาพ	1	-1	1	1	0.33
3. ค่าเล่าเรียน	1	1	1	3	1
4. เครื่องแบบแต่งกาย	-1	1	1	1	0.33
5. ทำเลที่ตั้ง	1	1	1	3	1
6. บริการต่าง ๆ	1	1	1	3	1
				14	4.66
ค่า IOC = $4.66/6 = 0.77$ สรุป $\Rightarrow$ ข้อคำถามนำไปใช้ได้จริง					0.77

5. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (Try - Out) กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Cronbach's Alpha Coefficient) โดยพัฒนามาจากครอนบาค (CRONBACH) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 (รัตนา ศิริพานิช, 2535) ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางนี้

ตาราง 3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ในข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items	N of Cases
.732	5	50

ตาราง 4 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ในข้อคำถามตอนที่ 2 จำนวน 6 ข้อ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items	N of Cases
.820	6	50

ผลการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจากตารางที่ 3 ในข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.73 และจากตารางที่ 4 ในข้อคำถามตอนที่ 2 จำนวน 6 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.82 ดังนั้น แบบทดสอบดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้งานได้จริง

6. สำนวนเอกสารแบบสอบถามจำนวน 240 ชุด และเตรียมความพร้อมเพื่อลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในกลุ่มเป้าหมาย (กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ 240 คน) ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพัฒนการและจากวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อำนวยวิทย์

2. เก็บแบบสอบถามในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (จำนวน 240 ฉบับ) โดยแบ่งเป็น วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพัฒนการ จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 50 และจากวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อำนวยวิทย์ จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 50 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารภาคสนาม ใช้ระยะเวลาประมาณ 7 – 10 วัน และนำแบบสอบถามทั้งหมดมาคัดแยกและตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเอกสารภายหลังการตรวจแบบสอบถามแล้วให้นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Indexes of Item - Objective Congruence : IOC) เกณฑ์ค่า $IOC \geq 0.50$ หมายความว่า ข้อคำถามตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้ และเกณฑ์ค่า $IOC < 0.50$ หมายความว่า ข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้ โดยความสอดคล้องและค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่มีคุณภาพและนำไปใช้ได้จริงต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอังฉา ขำนิประศาสน์, 2547)

2. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Cronbach's Alpha Coefficient) พัฒนามาจากครอนบาค (CRONBACH) ความเชื่อมั่นที่ได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

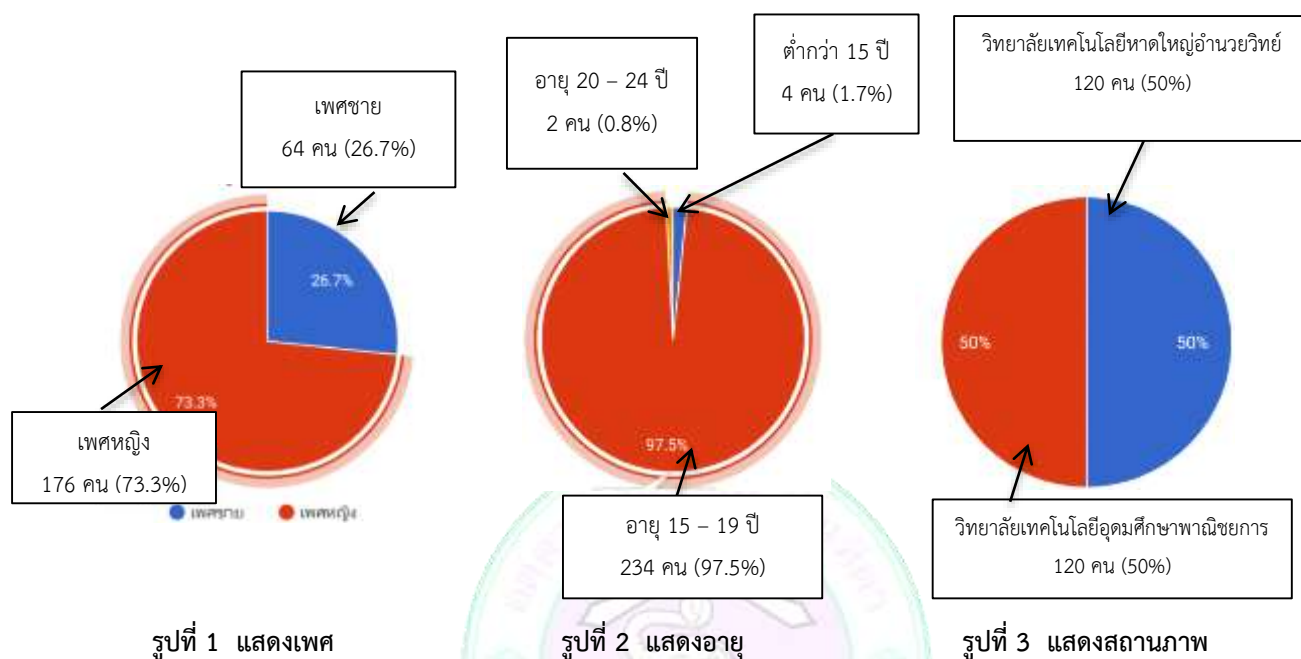
3. วิเคราะห์แบบสอบถาม (Questionnaires)

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชา ปีการศึกษา 2561 ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage)

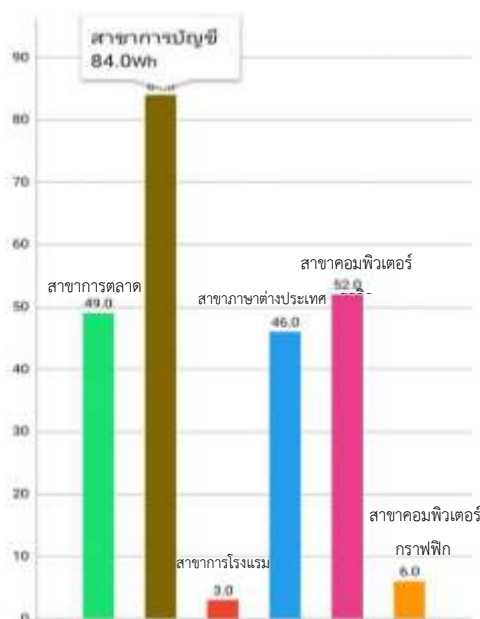
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประเภทพาณิชยกรรมทุกสาขาวิชา ปีการศึกษา 2561 ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

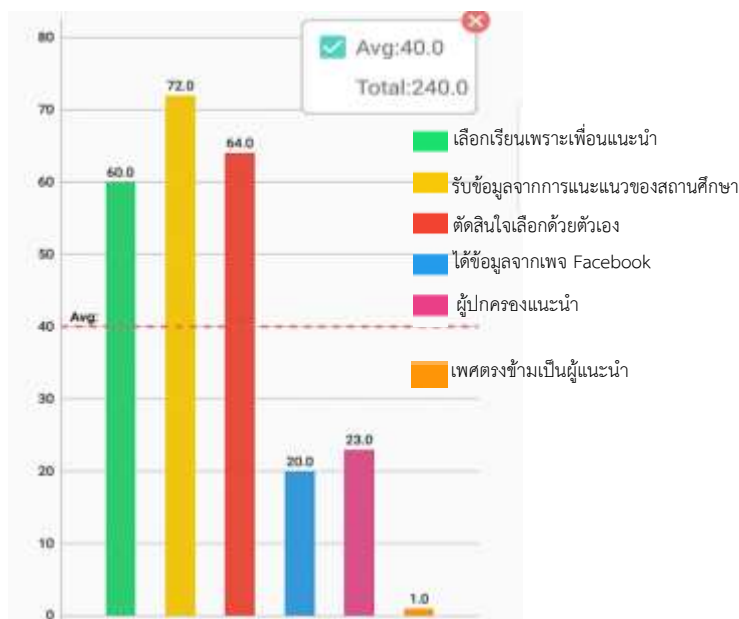
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ประกอบด้วย 5 ด้าน สรุปข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบภูมิวงกลม (Pie Graph) และแผนภูมิแท่ง (Bar Graph) ตามลำดับ ดังผลที่ปรากฏนี้

จากรูปที่ 1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 240 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 และเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 รูปที่ 2 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 15 - 19 ปี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 รองลงมา มีอายุ ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 และมีอายุ 20 - 24 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และรูปที่ 3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อำนวยวิทย์ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

แผนภูมิที่ 1 แสดงสาขาวิชาชีพ

แผนภูมิที่ 2 แสดงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกเรียน

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงสาขาวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาการบัญชี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 และสาขาการตลาด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.40 สาขาภาษาต่างประเทศ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 สาขาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และสาขาการโรงแรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ จากแผนภูมิที่ 2 แสดงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกเรียนสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากการแนะนำของสถานศึกษา จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 และเลือกเรียนเพราะเพื่อนแนะนำ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ปกครองแนะนำ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 ได้ข้อมูลจากเพจ Facebook จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 และเพศตรงข้ามเป็นผู้แนะนำ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชนปีการศึกษา 2561 ประกอบด้วย 6 ด้าน ผู้วิจัยสรุปข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางนี้

ตาราง 1 แสดงระดับความสำคัญด้านจุดเด่นของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1. ด้านจุดเด่นของสถานศึกษา				
1.1 วิชาการ	4.40	0.77	มาก	2
1.2 กิจกรรม	4.30	0.78	มาก	3
1.3 อาคารสถานที่	4.10	0.79	มาก	4
1.4 ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของสถานศึกษา	4.41	0.77	มาก	1
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.30	0.78	มาก	

จากตาราง 1 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านจุดเด่นของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.41 (ค่า S.D. = 0.77) ด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.40 (ค่า S.D. = 0.77) ด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.30 (ค่า S.D. = 0.78) ลำดับสุดท้ายคือ ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.10 (ค่า S.D. = 0.79) และภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.30 (ค่า S.D. = 0.78)

ตาราง 2 แสดงระดับความสำคัญด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
2. ด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษา				
2.1 สาขาวิชาที่น่าสนใจ	4.37	0.78	มาก	2
2.2 อาจารย์ผู้สอนมีการสอนที่มีคุณภาพ	4.39	0.78	มาก	1
2.3 วิชาที่สามารถเทียบโอนเข้ามหาวิทยาลัยได้ค่อนข้างมาก	4.23	0.78	มาก	3
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.33	0.78	มาก	

จากตาราง 2 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมาก ทั้งหมด ดังนี้ อาจารย์ผู้สอนมีการสอนที่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.39 (ค่า S.D. = 0.78) สถานศึกษามีสาขาวิชาที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.37 (ค่า S.D. = 0.78) และสถานศึกษามีวิชาที่สามารถเทียบโอนเข้ามหาวิทยาลัยได้ค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.23 (ค่า S.D. = 0.78) และภาพรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวมทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 4.33 (ค่า S.D. = 0.78)

ตาราง 3 แสดงระดับความสำคัญด้านค่าเล่าเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
3. ด้านค่าเล่าเรียน				
3.1 ทุนการศึกษาให้นักเรียน	4.32	0.78	มาก	2
3.2 สามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเล่าเรียนได้	4.30	0.78	มาก	3
3.3 บริการกองทุนให้กู้ยืมการศึกษา (กยศ. / กรอ.)	4.39	0.78	มาก	1
3.4 ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการศึกษา	4.11	0.79	มาก	4
น้อยกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาอื่น				
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.28	0.78	มาก	

จากตาราง 3 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านค่าเล่าเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ สถานศึกษามีบริการกองทุนให้กู้ยืมการศึกษา (กยศ./กรอ.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.39 (ค่า S.D. = 0.78) สถานศึกษามีทุนการศึกษาให้นักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.39 (ค่า S.D. = 0.78) ผู้เรียนสามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเล่าเรียนได้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.30 (ค่า S.D. = 0.78) และลำดับสุดท้าย คือ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาอื่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.11 (ค่า S.D. = 0.79) และภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.28 (ค่า S.D. = 0.78)

ตาราง 4 แสดงระดับความสำคัญด้านเครื่องแบบการแต่งกายของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
4. ด้านเครื่องแบบการแต่งกาย				
4.1 เครื่องแบบนักเรียนมีความเรียบร้อยและดูดี	4.51	0.77	มากที่สุด	1
4.2 เครื่องแบบนักเรียนมีความโดดเด่นแตกต่าง	4.38	0.78	มาก	2
4.3 เครื่องแบบนักเรียนรองรับนักเรียนมุสลิม	3.63	0.81	มาก	3
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.17	0.79	มาก	

จากตาราง 4 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านเครื่องแบบการแต่งกาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด คือ เครื่องแบบนักเรียนมีความเรียบร้อยและดูดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.51 (ค่า S.D. = 0.77) และให้ความสำคัญในระดับมาก คือ เครื่องแบบนักเรียนมีความโดดเด่นแตกต่าง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.38 (ค่า S.D. = 0.78) ลำดับสุดท้าย สถานศึกษามีเครื่องแบบนักเรียนรองรับนักเรียนมุสลิม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.63 (ค่า S.D. = 0.81) ภาพรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวมทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 4.17 (ค่า S.D. = 0.79)

ตาราง 5 แสดงระดับความสำคัญด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
5. ด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา				
5.1 รถประจำทางผ่านหน้าสถานศึกษา	4.31	0.78	มาก	2
5.2 ทางเข้าออกของสถานศึกษาติดกับถนนใหญ่	4.27	0.78	มาก	3
5.3 การคมนาคม / การเดินทางสะดวก	4.32	0.78	มาก	1
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.30	0.78	มาก	

จากตาราง 5 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมากทุกด้าน ดังนี้ มีการคมนาคม/การเดินทางสะดวก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.32 (ค่า S.D. = 0.78) สถานศึกษามีรถประจำทางผ่านหน้าสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.31 (ค่า S.D. = 0.78) และทางเข้าออกของสถานศึกษาติดกับถนนใหญ่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.27 (ค่า S.D. = 0.78) และมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 4.30 (ค่า S.D. = 0.78)

ตาราง 6 แสดงระดับความสำคัญด้านบริการต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
6. ด้านบริการต่าง ๆ				
6.1 ตู้อัดเงินให้นักเรียน	3.58	0.82	มาก	8
6.2 บริการร้านอาหารมุสลิม	4.29	0.78	มาก	3
6.3 บริการหอพักในวิทยาลัย	3.88	0.80	มาก	7
6.4 บริการร้านถ่ายเอกสารภายในวิทยาลัย	3.92	0.80	มาก	6
6.5 บริการรับ – ส่งนักเรียน	3.95	0.80	มาก	5
6.6 บริการลิฟท์รับ – ส่งนักเรียน	4.67	0.76	มากที่สุด	1
6.7 ห้องคอมพิวเตอร์รองรับในการเข้าใช้	4.33	0.78	มาก	2
6.8 บริการห้องสมุดสาธารณะให้นักเรียนได้ใช้บริการ	4.25	0.78	มาก	4
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รวม	4.10	0.79	มาก	

จากตารางที่ 6 แสดงระดับความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านบริการต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีบริการลิฟท์รับ – ส่งนักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.67 (ค่า S.D. = 0.76) รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ สถานศึกษามีห้องคอมพิวเตอร์รองรับในการเข้าใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.33 (ค่า S.D. = 0.78) มีบริการร้านอาหารมุสลิม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 (ค่า S.D. = 0.78) สถานศึกษามีบริการห้องสมุดสาธารณะให้นักเรียนได้ใช้บริการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.25 (ค่า S.D. = 0.78) มีบริการรับ – ส่งนักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.95 (ค่า S.D. = 0.80) มีบริการร้านถ่ายเอกสารภายในวิทยาลัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.92 (ค่า S.D. = 0.80) สถานศึกษามีบริการหอพักในวิทยาลัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.88 (ค่า S.D. = 0.80) และสถานศึกษามีตู้อัดเงินให้นักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.58 (ค่า S.D. = 0.82) ตามลำดับ และภาพรวมทั้ง 8 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.10 (ค่า S.D. = 0.79)

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเรียนในประเภทสาขาพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ ช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีระดับอายุตั้งแต่ 15 – 19 ปี มากที่สุดเนื่องจากเป็นช่วงอายุของบุคคลที่อยู่ในช่วงกำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา ไทยพิทักษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาศนบริหารธุรกิจ หนองจอก กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชยกรรมและเป็นนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อานวยวิทย เพราะเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่ได้รับความนิยมในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มากที่สุด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักเรียนสาขาการบัญชี เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพเป็นหลักและเป็นสาขาที่นักเรียนนิยมเลือกเรียนมากขึ้นในปัจจุบัน และเหตุผลส่วนใหญ่ในการตัดสินใจเลือกเรียน คือมีสถานศึกษามาแนะนำทำให้เกิดความสนใจที่จะเลือกเรียนสายอาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนนั่นเอง ผลการศึกษาด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2561 ด้านจุดเด่นของสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด คือ ด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนใจ อารีโรจนกุล

(2557) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาชีพและบริหารธุรกิจ พบว่า ปัจจัยสำคัญในลำดับแรกคือ ด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ สถาบันเป็นปัจจัยแรกที่ให้ความสำคัญเช่นกัน ผลการศึกษาด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการสอนที่มีคุณภาพ มีสาขาวิชาที่น่าสนใจและวิชาสามารถเทียบโอนเข้ามหาวิทยาลัยได้ค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพัชร์ มณีวรรณ และ ภาณุวัฒน์ ศิริพงษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม พบว่า ด้านครูผู้สอนมีคุณภาพและสาขาวิชาที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก ดังที่สมเกียรติ ขำสำราญ (2554) ได้ระบุไว้ว่า สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนจะต้องเป็นครูที่มีคุณภาพ มีความรู้และมีเทคนิคในการสอนจบการศึกษาระดับสูงและมีประสิทธิภาพในการสอน ผลการศึกษาด้านค่าเล่าเรียน พบว่า การมีบริการกองทุนให้ผู้กู้ยืมการศึกษา (กยศ./กรอ.) มีทุนการศึกษาให้นักเรียน สามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเล่าเรียนได้ตามค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาอื่น พบว่า ค่าเฉลี่ยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพาไทยพิทักษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ณวิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ หนองจอก กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลการศึกษาด้านรูปแบบการแต่งกาย มีความเรียบร้อยและดูดี อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นและดึงดูดความสนใจของผู้ที่กำลังตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ผลการศึกษาด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า มีรถประจำทางผ่านหน้าสถานศึกษามีการคมนาคม/การเดินทางสะดวกและการมีทางเข้าออกของสถานศึกษาติดกับถนนใหญ่ ค่าเฉลี่ยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอมริกรณ สมจริง (2558) ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ด้านทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และผลการศึกษาด้านบริการต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานศึกษาบริการลิฟท์รับ – ส่งนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีห้องคอมพิวเตอร์รองรับในการเข้าใช้งานของนักเรียนอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้สูงสุด มีบริการห้องสมุดสาธารณะให้นักเรียนได้ใช้บริการ มีตู้เติมเงินให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ เนียมหอม (2560) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่ออาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ รามอินทรา พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของผู้เรียนในปัจจุบันยังคงเลือกศึกษาต่อด้านสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ เนื่องจากทัศนคติทางการเรียนและค่านิยมเดิม ๆ ของนักเรียนและผู้ปกครองยังคงมีความเชื่อในการศึกษาสายสามัญจะทำให้ผู้เรียนหางานได้ง่ายขึ้น มีความมั่นคงทางอาชีพ ดังนั้น ส่งผลทำให้ปัจจุบันผู้เรียนสายอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงแต่ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันอัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้น โดยตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานคุณภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560 - 2579 ระบุว่า ต้องยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้สัมพันธ์กับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากลและให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ทิศทางของการพัฒนากำลังคนตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยทราบปัจจัยที่เป็นเหตุในการตัดสินใจเลือกเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในครั้งนี้แล้วนั้น คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนา การจัดการบริหารรวมทั้งการวางแผนด้านปัจจัยกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนที่กำลังตัดสินใจเลือกตัดสินใจเรียนสายอาชีพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรเลือกกำหนดปัจจัยที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนก่อน
2. ต้องการให้เลือกศึกษาในกลุ่มผู้เรียนหรือกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางไอทีเข้ามาช่วยในการเก็บข้อมูลเพื่อย่นระยะการทำงาน
2. ควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้นมากกว่านี้เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ละเอียดและชัดเจนมากกว่านี้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณดร.โสภณ สารวิโรจน์ ผู้รับใบอนุญาต และอาจารย์จิตจัน สารวิโรจน์ ผู้จัดการวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชย์การหาดใหญ่ที่ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนในการจัดทำผลงานวิจัยพัฒนาสถาบันในครั้งนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบผลงานมาด้วยดีและขอขอบคุณคณะครู อาจารย์ นักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำผลงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เตือนใจ อารีโรจนกุล. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการและบริหารธุรกิจ. เข้าถึงจาก <https://www.payaptechno.ac.th>.
- ณัฐพัชร์ มณีวรรณ และภาณุวัฒน์ ศิริบุษย์. (2560). ปัจจัยส่งเสริมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรม. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11(1), 22 – 32.
- น้ำทิพย์ เนียมหอม. (2560). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่ออาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ รามอินทรา (การค้นคว้าอิสระ). หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก.
- พิสนุ พองศรี. (2549). วิจัยทางการศึกษา แนวคิดทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เทียมผาการพิมพ์.
- ยุพา ไทยพิทักษ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ หนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงจาก https://www.sasana.ac.th/2017/upfile/601/3_1.pdf
- รัตนา ศิริพานิช. (2535). หลักการสร้างแบบสอบถามวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยการพิมพ์.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัย=Research Methodology. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดราชบุรี. (2559). องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี (รายงานผลการวิจัย). ราชบุรี: ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดราชบุรี กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน.
- สมเกียรติ ขำสำราญ อติศักดิ์ จันทระประภาเลิศ สิงห์ชัย บุญโยธินและพิรวัฒน์ ชูเกียรติ. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดและภาพลักษณ์ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทวิชาพาณิชยกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 5 (2), 99 - 111.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). การศึกษาแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2564. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. เข้าถึงจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

เข้าถึงจาก <http://www.vec.go.th>.

อมรรัตน์ สมจริง. (2558). *ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ - นามสกุล : นายกมล ศรีสุวรรณ (Mr.Kamon Srisuwan)
สำเร็จการศึกษา : ระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการหาดใหญ่
ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
มีความเชี่ยวชาญ : ด้านการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษา

ชื่อ - นามสกุล : ว่าที่ร้อยตรีจรินทร์ ธรรมรักษ์ (Acting Sub Lt. Jarin Thummarak)
สำเร็จการศึกษา : ระดับปริญญาโท ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ค.อ.ม.)
สาขาการบริหารการอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการหาดใหญ่
ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) สถานศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3
มีความเชี่ยวชาญ : ด้านการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษา

ชื่อ - นามสกุล : นางสาวรุฮานี หมื่นยะลา (Miss. Ruhanee Munyala)
สำเร็จการศึกษา : ระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.)
สาขากายวิภาคศาสตร์ทางสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : อาจารย์ประจำ หมวดวิชาสามัญและพลานามัย
เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานวิจัย) วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการหาดใหญ่
มีความเชี่ยวชาญด้าน : การวิจัยทางการศึกษา

แนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
Development Guidelines for School Administrator's Roles in The
King's Phumibol Science to The Philosophy of Sufficiency Economy
in Office of Institute of Vocational Education Northern Region

โสภา อำนวยรัตน์^{1*}
Sopa Umnuayrat^{1*}

¹วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, u_sopa@yahoo.com
(University of Phayao)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 439 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารฯ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์และสร้างแนวทางพัฒนา 4) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมินโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษามาทบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ 2) ผลการศึกษาและสร้างแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารฯ ประกอบด้วย 4 ด้าน 32 แนวทาง 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารฯ ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร ศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) To study the roles of administrators in the King's Phumibol science to the philosophy of sufficiency economy in office, the sample group was 439 administrator and teacher, the instruments were questionnaire. 2) To development guidelines administrators' roles, the key informant was 5 specialists, the instruments were semi-structured interview. 3) To creation the development guidelines administrators' roles, the researcher analysis result in phase 1, phase 2 and creation the development guidelines. 4) To evaluation the development guidelines administrators' roles, the key informant was 15 specialists, the instruments were assessment form. Data analyses form questionnaire and assessment form were mean and standard deviation. The research findings

showed that: 1) The overall of the roles of administrators in the King's Phumibol science to the philosophy of sufficiency economy in office was at a high level. Considering each aspect orders of academic administration was at a highest level, followed by general administration management, human resource management and budget management. 2) The result of creation the development guidelines administrators' roles is appropriate with 4 sides and 32 guidelines. 3) The result of evaluation the development guidelines administrators' roles has high level suitability, feasibility and utility.

KEYWORDS: The school administrators' roles, King Phumibol Science, Philosophy of Sufficiency Economy

**Corresponding author, E-mail: u_sopa@yahoo.com*

Received: 20 February 2020 / Revised: 17 March 2020 / Accepted: 14 April 2020 / Published online: 30 April 2020

บทนำ

ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืนมายาวนานก่อนที่จะประชาคมโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้ เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา คือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลผลิต การผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนโดยเฉพาะคนจนและผู้ยากไร้ นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงเรื่องเอกลักษณ์ของคนไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชน ความขยัน ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณความงามของคนไทยที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ถ้าทุกคนปฏิบัติตามศาสตร์ของพระราชาแล้วก็จะเป็ผลเมืองที่มีคุณภาพและทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการน้อมนำศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิดความสุขและยั่งยืน โดยเชื่อว่าหากนำปรัชญาดังกล่าวมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ก็จะสามารถเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ และนำพาประเทศชาติไปสู่ความมั่นคงและความมั่งคั่งได้ (เดชา ปุณณุปาล, 2560) หลักการดังกล่าวนี้มีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนมาตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันคือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมถึงนโยบายและแผนโดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาคน สังคม ประเทศมีความสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นศาสตร์พระราชาที่ครอบคลุมศาสตร์ทั้งปวง โดยเฉพาะศาสตร์ด้านการบริหารสามารถนำองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชาไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง กรอบแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทาง โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย และการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นด้วย “สติ ปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา และสามารถดำรง

อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สมบัติ นพรัก, 2561) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้นได้ถูกขับเคลื่อนในการบริหารให้กับทุกองค์กรแล้วแต่ความเหมาะสมและบริบทองค์กรทางการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ได้รับสนองนโยบายเข้าสู่การปฏิบัติในทุกระดับเพื่อผลักดันเข้าสู่การพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยที่เยาวชนนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการปลูกฝังจากครอบครัวมาเป็นพื้นฐานอย่างไม่เป็นทางการมากนัก แต่เมื่อเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมด้วยการอบรมสั่งสอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยครูทำหน้าที่อย่างสำคัญในการพัฒนาเยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย เพราะหากครูได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์จะช่วยเยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ความคิดจิตใจ และพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม มีความพอเพียงในจิตใจ มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและพอประมาณ (สมใจ สิกขวัฒน์ และคณะ, 2557)

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบของงานหลาย ๆ งานที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาออกมาเป็นองค์กรรวม มีการศึกษาพบว่าการบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จให้ตอบสนองต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยการบริหารนั้นต้องยึดหลักการให้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและยึดหลักธรรมาภิบาล สถาบันการอาชีวศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการภารกิจหลักในการจัดการอาชีวศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการบ่มเพาะเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีสมรรถนะอาชีพเทียบเท่ามาตรฐานที่กำหนด โดยการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา จึงมีนโยบายในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างยั่งยืนโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง ดังนั้น “ผู้บริหารสถานศึกษา” จึงถือว่าเป็นกลไกสำคัญ และเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จและขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้วผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษามีการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาศักยภาพผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรและประเทศให้มีความก้าวหน้าสืบไป (ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรฐานการบริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการบริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุกับวิสัยทัศน์

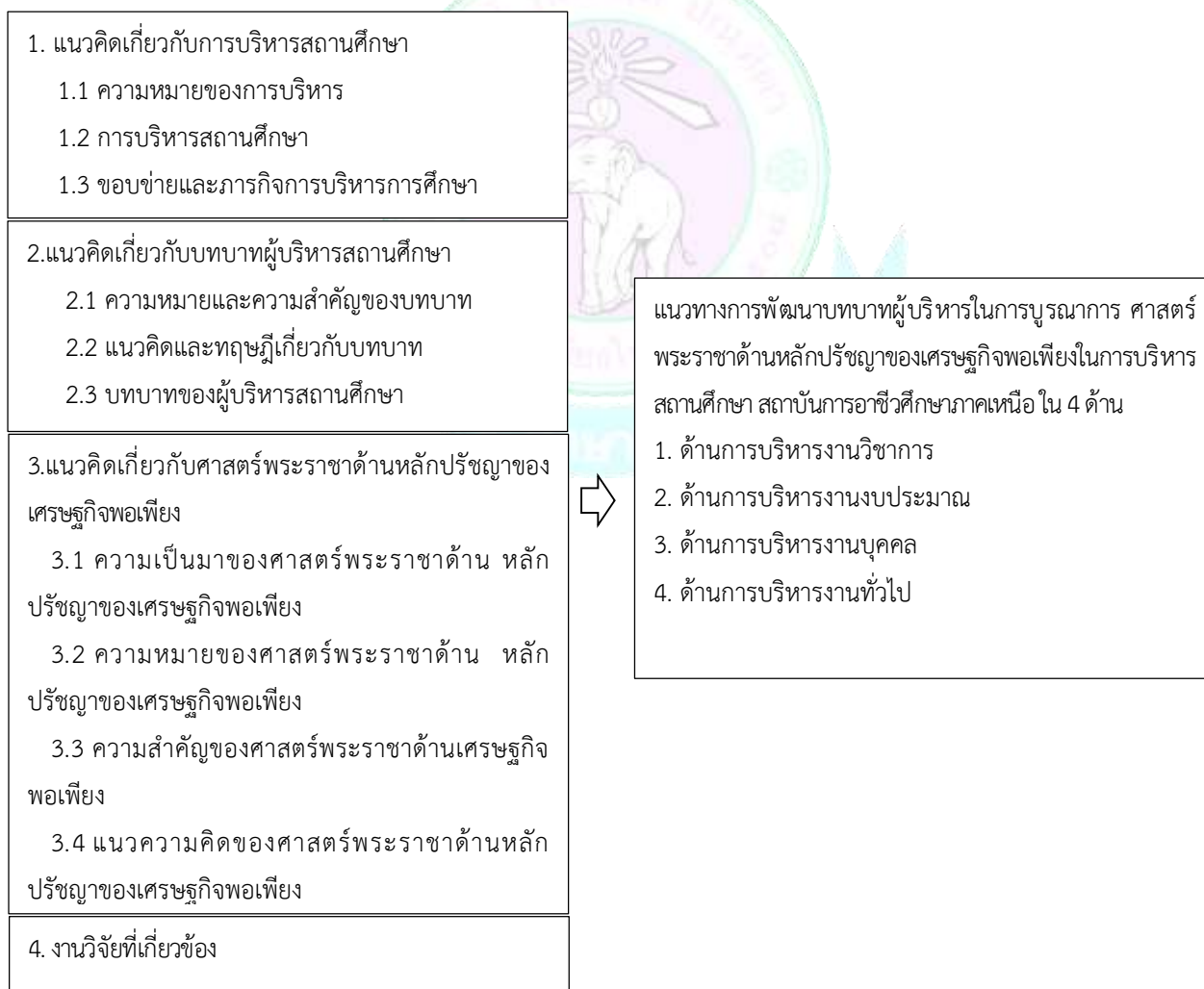
ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ
4. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารและแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

2. ผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ หรือภูมิภาคอื่นๆ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำแนวทางไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 16 จังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 และสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 4 จำนวน 4 สถาบัน 30 สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 142 คน ข้าราชการครู จำนวน 2,373 คน รวมทั้งสิ้น 2,515 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน ข้าราชการครู จำนวน 331 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 439 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมดผ่านเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามได้ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีบทบาทปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วนำผลการสัมภาษณ์ ทั้ง 4 ด้าน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทำการสรุป เรียบเรียงเนื้อหา ภาษาและความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

ผู้วิจัยดำเนินการนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ สรุปประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกัน และสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษาและการวิจัยและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) ประเมินเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน 32 แนวทาง คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 10 แนวทาง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 7 แนวทาง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 7 แนวทาง และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 8 แนวทาง

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553). ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การตัดสินว่าแนวทางแต่ละข้อมีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้เพียงใดนั้น ผลการประเมินจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ทั้ง 3 ด้าน จึงจะถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากการศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยการสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ผลการวิจัย ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยภาพรวม

บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	n = 439		ระดับ บทบาทปัจจุบัน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.58	0.53	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.45	0.44	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.47	0.51	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.48	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	4.50	0.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.53) และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.= 0.55) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.= 0.51) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.= 0.44) ตามลำดับ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจาก ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 บทบาทปัจจุบันของผู้บริหาร

ในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการขับเคลื่อนผ่านห้องเรียนและการขับเคลื่อนผ่านฐานการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ต้องปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้และประสบการณ์ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการให้คำแนะนำและจัดประสบการณ์ทักษะทางวิชาชีพให้นักเรียนด้วยความมีเหตุผล มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีการมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนและวิทยากรภายนอก จัดสภาพแวดล้อมฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม เลือกนักเรียนแกนนำที่มีความสนใจและอยู่ในวัยที่สามารถดำเนินการได้ เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จะทำให้เกิดกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาหะหว่างเรียนมีการช่วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา นักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืน

2. ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้อย่างเหมาะสมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยมีการจัดทำแผนงาน/โครงการงบประมาณและจัดผู้รับผิดชอบในการปรับใช้อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จัดทำแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนครูทุกคนในการพัฒนาการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเข้ารับฟังการบรรยายที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกทั้งผู้บริหารและครูแกนนำ และให้นำไปสอดคล้องกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยพอเพียง สามารถถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเพื่อนครูทุกคนทุกระดับของสถานศึกษา และสามารถขยายผลสู่ชุมชนและหน่วยงานองค์กรภายนอก

4. ด้านการบริหารงบประมาณ แนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารควรมีการระดมทุนจากชุมชนองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวางแผนและจัดการงบประมาณอย่างรอบคอบโดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงหลักความมีเหตุผล ความสำคัญของงานและความจำเป็น มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานทุกขั้นตอน มีการตรวจสอบให้ความเห็นชอบในการอนุมัติงบประมาณ สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้เรียนรู้การบริหารงบประมาณอย่างพอเพียงและคุ้มค่า

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาวิเคราะห์ สรุปประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกันและสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน 32 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงาน

วิชาการ 10 แนวทาง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 7 แนวทาง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 7 แนวทาง และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 8 แนวทาง โดยมีรายละเอียด

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 10 แนวทาง ดังนี้

1) วางแผนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยขับเคลื่อนผ่านห้องเรียนและฐานการเรียนรู้และให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 2) ส่งเสริมการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งนี้ต้องปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาให้มีการผสมผสานกันระหว่างความรู้และประสบการณ์ 3) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถให้คำแนะนำและจัดประสบการณ์ทักษะทางวิชาชีพให้นักเรียนด้วยความมีเหตุผล มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) จัดการอบรมด้านการจัดทำสื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนครบทุกวิชาอย่างเหมาะสมในสถานศึกษา 5) มอบหมายให้ครูจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนและวิทยากรภายนอก มีการจัดหาวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านในการให้ความรู้ จัดสภาพแวดล้อมฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม เลือกนักเรียนแกนนำที่มีความสนใจและอยู่ในวัยที่สามารถดำเนินการได้ เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จะทำให้ นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน 6) มีการนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทุกกลุ่มสาระโดย น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนกระบวนการ 7) ส่งเสริมครูในการพัฒนาความรู้ในด้านการวัดและ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดคุณภาพมาตรฐานและยึดหลักคุณธรรม 8) สนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาครู ทั้งภายในและเพิ่มพูนภายนอกสถานศึกษาเพื่อความรู้ด้านวิชาการและการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกที่ทันสมัยตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจะกลับมาถ่ายทอดให้กับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และ 10) จัดสรรงบประมาณในการบริหารงาน วิชาการอย่างมีระบบแบบแผน มีการจัดหา จัดเก็บ ดูแลวัสดุอุปกรณ์การเรียน โดยยึดหลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรมในการ วางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้งานวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) วางแผนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงหลัก ความมีเหตุผล จากความสำคัญและความจำเป็นของงาน 2) มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางใน การระดมทรัพยากรในการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 3) มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรในการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 4) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณและ กำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 5) จัดสรร งบประมาณโดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว และมีการตรวจสอบให้ความเห็นชอบ ในการอนุมัติงบประมาณทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา 6) ส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาด้านงบประมาณและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้เรียนรู้การบริหาร งบประมาณอย่างพอเพียงและคุ้มค่า และ 7) มีการประชุมเพื่อรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณ การระดม ทรัพยากร การใช้งบประมาณ ให้แก่บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า โปร่งใสและร่วมกันตรวจสอบได้

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) จัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ อบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสม่ำเสมอเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพ 3) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรไปพัฒนาวิชาชีพโดยยึดหลักความมีประโยชน์และสามารถกลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในสถานศึกษา 4) ส่งเสริมครูให้นำความรู้ไปสอดแทรกกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยพอเพียง สามารถถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเพื่อนครูทุกคนทุกระดับของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชนและหน่วยงานองค์กรภายนอก 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา 6) ติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบร่วมกันและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1) กำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี 2) มอบหมายผู้รับผิดชอบปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการงบประมาณให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) จัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา 4) จัดให้ผู้ปกครองและชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน 5) ติดตามประเมินและรายงานผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดูแลซ่อมแซมและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความสะอาดและร่มรื่นอย่างสม่ำเสมอ 7) จัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีสถานที่ให้บริการชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และ 8) สนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

จากผลการสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัย ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวม

แนวทางพัฒนา	ความเหมาะสม (n = 15)			ความเป็นไปได้ (n = 15)			ความเป็นประโยชน์ (n = 15)			ผลการประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล	
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.26	0.77	มาก	3.89	0.88	มาก	4.41	0.69	มาก	ผ่าน
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.04	0.55	มาก	3.72	0.71	มาก	4.21	0.67	มาก	ผ่าน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.02	0.66	มาก	3.72	0.73	มาก	4.07	0.61	มาก	ผ่าน
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.07	0.85	มาก	3.80	0.82	มาก	4.11	0.69	มาก	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.10	0.71	มาก	3.79	0.79	มาก	4.20	0.67	มาก	ผ่าน

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.79) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.67) ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านและทุกข้อ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินต่ำสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินน้อยที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล จึงมีประเด็นน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ใน 2 ด้านนี้ ดังนี้

1. ข้อค้นพบจากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้มีการวางแผนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้ขับเคลื่อนผ่านห้องเรียน มีการส่งเสริมการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียงของตนเองและครอบครัวได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น ซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยัน อดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกที่ต่อตนเองและสังคม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนได้จัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์และการผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2. ข้อค้นพบจากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ในด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ในภาพรวมยังมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา ติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบร่วมกันและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพต่อไปยังน้อยเกินไป ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาแนวทางการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการบริหารงานบุคคลนี้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารศรี ศักดา (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทไม่มากเท่าที่ควรในการส่งเสริม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำแนวพระราชดำริสรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในสถานศึกษา ควรเริ่มต้นด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนเป็นอันดับแรก เริ่มจากภายในไปสู่ภายนอก เริ่มจากตนเองไปสู่ผู้อื่น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธา ความพึงพอใจ ความเต็มใจในการนำสิ่งที่ตนเองมีความเชื่อและศรัทธาว่าสิ่งที่ดีนำไปปฏิบัติแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง คือ ต้องให้เข้าใจ เข้าถึง ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และความร่วมมือในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาบทบาทในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานด้านงบประมาณให้มากขึ้น

2. ผลการศึกษาและประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารควรนำแนวทางการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุกับวิสัยทัศน์ของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลงด้วยดี ทำให้เกิดผลงานวิจัยที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เดชา ปุณณูปาล. (2560). 9 ตามรอยบาท ศาสตร์พระราชา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 22, 13-20.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยา.
- มารศรี ศักดา. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัตนา หลวงกลาง และคณะ. (2558). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9, 589-600.
- ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ กศม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *สถานศึกษาพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://pdo.vec.go.th/>.
- สมใจ สิกขวัฒน์และคณะ. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมบัติ นพรัก. (2561). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

